

ספר דברים

דברים

מוכיח אדם אחרי חן ימצא
במחצית לשון (משלי כ"ח):

שְׁלֵמָה המע"ה היה מוכיח לכל בני העולם
והיה מזהיר לכל מי שרואי להוכיח
סיוכיה אחריו וימלא מקומו וממנו יראו וכן
יעשו, ומפני שהנוכח נטה לחולדות האדמה
כשעשה דבר שהולך לחוכמתו לכך אמר מוכיח
אדם ולא אמר מוכיח איש, וידוע כי רוב
החוכמות הוא להמון העם והמון העם דעותיהם
משתנות ואלו היו דעותיהם מכוונות ושוות
ומחלימות יחד היו נקראים יחידים לא המון,
ולפי שדעותיהם משתנות וחלוקות זו מזו לכך
אינן מקבלין חוכמתו כי הדבר האהוב לזה ישנא
זה ומה שיערצ לזה יכזק זו זה, וכ"א ז"ל אמר
ר' ערפון חמה אבי אס יס צדור מי שמקבל
חוכמות אומר לו עול קינס וצין שכיך יאמר
לו עול קורה מצין עיכך וכא"ל יאמר למוכיח
עליתי עבודה משלך ולכך אין המוכיח מקובל
ומרולה לכלם כי קלת מהם ישנאוהו על שידיע
להם האמת צמעסיהם והמחליק להם לשון הוא
המקובל והמרולה אללם ומולא חן צעיניהם,
וכמו שארז"ל האי לורצא מרצנן דרחמי ליה בני
מאתא מעוס דלא מוכח להו צמלי דשמאי וע"כ
אמר שלע"ה צכאן מוכיח אדם אחרי חן ימלא
ומחליק לשון יאמר המוכיח הצא אחרי והאומר
דרכי כאשר ידבר המוכיח קשית מע"פ שאינו
מולא חן צעיני הנוכח ימלא חן צעיני השם
יחעלה כשיקבל החוכמתו, כי דברי החוכמת כשהם
קשים הם המציאין את האדם אל הללחת הנפש
שהוא מליאות החן צעיני השם יחעלה כשיקבל
החוכמת ואם המוכיח יחלוק לשון לכוכה ויורה
על דבריו ומעשיו הרעים הנה הוא מחזק את
ידיו והנוכח אינו מולא חן צזה כי יאצד את
נפשו, כי כ"מ צישראל שהיו נוכחים מפני מרע"ה
והיו מעלין חן לפני הקצ"ה לרוב חוכמותיו של
משה שהיה מוכיחם חמיר צדצרים קשים כמו
שמלינו צמי מריצת קדש שאמר להם (צמדצר
כ"י) שמעו נא המורים וכן צענין המון שאמר
להם (שמות י"ז) וכחנו מה חן חלינו עלינו.
ובמדרש מוכיח אדם אחרי חן ימלא ומחליק
לשון, מוכיח זה משה, אדם אלו ישראל

שנא (יחזקאל ל"ד) ואחרי חן לאני לאן מרעיחי
אדם אחס הוכיחן להציאם אחריו לפיכך חן
ימלא שנא (שמות ל"ג) כי מלאת חן צעיני,
ומחליק לשון זה צלעם שהחליק צלשונו לישראל
צברכות שהרצה להם וגבה לצם ונפלו צשעים
כ"ד חלק, וע"ז נא (משלי כ"ז) כאמנים פלעי
אזהב ונעמרות נשיקות שונא כי כל מה שהיו
ישראל מרצים לחטוא היה משה מרצה להוכיחם
ומחפיל עליהם עד שהיו מחללין אלל הקצ"ה
והיו מולאין חן צעיניו, וכ"מ עוד שהוכיחם
צעצר הירדן ודבר אחס קשות והיה מנגלג להם
צחוק דבריו קלת עצירות שעשאו כצר והיה
מזכיר להם צמס המקומות שחטאו בהם להקצ"ה
והם ערצות מואצ צשעים וצים סוף וצמדצר
פארן ומעשה העגל וכיו"צ, וז"ש: (א) אלה
הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר
הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין
חפל ולבן וחצרות ודי זהב, צמדצר הוכיחן על
מה שעשו צמדצר שנאמר (תהלים ע"ח) כמה
ימרוהו צמדצר יעליצוהו ציסימון, צערצה פירש"י
צשציל הערצה שחטאו צצעל פעיר, צשעים
צערצות מואצ, מול סוף צשציל מה שאמרו צים
סוף (שמות י"ד) המצלי אין קצרים צמלרים
וכן צכסעס וים סוף שנא (תהלים ק"ו) וימרו
על ים צים סוף, צין פארן על מה שעשו צפארן
ע"י המרגלים; וצין חפל ולצן הוכיחן על דברי
חפלות שהולילו על המון שהיה לצן שאמרו
(צמדצר כ"א) ונפשו קלה צלחס הקלוקל, וחלרות
זהו מחלוקתו של קרח ודצתה של מרים, ודי
זהב הוכיחן על העגל שעשו להם צשציל די
זהב שהיה להם שנא (הושע צ') וכסף הרציתי
להם וזהב עשו לצצל ע"כ, ובאלה הדברים רצה
דרשו ודי זהב וזהו ודי זהב אמרו יכול הוא
לברוא עולם צשעה ימים ולפרוש אותו לארצע
רוחותיו וליחן לנו עפרת קדצרות זהו ודי זהב
ע"כ, הנה המלות הללו כלן חוכמותיו של משה
צמעלות של ישראל כי אינס מקומות המדצר
כי כצר ילאו מן המדצר וככנסו צערצות מואצ
גם לא מלינו חפל ולצן ודי זהב צכלל המעמות
וא"כ הכל כאמר על עניני עצירות והכעקות
שהכעיקוהו ישראל צמדצר לשעצר, וזהו דעת
חונקלום

אונקלוס שפירש ענין העלות כן כי משה קחם
דבריו ולבבדון של ישראל הזכירן ברוח:
ומניי סתפסר הזה הוא החמישי והאחרון לכל
חומשי התורה ע"כ רליחי להשכילך זכאן
קדור חמשה חומשי התורה למה נתיחדו זאח"ו
בקדור הזה שהם מקודרים בתורה, ודבר ידוע
שאפי' שהספרים חמשה לענין מכוון ורמוז בספר
בראשית הכל קשר אחד וזכין אחד, ומה שפחה
תחלה בספר בראשית מפני שחרוש העולם הוא
שרש האמונה ומחוך אמונה החדוש התנאח
ההשגחה ומחוך ההשגחה יתנאח עונס וסכר,
ולפי שהענינים האלה הם עקרי התורה לכך
נתיחד קשר בראשית בחדוש עולם ובהשגחה
על האדם שנמסרו צידו מ"ע ומליה ולענין
הסכר כשהניחוהו בגן עדן ובענין העונס כשגרש
אותו מעם, גם קפור המצול מופת גדול ועדות
ברורה על החדוש ועל ההשגחה ועל העונס והסכר
כי נח הלדיק וציוו נמלעו לזכותם וצני הדור
נאצדו לעכסם, ואחר קשר בראשית נתיחד ואלה
שמות, שצו קפור האבות אצרהם ילחק ויעקב
אחחזיקו באמונה והיו שרש היחוד וע"כ נקמכה
יחד בראשית ואלה שמות כי אמונה החדוש
נציא האדם לאמונה היחוד, ואחריו קשר ויקרא
שהוא קפור הקרצנות וידוע כי עיקר היחוד
הם הקרצנות שהם קרוב הכחות זה צזה עד
הקצה הראשונה יתעלה כי הלדיק ע"י הקרצן
מיחד לאותו המחדש יתעלה, ואחר קשר ויקרא
נתיחד קשר במדבר סיני שצו הקפור צענין
א"י ונקמכה זה לזה לצאח כי אין הקרצנות
כי אם צא"י כי תיכף שקצלו ישראל התורה
צסיכי היו ראויים להכנס לארץ לולא חטא
המרגלים שעכצם במדבר ארבעים שנה, ואחר
קשר במדבר סיני נתיחד הספר הזה שהוא אלה
הדברים ולפי שאין עיקר יסודן של ישראל
צא"י צסכי המקדשים שעצרו כי אם צגאולה
אחרונה שאין אחריה גלות לכך רלה לחתום
בספר הזה שמדבר בקופו צגאולה אחרונה שהיא
צענין חדוש העולם והוא הכליה צריאה העולם
הניין קשר בראשית שפחה צו ע"ד נעוץ קופן
צתחלחן צכל קפור חמשה חומשי תורה זה
אחר זה כי החדוש קצת היחוד והיחוד ע"י
הקרצנות והקרצנות אין עקרון אלא צא"י וישראל
אין להם שלמות צכל הזמנים כי אם צגאולה
אחרונה שאין אחריה גלות.

ויש לך להתבונן עוד למה הספר הזה צמלח אלה

ולא אחר ואלה הדברים כיון שכל קפור אחד
צוא"ו, אצל זה יורה כי הספר החמישי הזה
אפי' שהוא מיוחד עם הארבעה הראשונים
והכל קשר אחד וזכין אחד הנה הוא ענין צפי'ע
כענין האחרונם שהוא מיוחד עם מניין שאין
מלוחו אלא עמהם אצל הוא צפי'ע שאין לאגדו
צאגד שלהם וכן ה"א סניה צצסם - שהיא מתיד
רפה המישרת לישראל על צצע עצירות, ולכך
נקרא קשר החמישי הזה משכה תורה לכך התחיל
משה בדברי תוכחות לדבר עם ישראל קשות
ומערב צחוך דבריו רכות וע"כ הזכיר להם
מהעצירות ז' ואלו הן חלונות המדבר וחטא
פעור ומערתם על ים סוף וחטא המרגלים
ודצת המן ומחלקותו של קרח ועון העגל, והנה
חפל ולצן דבר אחד הם וע"כ הם ז' ע"ש סכי
(ויקרא כ"ו) ויספתי לישרה אחכם צצע על
חטאחיתכם, ועל הסעם הזה יכהוב משה להזכיר
חמיד בספר הזה ה' אלהינו ה' אלהיך מה
שלא תמלא כן צסאח הספרים הקודמים וסכוונת
על מדה"ד, ואצ לכלן (דברים ד') כי ה' אלהיך
אם אוכלה הוא ואמר אם אוכלה כלומר ממה
שראיה צראש הנה וסצן זה: (ח) אחר עשר
יום מחורב, גם זה מן התוכחות ואמר ים מחורב
עד קדם צרכע י"א יום, ואחם סלכחם אותם
צג' ימים ומכאן ים לכס להצין כי עונותיכם
גרמו להתעכב במדבר ארבעים שנה שאליו לא
כן היה הדרך מתקלר לכס וצעונותיכם נחאריך,
וכילר הלכו אותו צסלשה ימים מלינו צצעסרים
צא"י נסעו מחורב שנאמר (צמדבר י') ויהי
צסכה הסניה צחדש הסכי צעסרים צחדש כעלה
הענין וצכ"ע צסיון שלחו מרגלים מקדש צרכע
ואם חוליא למפרע מכ"ע צסיון עד שכי צא"י
שלמים יום ששהו צקצרות התאות צאכילה הצער
וצצעה ימים צחלרות להקגרה של מרים נמלא
צצסלשה ימים הלכו כל הדרך: ובסדרש אלה
הדברים רצה אחד עשר יום מחורב אחד עשר
יום היו ישראל מושלמים להקצ"ה כלו' מארבעים
יום שהיה משה צהר היו ישראל אחד עשר יום
ולא יותר צסלום עמו וכ"ע יום לחסלום ארבעים
יום חסצו לעסות העגל וחד אחר שכי ימים
היו מושלמים צחורב לא יותר שנאמר (ישעיה
כ"ח) ואותי יום יום ידרושון וחד אחר יום
אחד שנא' (דברים ד') יום אשר עמדת לפני
ה' אלהיך צחורב וחד אחר אפי' יום אחד לא
היו מושלמים אלא צו ציום עשו עצודה זרה
שנא'

רבינו

דברים א

בחיי

קבא

שנא' (י'עני' י"ז) ציוס נספך חסגסגני, ד"א
 אחד עשר יום מחורב אחת פצעסרת הדצרות
 הכעססס אוחו מחורב: (ג) ויהי בארבעים שנה
 בעשתי עשר חדש. סמוך למיתתו הוכיחו וכן
 דרך הלדיקים להוכיח סמוך למיתתו וכן מליכו
 ציעקס וכ"מ ציוססע סלל הוכיח לישראל אלל
 סמוך למיתתו וכן סמואל ע"ה אחר (ס"א י"ז)
 הנכי ענו צי וכ"מ צדוד ע"ה לסלמה צנו:
 (ד) אחרי חבותו. אחר סהיטיצ הקצ"ה לישראל
 כל העוצה הזאת. סעל ידו הכה לפניהם
 סיחון ועוג וחורישס אח אללס אחר כן צא
 להוכיחם: אשר יושב בעשחרות באדרעי. מליכו
 סלסה דצרים נקראים צכחוצים עשחרות ואלו
 הן הסרים והללן ועצודה זרה, הסרים הוא
 סהזכיר כלן אשר יושב בעשחרות כי כסס
 ססיה עוג מלך סצסן גצור גדול ומסין הוא
 כאלוכים כן היה מקום סצתו חזק צהרים הגצותים,
 והוא עשחרות קרכים סהזכיר הכחוב (צרהסיה
 י"ד) ויכו אח רפאים בעשחרות קרכים, ונקרא
 עשחרות קרכים ע"ס סעולין סס צלותן הסרים
 הללן אשר להם קרכים כגון היעלים והעזים
 והכצסים, הללן הוא מ"ס (דצרים ז') עשחרות
 ללכך כי עדרי הללן נקראין עשחרות ע"ס
 סועסרות צעליהן צלמר וחלצ וצולדות, ואחרו
 צמסכת חולין לעולם ימכור אדם סדה ויקח
 עתודים שנא' (ומלי כ"ז) ומחיר סדה עתודים
 וכ' (סס) ודי חלצ עזים ללחמך ולחם ציחך
 וחיים לכערותיך, ע"ז הוא סכ' (סופטים י')
 ויעצרו אח הצעלים ואח העשחרות כי היתח
 ע"ז עסויה צלורה ללן: באדרעי. סס סודיכח
 אשר סס הצירה למלך צנו אוחה צסוף סחר
 צמיסור וסס קצץ כל מחסו כענין סכ' (צמדצר
 כ"א) וילל עוג מלך הצסן לקראחם הוא וכל
 עמו למלחמה אדרעי: (ה) הואיל משה באר
 את התורה הזאת. ע"ד הפסעו רלה משה לצאר
 להם עתה צסכת הארצעים כל סולות ועיקר
 סחורה הזאת סהיא עסרת הדצרות ולפי סהלצות
 סמעו אוחן מפי הקצ"ה חזר משה וססמיעס
 לצבים וסמעו אוחן מפי וסע"פ סכצר ידעו
 זה מפי אצותיהם וסחמיו צהס הכה כצואת
 משה מצוררת אללס ומוחזקת צעיכיהם ומה
 סיסמעו מפי כאלו סמעו מפי עליון:
 וע"ד סמדדס צלרן מואצ סואיל משה צאר אח
 סחורה הזאת ללמר, סחורה כדרסח צמיט פכים
 ססור וצמיט פכים סמח כמכין מואצ וכה"א
 ישראל

דודי ל"ח ואדום כלו' כ"ד סמרים חן כדדסים
 מיט לימין ולסמאל זהו דודי ל"ח ואדום וז"ס
 (מסלי צ') וכמעמוכים סחפסנה מיט מוכים
 מלסון עסרת מוכים: (ו) ה' אלהינו דבר אלינו.
 לריץ סחסכיל כי צכל סספר הזה סהוא מסכת
 חורס ינהג משה להזכיר סמיד ה' אלהינו ה'
 אלהיך וכצר הזכרתי זה למעלה: בחורב. זה
 סיני: (ז) ואל כל שגניו. עמון ומואצ וסר
 סעיר, וצחוף הים זו ארץ אסקלון ועזה וקסרי
 ומצרותיהן, לתח להס ולזרעס אחריהם, דרזל
 לתח להס אלו עולי מלרים, ולזרעס אלו עולי
 צצל אחריהם לימות סמסיה כן דרסו צאלס
 סדצרים רצה, ונראה סחולרכו לדרוס כן ממה
 סמלינו סלסה פסוקים וצכל אחד ואחד מוקיף
 והולך וסוא סכ' (דצרים י"א) למען ירצו ימיכס
 וימי צניכס על סלדמה אשר כסצע ה' לצבותיכס
 לתח להס כימי ססמים על סלרץ, וצסוף וסיה
 עקצ כתיצ לתח להס ולזרעס אחריהם ארץ
 זצה חלצ ודצס וכלן סזכיר לתח להס ולזרעס
 אחריהם ולכך דרסו סלסה ירוסות: (ט) ואומר
 אליכס בעת ההיא לאמר. ע"י יחרו סלמר לי
 וסקצ"ה ססכים ע"י כענין סכחוב (סמות י"ח)
 ולוך אלהים ויכלת עמוד: (י) ה' אלהיכס ארבה
 אחכס. צמלרים סירדהס סס סצעים נפס ועליהס
 סס מלוח אלף רגלי, וסככס סיוס סלין לכס
 מספר או ילמר הרצה אחכס סגדיל אחכס
 מלסון (י'מיה ל"ט) רצי סמלך ספירס גדולי
 סמלך: והנכס היום ככוכבי חשמים. סמסילס
 לכוכבים לענין סרצוי וז"ס לרוב. וגמררס אלה
 סדצרים רצה וסככס סיוס ככוכבי ססמים ומכיהכס
 סיוס ככוכבי ססמים כסס סהרלה סקצ"ה לצצרהס
 סהרלהו כל סמולות מקיסין. ססכינה כך דגל
 מחנה ישראל סלסה לבל רוח ודוח וכצודו
 צלמלע אחר לו סקצ"ה כסס ססמולות מקיסין
 אוחי וכצודי צלמלע כך צניך עתידין לסחרצות
 וחוכין דגלים דגלים וסכיכתי צלמלע סכלמר
 (צמדצר צ') ונכס אהל מועד וגוי סוי אומר
 וסככס סיוס ככוכבי ססמים ומכיהכס סיוס
 ככוכבי ססמים ע"כ: (יא) ככס אלף סעמים.
 אמרו צמדדס רצה אחר להן משה צרכה זו
 קליצה מסלי ססחיו אלף סעמים ססים רצוא
 אלל סקצ"ה יצרך אחכס כלסר דצר לכס
 (צרהסיה כ"ח) וסיה זרעך כעסר סלרץ:
 (צ) איכה אשא לבדי מרחכס. סעורה ס"ס לי
 סלסכיל סמלות לפסחלים, ודרזל מלמר ססיו

ישראל ערמנין הרצה אחד מהם רואה צעל דינו
 כולח צדין אמר יש לי עדים להציל יש לי
 רחיה להציל מוספני עליכם דייכין : ומשאבם.
 כשצקסו הנצר והמים שכיכ (צמדבר י"א) לשום
 את משה כל העם הזה עלי : וריבכם. למדך
 שהיו צעלי מריצה וקטעה חלו עם חלו :
 (יג) ואשימם בראשיכם. שיהיו ראשים ומכובדים
 עליכם שחנהגו צהם יראה וכבוד, ודרז"ל
 ואשימם בראשיכם ואשמם כתיב כל' שאשמותיהם
 של ישראל חליון צראשי השופטים שלהם שלא
 מחו צידם, אע"פ שצקסרים שלכו כתוצ ציו"ד :
 (טו) אנשים חכמים וידועים. חבל נצונים לא
 מלחתי צחן : שרי אלמים. שר אחד היה
 ממונה על כל חלף וחלף מישראל ושר היה
 ממונה על כל מלה ושר על כל חמשים ושר
 על כל עשרה. ושפירם. חלו שכופתין ומכין
 צרלועה עפ"י השופטים : (טז) ואצוה את שפשיכם.
 זרתי אותם שיהיו מחנכים שאלע"פ סכנר צא
 דין זה לפניהם פעמים רבות שלא יקלו צו
 למחר ולחמכו עד שיהיו כושאין וכותכין צרכר :
 שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק. זו פסרה שהוא
 משפט הצא מלדק : ובין גרו. דרז"ל חפ"י על
 עסקי דירה צין חלוקת אחים חפ"י צין חכור
 לכירים : (יז) לא חכירו פנים במשפט. חזהרה
 לדיין שלא יהא קטה לזה ורך לזה. בקטן כגדול
 השמעון. שיהא חציב עליך דין של פרועה כדין
 של מלה מכה. לא חגורו מפני איש. ואפ"י הוא
 חלם. כי המשפט לאלהים הוא. מה שחלם דכין
 לבי אדם אין המשפט לאדם שחלם חלם מחייצין
 לאדם שלא כדין הרי הקצ"ה ישלם לו מלד
 חחר ונעלה שחלם חוטאין שאין משפט זה
 לאותו שחייצתם כי חלם לאלהים שעתיד לשלם
 לו מה שהפקדתם ממנו, וכ"א יהושפט (דה"צ
 י"ט) כי לא לאדם השפטו כי לה' ועמכם צדצר
 משפט. וע"ר הקצלה כי המשפט לאלהים הוא
 צודאי כי הוא שופט העולם שחלם (תהלים
 ע"ה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים.
 מקבל ממדת הגבורה שהוא קו הדין וכן לשון
 משפט הוא הדין הנחתך ולכך נקרא שופט
 העולם צרחמים צסם אלהים ממדת הגבורה של
 מעלה ומפני שאלהים כלב צעדת אל נקראו
 חפ"י צני האדם צסם משוחף אלהים שחלם
 (סמות כ"צ) עד האלהים יצא דבר שניהם
 חל"ל המלכים שנקראו אלהים ג"כ צסם משוחף
 כי הם השופטים להנתיב ולדון כאו"א אומחו

שהוא ממונה עליהם כי כלם מקבלים ממדת
 הגבורה. ויש לך להשכיל כי מפני שהגבורה
 מן השמאל כענין סכ' (יחזקאל ח') ופני סור
 מהשמאל ע"כ נקראו סנהדרין גדולה צלשון (סיר
 ז') סדרך וכן צית הועד שלהם שסם היו חותכים
 הדין נקרא לשכת הגזית שהוא לשון חתוך וזה
 מצוהר : ומה שאמר הקריבון אלי ושמעתיו. דרז"ל
 שזה הדבור נחשב לו למשה לעונש ועליו כחעלם
 ממנו דין צנות ללפחד וכמו שהזכיר סס.
 ויש לתמוה מה חטא צדצור זה משה להקצ"ה
 ומה ראה על ככה להענישו או מה יחורא
 יש צלשון הקריבון אלי וא"א לו לדבר חלל
 כך. אבל נראה לומר כי מפני שהזכיר משה
 צבר כי המשפט לאלהים הוא וחזר ואמר הקריבון
 אלי כאלו לא דקרק משה צלשונם וכמעט שחטוה
 עלמו לקונו ומפני זה חסצוהו רז"ל לעונש :
 (יט) ונלך את כל המדבר הגדול. זהו י"א יוס.
 והנורא ההוא. שהיו צו נחשים כקורות
 ועקרצים כקשתות : (כא) ראה נתן ה' אלהיך
 לפניך את הארץ עלה רש. היה לומר הנה נתן
 ה' אלהיך לך את הארץ, חבל ירמוז לשר שלהם
 כי מאחר שנתן לפניהם השר שלהם למעלה
 צודאי הארץ תהיה שלהם למטה וז"ש עלה רש
 כל' על השר כי מלד שהוא ה' אלהיך עליון
 ומגבר על השר נתן לפניך את הארץ וע"כ
 אמר ראה שהוא לשון הסתכלות וראיית הלצ.
 ומה אמרו צמדצר ראה נתן ה' אלהיך לפניך
 וכי לפניהם היתה חלל שהפיל שרה חמלה וכן
 הזכיר למעלה ראה נתתי לפניכם את הארץ
 וחזר ואמר צואו ורשו את הארץ והיה ראוי
 שיאמר ורשו אותה חבל יאמר ראה נתתי לפניכם
 למעלה שר הארץ ומעתה צואו ורשו את הארץ
 שאין מערער צדצר, וכן יזכיר עוד צדצר הש"י
 ראה החלותי חת לפניך את סיחון ואח ארלו
 החל רש לרשת את ארלו יאמר חני החלותי
 חת לפניך למעלה את סיחון ואח ארלו ומעתה
 עשה אחת את שלך החל רש לרשת את ארלו
 למטה, ומ"ש לשון החל היה לו לומר לשון
 גמור כי כיון שהקצ"ה התחיל צזה יש עליכם
 לגמור הדבר, חבל אמר החל רש להורות כי
 תיכף שיתחילו ישראל יהיה הענין כגמר וי"רשו
 את ארלו כי כיון שהקצ"ה התחיל צמה שהוא
 עיקר וכן דרז"ל צכצוכדכלר צשעה שפדע הקצ"ה
 ממנו כפרע ימשרו חמלה שחל' (דכ"א ד') עוד
 מלחא צפוס מלכא קל מן שמיא נפל, מהו קל
 חמר

רבינו

דברים א ב

בחיי

קכב

אמר ר' יהושע: צרו של כזובדכלר קל היה שמו והפילו הקנ"ה מן השמים שכל קל מן שמיא נפל ואח"כ נפרע: מכזובדכלר שכל (סס) לך אמרין כזובדכלר מלכותא עדה מיכך: (כז) ותקרבון אלי כלכם. היו צאין בערצוציא ילדים דוחפים את הזקנים והזקנים דוחפים את הראשים. ויחפרו לנו את הארץ. יכנו הכתוצים הרגול צלשון חפירה כי החותר יחפץ מה שצקחר: (כג) וייטב בעיני הדבר. לפי שכלכם הסכמתם על זה, ויוצן ממנו עוד צעיני ולא צעיני המקום שכן אמר לו (צמדצר י"ג) סלח לך לדעתך איני איני מלוח לך: (לו) הארץ אשר דרך בה. היא חצרון שכל (סס י"ג) ויצא עד חצרון והזכיר כלל החלת כי הש"י יזכירו כן לעולם ואחריו יהושע: (מ) ואחם פנו לכם, לחאוריקם ללד יס סוף: (מא) ותחינו. מלשון הן. כלו' אמרתם הננו ועלינו, וההרגום אמר ושריתון למיסק לעורא כי המזמין עלמו לדבר לומר הנני הוא הממחיל זו וכן (סהל"ס פ"ח) נשאתי אימך אפונה מלשון פן כלומר נשאתי אימך פן אענש: (מד) כאשר תעשינה הרבורים. שמכאן לרדוף. אחר הכובע צנחנים שלהם והוא מפתחן מהם. ויש צרמו הכי עוד כי היו מן הרודפים מתיים צרדיפהם כי כן מנהג הדבורים יזילו חרס וימותו מיד: (מו) וחשבו בקדש ימים רבים. חסע עשרה שנה, וחשבו סס כימים אשר יסצחם צמאר המסעות והם היו לי"ח שנה וכן הזכיר למעס והימים אשר הלכנו מקדש צרכע עד אשר עברנו את נחל זרד לי"ח שנה וכ"א צקדר עולם י"ע שנה עשו צקדש וי"ע שנה חוזרין ומטולטלין צמדצר:

ב (ג) רב לכם שב את ההר הזה. מנעם מלהחגרות צצני עשו מפני שצכד את חציו ואין הקצ"ה מקפח שבר כל צריה וכדי שלא יהא לו פתחון פה לעוה"צ שצכד נעל שברו צעוה"ז: פנו לכם צפונה. אמרו צמדצר רצה אם צאתה סעהו של עשו הלפינו עלמכם מלפניו שכלאמר פנו לכם לפונה ד"א פנו לכם לפונה אמר הקצ"ה מוצח אחד יס לי והוא עתיד לפגרו ד"א פנו לכם לפונה לפון אחד היה לי ציכיקם זה ציהמ"ק שהייתי כלפן עומם צו והוא עתיד להחריצו שכל (יחזקאל ז') והסצותי פני וחללו את לפוכי: (ד) אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו. אע"פ שהם צני עשו, אחיכם הם, צגבול, מעלחו גבול יס לה ובאין הכל ומצדווגין לו

שכל (עוצדית א') עד הגבול סלחוד מכלן ואילך ססיחוד יכלו לך: וייראו מכם ונשמרתם מאד. ומה היה הסמירה אל סחגרו צם. ובמדרש רצה וייראו מכם ונשמרתם מאד, איך חלעזר. לוי לחזנים סכך. סומעות ומה אם צצעה סייראו מכם אמר ונשמרתם מאד כסלכו יראים מהם עאלכ"כ, ר' יהושע צצס ר' לוי אמר וייראו מכם ונשמרתם מאד מנקשים אחם סייראו מכם עסקו. צתורה כמה דסימר ונשמרתם מאד לנפסותיכם: (ה) עד סדרך כף רגל. אפי' דריכת הרגל צה איני כוחן לכם רסות סלא צרלונם. ובמדרש עד מדרך כף רגל עד סיצא יוס דריכת הרגל על סר סזיחיס שכל (זכריה י"ד) ועמדו רגליו ציוס סחוא על סר סזיחיס, וצמק"א דרסו עד מדרך כף רגל עד (יסעיס ס"ג) פורה דרכתי לצדי:

כי ירושה לעשו. מאצרהם עסר עממין כחתי לו לאצרהם סצעה סלכם וקיני וקנזי וקדמוכי הן סל עמון ומואב וסעיר כחתי אחת מהן לעשו והסחים לצני לוט: (ו) אבל חשברו מאחם. צחמיה וכי לריכין אחם לקנות חוכל ומיס מלחם והלא אינכם סקרים כלום ולכך סמך לו כי ה' חלהיך צרכך צכל מעסה ידיך זה חרצעים סנה לא סקרה דצר: (ח) ונעבור מאת אחינו בני עשו היושבים בשעיר מדרך הערבה מאילת ומעציון גבר. עברנו מדרכים סערצים סצחורה ועל סיילותיה סל חורה, ומעליון גבר מה דעליון לגצרא דעלמא דאמרי כעסס ונשמע ולא עבדין כן, כן אמרו צמדצר רצה:

(י) רפאים יחשבו אף הם בענקים. פירסיו"ל סצורין אחם סזו חרץ רפאים סנחתי לאצרהם לפי ססחיתים סהם רפאים יסצו צה לפנים חצל אינה זו כי חוחן רפאים סורסתי לצני לוט והוסצתים סחחם, רפאים היו כחסצים חוחן חיתים כענקים סנקראים רפאים על סס סחיתמחן מועלת על הצריות וכן וצסעיר יסצו סחורים סס צני סעיר סחורי ונחתיס לצני עסו: (עז"ז) ויהי כאשר חמן כל אנשי המלחמה וגו' וידבר ה' אלי לאמר. ע"ד הפסע כלסר כודע ליסרלל צצירור סחמו כל חכסי המלחמה למוח מצן עסרים סנה ומעלה אז כתיחד אלי הדצור ולוה סקצ"ה חוחנו סכעצור גבול מואב, ודעת רז"ל סלא כתיחד הדצור עס מסה עד סכלו מתי מדצר כי מעלחו סל מסה צסציל יסרלל סיתס יסרלל היו כזופין כל לי"ח סנה וסיוס

יחוס שנודע להם זה ע"ז באז היה כשנחמלאה
הלצה כדאיתא צמקת הענית והיה היום
ההוא גדול אלל ישראל צמחה גדולה שבו
ידעו צעול הגזרה, גם אלל האיש משה גדול
מחד בחזרת הכזואה אליו שבו כתיחד לו
הדבור, ומה שלא כתיחד עמו מיד כשכלתה
הגזרה צעירי לפי שהיה מחלצל משה על
הגזרה שצפה ימים מן הע' עד ע"ז ואין הכזואה
סורה מחוך עלצות אלל מחוך שמה ומטעם
זה לא כתיחד עמו עד ע"ז ומעשה יחיו הכל
שמים כאחד משה וצני ישראל ולכך לא מלינו
לסון וידבר אלי משלח משה מרגלים עד כאן
אלל לסון ויאמר לפי שלא התכבד מחוך אספקלריא
המאירה וצבאן גלו לנו חכמי האמת מעלת
לסון וידבר על לסון ויאמר ומה אמרו וידבר
ה' אלי אלי היה הדבור כלומר עכשיו דבור
ולא קודם לכן אלל צאמירה, ומה חצין דבר
ירמיה שומר (ירמיה א') ואומר אהה ה' אלהים
הנה לא ידעתי דבר כי בער אנכי, יאמר שלא
הציג מעלת הדבור שהוא אספקלריא המאירה
אלל אספקלריא שאינה מאירה ולכך הזכיר
אחר שם אל"ף דל"ת יו"ד ה"א אחרי שהיא
אספקלריא שאינה מאירה מדה"ד שבה הרחמים
והיא השגת הנציחים כלן ולכך קמך לו מיד
ויאמר ה' אלי החל רש מלסון ירושה, ודרז"ל
החל רש עשיתי ארלו חולין לפכיד והכוונה זאת
כי עמון ומואצ עיהנו צקיחון, ומעשה מוחר
להם לכבוש הארץ כי היא של סיחון:
(כה) אחל תה פחדך, כאן רמז שעמדה לו חמה
למשה צמלחמת עוב כשם שעמדה ליהושע
וכן דרשו צמק' הענית שלשה נקדה להם חמה
משה יהושע נקדימון בן גוריון נקדימון גמרא,
יהושע דב' (יהושע י') שמש בגבעון דוס וכ'
ויעמוד השמש צחלי השמים, משה מכלן אחר
ר' אלעזר אתיא אהל אהל כי הבא אהל תה
פחדך וכ' ציהושע (שם ג') אהל גדלך רבי
יומנן אחר אתיא תה תה כי הבא תה פחדך
וכ' תהס (שם י') ציום תה ה' אה האמורי
ר' שמואל בר כהמכי אחר אתיא מגופיה דקרא
דכתיב אהל תה פחדך ויראחך על פני העמים
אשר תחת כל השמים אשר ישמעון שמעך
ורגזו וחלו מפכיד אימתי רגזו וחלו מפכיד כל
העמים אשר תחת כל השמים צמון שעמדה לו
חמה למשה כלומר שנודע הדבר בכל הכיפה
ולכך הזכיר היום הזה ואיך יתכן שיכתן פחדו

ויראחו על פני העמים שחתה כל השמים כי
אם צעמידת חמה, והנה זה כס גדול ופלא
עלום צדוש צריחת העולם מפני שקיום העולם
צמנועת הגלגל וקצונו ואם יעמוד אפי' רגע
יחרצ העולם וכאן עמד הגלגל מלסנצ וחקקיים
העולם ולא כן היה הענין צחזקיה כי שם לא
עמדה חמה אלל שחזרה לאחריה כלפי השחר
ולא עמד הגלגל מלסנצ או לפנים או לאחור
ולא היה חס גדול כיכועיכ אחר שלשה ולא
מכה חזקיה עמדה, וכן יורה לסון נקדה שהוא
מלסון נקודה וכאלו אחר שלשה עמדה להן
חמה צנקודתה שעמד הגלגל מלסנצ כדרכו.
ואמרו צמדרש כי מה שאמר לו יהושע דוס
ולא אחר עמוד לפי שהשמש צהלובו מקלס
להקצ"ה ואם שתק אינו יכול להלוך שכלומר
(תהלים קי"ג) ממזרח שמש עד מצואו מהלל
שם ה' משעה שהוא זורח עד שעה שהוא
סוקע מהלל שם ה' ולכך לוהו שיסחוק כדי
שיעמד ויתעכצ צנקודתו, ודרשו עוד אחר לו
השמש ליהושע יש קטן אומר לגדול דוס ואני
נצרחתי צרציעי ואהה צשקי איל יהושע בן
חורין קטן אינו אומר לעצד גדול שחוק מיד
וידוס שמש ומששתק עמד שכל' (יהושע י')
ויעמד השמש צחלי השמים: (כה) אכל בכסף
חשברני ואכלתי, אם הולכתי, וכן אם רליתי
מים צכסף תחן לי וסחיתי, רק לעצרה צרגלי
צלצאותי ומכאן אהה למד (זכריה י"ד) ועמדו
רגליו ציום ההוא על הר הזיתים שבי צהקצ"ה
שפי' לצאותיו וחיללותיו: (כט) כאשר עשו לי
בני עשו, א"א לפרש סיחזור לאוכל צכסף
הסצירכי הסמוך לו שהרי הוא אומר והמואצים
היושבים צער וידוע כי המואצים לא עשו כן
שהרי כי (דברים כ"ג) על דבר אשר לא קדמו
אחכם בלחם וצמים, אלל יחזור אל צדך יאמר
כאשר עשו לי צני עשו שנחנו לי דרך לעצור
שסצנו הר שער צדך כענין שכתוב אחס
עוצרים צגנול אחיכם צני עשו וגו' כי צני
עשו רלו צדצר זה שיעצרו דרך ארלס גם המלך
שלחם מלך אדום היה רולס צכך אלל לא
הניחם לעצור דרך מדינתו שהוא היה הדרך
הקרוצ לא"י וז"ל המלך שאמר לא העצור צי
כלו' צדך מדינתי אלל צדך ארלס לא היחה
מניעה לא מלך המלך ולא מלך העם ושם
כתצתיו: (ל) כי הקשה ה' אליך את רוחו ואמץ
את לבבו, אין הלסון הזה כאמר צהקצ"ה אלל
על

רבינו

דברים ב ג

בחיי

קבג

כי כן יעשה ה' לאותן שלשים ואחד מלכים
שהיו מנולחים לפני ישראל ע"י יהושע וכן
חזק בזה לבו של יהושע שהוא עתיד ליכנס
בארץ ולראות זה מה שלא זכה הוא.

ואמרו צמרח קסים היו סיחון ועוג יוחר עפרה
ומיילותיו ובסם שאמרו עליו סירס כך
היו ראויין לומר על אלו שצא דוד ע"ה ואמר
עליהם סירס סכא' (הסלים קליו) למכה מלכים
גדולים כי לעולם חסדו, ויהרגו מלכים אדירים
כי לעולם חסדו, לסיחון מלך האמורי כי לעולם
חסדו, ולעוג מלך הצפון כי לעולם חסדו:

פרשת ואתחנן

מדרה ה' חונן דל וגמולו ישרם לו:

שְׁלֵמָה המע"ה צאח לנו זכתו זה (משלי
י"ע) תועלת מדת הלדקה וגודל סברה

צעוה"ז וצעוה"ב, ודבר ידוע כי עיני העשיר
תלוים אל עשרו או לרצו' אומציו ומיודעיו שחס
רבים כענין סכ' (סס י"ד) ואומציו עשיר רבים,
אבל העני' אין עיניו תלויות כי אם לה' יחברך
לא לעשרו כי עני הוא ולא לחצורת אומציו
כי אין לו אומציו וערעיס ואף אם היו לו
הלא המה כלם יחדיו יפרדו ממנו ויסכאוחו
בסבת רישו וכענין סכ' (סס י"ע) כל אחי
רש סכאוחו אף כי מרעשו רחקו ממנו וכח"ז
(סס) ודל מרעשו יפרד ואמר כי אפילו לא
כשאר לו אלא ריע אחד אותו הריע הוא מרחק
ממנו, וע"כ אמר שלמע"ה כי כיון שהוא סכאוי
מן הכל הקצ"ה אומציו ותמחונן אותו הוא מלוה
ה' לפי שלא הביאו לחון את הדל כי אם להצחו
של הקצ"ה שהוא אומציו למי שאומצו הקצ"ה
סכרי הקצ"ה אומציו סקראו ע"י סכא' (יסעיה
י"ד) וזה יחקו עניי עמו, וכיון שהוא מלוה
להקצ"ה הרי כחיי"ז לו הקצ"ה לפרוע לו
המלוה ההיא כלו' הסכר צעוה"ז סכ"מ צפרסת
הלדקה (דברים י"ד) למען יברכך ה' אלסיך,
והצרכה היא חוספת עוצה והללחה צעוה"ז, וכן
דרז"ל מלוה ה' חונן דל אלמלא מקרא כחוצ
א"א לאמרו כציכול יצד לזה לאיש מלוה, וגמולו
ישראל לו זו הצטחה על סכר העוה"ז כי מלכד
סיפרע לו הקצ"ה המלוה צעוה"ז יתן לו סכרו
צעוה"ז כי אין מנהג ספר משלי להזכיר מלוה
מן המלוה הכחוצות צחורה בלתי אם יסיף או
יחדש זה דבר כמו שהזכרתי פעמים רבות
ומ"ם חונן דל ולא מרחם לפי שאלת חליכה

הוא

על הרשעים הגמורים כפרעה וסיחון סכר
כהחיי"ז מלך רשעם למנוע מהן דרכי החסות
וכיון שהם צאים כנגד הסי' ומורדים בו הקצ"ה
מחזק את לבם שאפי' ירלו לחזור בהם אין
מסיקין צידם, ולא מליכו צחורה ויחזק ה'
את לב פרעה. אלא עד שהזכיר הרצעה פעמים
ויחזק לב פרעה ויכבד לבו, ויכבד לבו, ויכבד
לב פרעה, וכענין זה מליכו צחורה שאמר
(מ"א י"ח) ואחם הסבות את לבם אחוריהם:
ג (ד) כל חבל ארנוב. סס האפרכיאל, ויס
מפרשים שהוא סס אדם סירס מלציו זה
החבל, וא"ת צח פלך ערכובא ופי' צחי פלעין,
לבד מערי ספרזי שהן פרזות ופתוחות מלין
חומה וכן (זכריה ז') פרזות חסב ירושלים שלא
חלערך לחומה: (ס) צידונים יקראו לחרמון
שריון וחאמרי יקראו לו שניר. הרי שלס סמות,
וכי עד הר סיחון הוא חרמון הרי סנקראו לו
חרצעה סמות, חרמון, סריון, סכיר, סיחון,
ולמה סולרכו ליכתב לסגיד שצחה של א"י שכל
אויא ממלכי האומות היה קורא סס מקומו צסס
א"י כזו סד' מלכיות מחפארין זה זה אומר
על סמי נקראת וזה אומר על סמי נקראת:
(י"א) כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיחר הרפאים.
סחרנוס אמרפל וחצרי' סכאמר (צרחסיה
י"ד) ויכו את רפאים צעסחרות קרכים וסוה
פלע מחמלחמה סכא' (סס) ויצא הפליע ודרז"ל
זה עוג: באמת איש. צחמה כל איש ואנקלוס
חרגס צחמה מלך ר"ל צחמה עלמו, ומה סקראו
מלך כדי לרמוז על עיקר יסודו סרלסון כי
הוא מחמססחה סנקראת צכי סאלהים סילאו
מקין ורלס להזכיר סמיצת צחקרון ולא אומר
מלאך צא', וכבר ידעת כי כל סולרוחיו של
קין כמחו צמכול ולא כסאר מהם רק עוג זה:
(י"ב) ההוא יקרא ארץ רפאים. אותה סכתתי
לחברסם: (י"ח) ואצו אחכם בעת ההיא.
עם צכי גד וצכי ראובן ידבר ולפי שהיו צכלל
ישראל אמר אחכם שהיה לו לומר אותם וכ"מ
צקוף סחורה (דברים ל"א) וילו מסס את סלוים
לקוח את ספר סחורה כי אככי ידעתי את
מדיך והדבור הזה אינו עם סלוים לבדס אלא
עם כל ישראל אבל דבר עמהם מפני שהיו
סלוים צכלל: (כ"א) עיניך הרואות את כל אשר
עשה ה' אליכם לשני המלכים האלה כן יעשה
ה' לכל הממלכות. חזק את לבם צמה סראו
צככי סמלכים סאלה סיחון ועוג כדי סיחמיכו

לחמיה על הספלה והתחנה הזאת של ארון
הנביאים איך היא נקשרת ומה ענין זה לזה
כי מתחיל קטורו בזכרון כפלחותיו של הקצ"ה
וגבורותיו וחותם שאלתו ותחנתו באעצרה נא
וארחה. וע"ד הפשט אהה החלות יצא ענין
מתן תורה שהוא התכלית המצוקת מהאדם
ולכך אמר אה ענדך שהוא העצד הנאמן שזכה
בקבלת התורה שנתת על ידו, אה גדלך ע"ס
שכ' צמתן תורה אה כבודו ואה גדלו, ואה
ידך החזקה ע"ס שכ' ואה קולו שמתכו מתוך
האס, אשר מי אל בשמים ובארץ ע"ס שכתוב
מן השמים השמיעך אה קולו ליסדך ועל הארץ
הראך אה אסו הגדולה, אשר יעשה כמעשיך
בשמים, וכגבורותיך בארץ, וז"ש בתחלת דבורו
שכי שמות הקדושים ע"ס שכ' אנכי ה' אלהיך,
וקטור הכתובים בן אהה החלות לתת תורה
ע"י ואין עיקר התורה אלא בארץ והמתחיל
במלות אומרים לו גמור, א"כ אעצרה נא וארחה,
כך פי' מורי הרב הגדול ר"ס כר"ו :

ויתכן לפרש בקטור דברי הספלה והתחנה הזאת
כי יזכיר משה בכלל דבריו כלל הנקודות
כלן שהן עקרי המליחות כולו מעלה ומטה מפני
שהסיג כבר הקו האמצעי של מעלה לכך נקט
סירה בחוש העין הקו האמצעי של מטה להסיג
המכוון כגדלו, וע"כ יאמר אהה החלות ונתתה
זי כה והסגה להסיג הנקודה האמצעית שכל
הענפים משתלשלין ומשתרגין מתוכה והיא הנקודה
בחוד העגול שהיא תחלת העגול, אשר מי
אל בשמים ובארץ שהיא הנקודה בחוד השמים
שהם הגלגלים המקיפים אותה, ולכך אמר אשר
יעשה כמעשיך וכגבורותיך כי גבורתו של הקצ"ה
מהפרסם כשעולם מתקיים בתנועת הגלגלים,
וכן לשון הכי (תהלים י"ט) ומעשה ידיו מגיד
הרקיע, וע"כ יאמר אעצרה נא וארחה כיון
שחננתי דעה שהסגתי הנקודה האמצעית למעלה
יגדל נא חסדך עמי שארחה אה הארץ הטובה
שהיא הנקודה האמצעית של מטה, ההר הטוב
הוא ירושלים שהוא הקו האמצעי של הארץ
הטובה, והלצנן הוא ציהמ"ק שהוא הקו האמצעי
של ההר הטוב יראה לומר כי כיון שהורהו
והשכילתו העליון צעין הסכל צדין הוא שלא
יסתיר ממנו הספל אבל יזכה לצא שמה לראותו
כדי שיוסיף זכות על זכותו בקיום המלות
התלויות שם, ומתוך הספל תעלה נפשו על
העליון לאור צהור חיים צאותה מעלה המעומדת
למי

הוא מלסון מתנת חנם וכתיב צפרתה הדל
והיה כי ילעק אלי ושמעתי כי חנון אני לעפ"י
שאינו חנון וע"כ נתחייב האדם צמדת החנינה
לפי שהוא מדהו של הקצ"ה שהוא משפיע
מצרכתו לצריותו ונותן להם מעוצתו חנם שכן
הודיע למשה ציני שהוא מנהיג עולמו צמדת
החנינה שכל (שמות ל"ג) וחנוני את אשר
אחון וכי (דברים כ"ח) והלכת בדרכיו מה הוא
נותן מתנת חנם אף אהה חתן מתנת חנם
וכן כל מנקט מלפניו ויעמוד בתפלה הוא נענה
בתחנה שהוא העיקר בתפלה וכן מליכו צדוד
שאמר (תהלים ל') אליך ה' אקרא ואל ה'
אתחנן וכ"מ צמדתה שהתעסק בתפלה ארבעים
יום וארבעים לילה ולא נענה בכלל אלא בתחנה,
וז"ש (כג) ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר:
בעת ההוא, אחר שכצמתי סיחון ועוג והתחלתי
להלחם צעמתיין שנתנו לישראל חסדתי שמה
צעלה גורה, והכי הזה דבק עם הפרסה של
מעלה שזכיר לשני המלכים האלה: לאמר.
היתה התפלה בחתוך שפתיים וכן (צמדצ"צ)
וילעק משה אל ה' לאמר ענינו אמירה גמורה
בחתוך שפתיים וכבר הזכרתי שם עעס הדבר.
ובפרדש ואתחנן אל ה' צעת שהיא לאמר, אחר
משה לשני הקצ"ה רצ"ע אהה קרחתני

עצד שכל (שם) לא כן עצדי משה אני עצד
ולויתן עצד אני מתחנן לפניך והוא מתחנן
לפניך שכל (חיוצ מ') הירצה אליך חתוכים
אם ידבר אליך רכות תחנת לויתן שומע וכת
עמו צרית וקיימתו שכל (שם) היכרות צרית
עמך ואני עצד ואמרת לי (שמות ל"ד) חנם
אנכי כורת צרית ואי אהה מקיים אוהו אלא
אמרת לי (צמדצ"צ) ומות צהר אשר אהה
עולה שמה ולא עוד אלא כחצת צמדתך (שמות
כ"א) ואם אמר יאמר העצד אהצתי את אדוני
את אסתי ואת צני לא אלא חפסי, איני רולה
למות, והגישו אדוני אל האלהים ועצדו לעולם
ולא קיימת זה עמי צנקס עמך שומע אלהים
רנתי ואל תתעלם מתחנתי אל הקצ"ה רב לך
צעל ריצך צעל דין שלך כבר הוליא עליך גורה
שחמות אדה"ר שכל מן האילן גזר מיתת על
סכל, וכ"א חיוצ על אדה"ר (חיוצ ל"א) מי
יחן לי שומע לי הן חוי צדי יענני וספר כחצ
איש ריצי אי זה ספר כחצ ספר תולדות אדם
ע"כ: (כד"כה) אדני אלהים אתה החלות להראות
את עבדך את גרלך וגו' אעברה נא ואראה. יס

למי שקיים כל המלות כלן על השלמות: וע"ר
המדרש אחת החלות כלום אחת גזר עלי שלא
חכמך לארץ אלא צביל (צמדצר כ') שמועו כל
המורים אחת החלות שאמרת (סס י"ז) למשמרת
לחיות לבני מרי: וע"ר הקבלה ארבי יהוה אחת
החלות להראות צמנה, אח ענדך אח גדלך
ואח ירך החזקה הגדולה והגבורה וכן היתה
חללת כזואתי והודעת לצריות ע"י שאין אלוה
צמנים וצארץ שיעשה כמעשיך וכגבורותיך וז"ש
דוד ע"ה (הסלים פ"ו) אין כמוך צאלהים ארבי
ואין כמעשיך, וע"כ גדל כל חסדך עמי ואעצרה
כל ואראה וגו', ולפי שהוא ארון חולי ארץ
התופכי הלוך אגם מים ומטה חטא זו צענין
הלוך ונגזר עליו על זה שלא יכנס לארץ ע"כ
יצקם מטה עמה מלפניו שיקלה לו ויעצור
ויראה, מזה נכתב השם הזה אל"ף דל"ת ואחריו
י"ד ה"א וא"ו ה"א כי הוא ארון אשר בו
הרחמים כי ציה ה', ולכך הזכיר לשון ואתחנן
שהוא לשון כאמר על מדה"ר כלסון (סס ל')
אליך ה' אקרא ואל ארבי אתחנן סמוך התחנה
לאליף דל"ת וכ"כ (איוצ ח') אם אחת הסחר
אל אל ואל סדי תתחנן: הארץ השובה וההר
השוב. אמר צמדצר מושל למלך צבקם לישראל
אם ושלח שלוחיו לראותה אם היא כהא אם
לאו הלכו וראו אותה ואמרו לו אין כעורה
וממה שמוע שושנינו ואמר להם בני מרי אין
כהא הימנה צעולם, צא לישראל אותה אמר אבי
הנערה לשלוחי המלך כשצע אני שאין אחד
מכם נכנס כאן שגניתם אח צחי לפני המלך
צא השושנין ליכנס אל"ף אף אחת לא חכמך
אל"ף השושנין אני לא ראיתיה ואמרתי למלך
אין צעולם כהא הימנה והם אמרו אין כעורה
וממה עכסיו אראה אותה אם כדצרי אם
כדצריהם, כך אמר מטה לפני הקב"ה רצ"ע
המרגלים אמרו לה"ר שכל (צמדצר י"ג) ארץ
אובלת יושביה היא ואני לא ראיתיה וסנחתיה
לישראל שכל (דצרים ח') כי ה' אליהך מציאך
אל ארץ עוצה וגו' ועכסיו אראה אותם אם
כדצרי אם כדצריהם שכל אעצרה כל ואראה
אח הארץ העוצה, ההר העוצ הזה והלכנו זה
ציהמ"ק שאלצין עונותיהם של ישראל:
(כו) ויתעבר ה' בי למענכם, ע"ד הפסע כחמלא
עלי עצרה צביל חלונותיכם וכן הזכיר
צמוןק ות' החאנק צי על דצריכם והוא שכי
(הסלים ק"ו) וירע למטה צעצורים, וע"ר המדרש

ויתעבר ה' צי ז"ש (שמות ל"ד) ויעצור ה' על
פניו כל' אותה טעה כשנתן לי גדולה צבילכם
והעציר כצודו לפני צסיני התחנכתי לפניו על
זאת ולא שמוע אלי: וע"ר הקבלה ויתעבר ה'
צי ירמוז לקוד העצור וז"ל צי כי היה ראוי
שיאמר עמי כענין שכי (הסלים פ"ט) התעצרה
עם משיחך, וידוע כי לשון קוד העצור מלסון
עצרה כי קוד הגלגול צענין הילירה מדה
מתחננת צעורה צמדה"ר והוא קוד פוקד עון
אצות וכצו רמזתיו סס, וז"ש רז"ל צצרכות אפי'
צמעה שאתה מלא עליהם עצרה צאסה עוצרה
יהיו לרכיהם לפיכך, ויש מן החכמים קורין כאסה
עוצרה צכ"ף וצמרה צפרים כמלא כן וגרם
להם שלא הציקו פנימיותו של ענין ולא לקחו
ממנו רק נגלותו, אצל העיקר כי הוא צאות
צ"ת וכן קבלת החכם ר"י צן הרצ ז"ל צאסה
עוצרה צאות צ"ת, ומה שנקרא קוד העצור
ע"ש כח הדורות שהוא קורא הדורות מראש
שהוא מעוצר מן הכח הפנימי, ועל סס סכל
המחלגל יתגלגל מכה הדורות לכך נקרא קוד
העצור כח הדורות, ועוד שלסון עצור מלסון
רצוע וע"ש שהענין עם רצעים עם המגולגל
וזולתו פעמים שלס, ועוד לשון עצור ע"ש
שאני עוצר מתפחתו: רב לך אל חוסף, דרז"ל
רב לך דייך מה שלסון לך מתי"ש (סס ל"א)
מה רב עוצר אשר לפנת ליראך, ובמדרש
חכמותא רב לך אל חוסף כיון שאמר לו הקב"ה
רב לך אל חוסף, אל"ף מטה רצ"ע יוכצד אחי
סקאו סיכיה צכ"י צכיה יקאו עוד סיכיה צמיתתי
אל"ף כך עלה צמחצת וכך מנהגו של עולם
ע"כ, ופי' מתצנה העליזות שכלן כאללו מענה
וכלן ככללות צה וז"ל מתצנה וסמ"י: (כו) ימה
וצפונה ומימנה ומזרחת, לא מלינו זכרון סרורות
צחורה צכדור אחד כי לפעמים יקדים הכי
רוח מזרחי לכלן הוא שכי (איוצ כ"ג) סן קדם
חסלך ואיכנו ואחור ולא חצין לו סמאל צעסותו
ולא אחז יעטוף ימין ולא אראה, וזהו הקדר
הראוי כי הם כלופות ישרות ממזרה למערצ
ומלסון לדרום ולפעמים יקדים מערצ לכלן
הוא שכל ליעקב (צראסית כ"ח) ופרלת ימה
וקדמה ולפונה ונגצה ולפעמים יקדים לפון
לכלן הוא שאמר לאצרהם (סס י"ג) שא כל
עיניך וראה מן העקום אשר אחת סס לפונה
ונגצה וקדמה וימה, ומה שמתחיל ציעקצ ומטה
מרות מערצ יתכן לתת טעם צזה על סס
השכינה

הסכיכה סירדה עם יעקב למלכים וידוע כי הסכיכה צמערב, גם זכאן משה ידבר צחחלה אל הסכיכה והזכיר תימנה ולא נגזה כי חלי חסם נרמו צבל רוח ורוח כי כן קלסו משה להקניה (צמדצר כיו) אל אלהי הרוחות לכל צטר, ומה שחזר שני פעמים עיניך והזכיר לפון עליה כי משה נחעלה לראות הארץ צעין הצטר לארצע רוחותיה ולהחזונן צסס צן ד' אותיות שהוא המרכזה הראשונה העליונה לארצע רוחות העולם. וצריך אהם לדעת כי ד' רוחות העולם שהם מזרח ומערב ולפון ודרום ים להם שלשה צמות מזרח קדם פכים מערב ים אחור וכן דרום כנגד ימין וכן לפין אסחן סמאל, וצאור זה כי נקרא רוח מזרח כן ע"ם שמעם זריחת הסמם, וקדם כי מלוחו רוח יקדים לצורה, ופכים על ילירחו של אדם סכצראו פכיו למזרח ואחוריו למערב ימינו לדרום סמאלו ללפון, וכן נקרא מערב ע"ם סקיעת הסמם סהלורות מהערצות צאותה סעה וים לפי שהים הגדול צמערצו של עולם וחרגום (דצרים י"א) הים האחרון ימה מערבאה ואחור כנגד מזרח הנקרא פכים וז"ם צאיוצ (איוצ כ"ג) הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא אצין לו, וכן נקרא דרום לפי שהסמם הולך צגצחו של רוח וסוה כיעריקון דר רום או דרך רום מלסון (חבקוק ג') רום ידחו נסא, וכנגד סלוחו רוח כגוב ויצס מאל לחוקף חמימות הסמם המרחף על אוחו רוח, וז"ם סלעיה (קהלת א') הולך אל דרום וקוצב אל לפון הסכיר צדרום הולך וצלפון סוצב.

וגבר הזכירו צספרי המחקר כי פעם נחת סכח אחר מלכסי הדרום קערה של עץ מוכחת צסמם צחקופת חמוז ולערב מלאת כחכת וכמסת כדונג הכמם צחוך אס ולכך נקרא הרוח סוה כנגד ע"ם היוצם והחמימות וז"ם (סופעים א') כי ארץ הכנגד כחכני ומחרגמין ארע דרומא, וימין ע"ם ימינו של אדם הפוכה למזרח או ע"ם הפעולה סזאת סהטעם מזומן חמיד צלוחו רוח מלסון (דכיאל א') וימן להם המלך (סהלים ס"א) חסד ואמת מן יכלרוהו, ומזה נקרא מזון יסראל סצמדצר צלסון מן ע"ם סהזמכת סצא להם מזומן צכל יום וכענין סכי (סמות ע"ז) ולקטו דצר יום ציומו, וכן נקרא לפון ע"ם סהטעם לפון ומחעלס סס ממה סהרוח ססוה איון צו יסוצ, ודרז"ל רוח לפוכית אינה מקוצבת סנא' (איוצ כיו) כומס לפון על ססו, ואסחן

הוא לסון רז"ל עדים צלד אסחן וסאסר וסרגס (צרחסית ע') קין וחרף קיעא וסחוא וידוע כי חחרף זמן הגסמים כי רוח לפון לה מאל והגסמים צאים מסס ומטעס זה אסיכ (עסלי כ"ה) רוח לפון מחולל גסס כי כסס סרוח דרום סס ויצס לחוקף חמימות ססעס סמסלך סס חמיד כן רוח לפון יחסיצ לסיות קר ולא כי ססעס לפון מסס, גם יחכן סיהיה אסחן לפין אסוהא לפי סרוח לפוכית יס צו רפוחה, וכן דרז"ל רוח לפוכית מעלה ארוכה ומטעס זה לא מלו יסראל צמדצר לפי סלא כסצה להן רוח לפוכית, ומה סלא כסצה אחרו צזה סכי טעמים ציצמות פרק הערל איצעית אימא פסוס דכזופין סיו ואצ"א כי סיכא דלא לצדורי עכני כצוד, וסמאל ע"ם סמאלו של אדם הפוכה למזרח או ע"ם פעולתו סהטעס מחעלס מסס ולכך נקרא סמאל מלסון סומא מלסון דצר ססמוי מן העין כליו כי העלים ססעס מסס, ואחרו צמדצר אדסיז ממזרח למערב כולר פכיו למזרח אחוריו למערב סנאמר (סהלס קל"ט) אחור וקדם לרסכני, לרו סהים למזרח קצע צו מלורות ונקרא פכים כנגד פכי סחמה, לרו סהיה למערב נקרא אחור כנגד אחורי סחמה סלין זה אורה, לרו סהיה לדרום ססחמה מסחמסת צו חמיד נקרא ימין כך ימין סאדם מסחמס צכל מלככת, לרו סהיה ללפון סלין סחמה מסחמסת צו כל עיקר נקרא סמאל כך סמאל של אדם צעל ממלככת ע"כ: כי לא חעבור את הירדן הוה אפי' עלמותיך אין עוצרין זה ססזכיר מסס צסמויך סכס אככי מח צארן סזאת איכני עוצר את הירדן אף עלמותי איכן עוצרין, סאס לא סיה יודע צכך סיה ראו לו למסה ללוות לאלעזר ויסוסע סיככיסו עלמותיו לארץ או סיסציע ליסראל צכללס כסס סעסס יוסף, וסכס יעקב סחוט סמסולס צלצות סמרככת זכס צזס סכקצרו צארן גופו ועלמותיו ויוסף לא זכס צגופו אלא צעלמותיו ומסס הגדול מכלן לא צגופו ולא צעלמותיו, וסיה רלין סקצ"ה סלא יכנסו עלמותיו לארץ לכצודן של יסראל סמותו צמדצר ולא ככנסו עלמותס לארץ, ועוד לכצוד כל אותן סמותו צגלות צחולה לארץ וסיהס כפסס לה' מסומרים לצקר סגלולה לצאר סיזכו סכל לחחית סממים צזכותו וסיקימו עמו: (כע) וגשב בניא מול בית פעור, וככר יסצכו צגיא סזה ססוה ראס ספסגה ססזכיר ולפי

ולפי סכלותו שם לע"ז לכך יזכירם עתה על
ע"ז צפרסת הסמוכה :

ד' (ה) ועתה ישראל שמע אל החקים ואל
המשפטים אשר אנכי שלמד אתכם לעשות
למען חיותי. למדנו מכאן שהלמוד אינו עיקר
רק עם המעשה וכן דר"ל לא הדרש הוא
העיקר אלא המעשה, ולמדנו עוד ששם המעשה
יחיה האדם לא זולתו: (ג) לא תוסיפו על הדבר
אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו. יזכיר
שלא יתחכם האדם על העלות לומר חוסיק על
מה סלום הסם יחזק ויחשוב כי חוספת הזה
החיה עצורה לשם יחזק לכך אמר לא תוסיפו
כי החורה סלמה אינה לריבה חוספת ומגרעת
וכל המוסיק זה גורע, ור"ל דרשו בחוספת
זה כגון ד' עוונות שנתפילין שיאמר חוסיק
עליהן אחד ויהיו חמס, ד' מינין שכלולצ סיוסיק
עליהם ויהיו חמס וכן צרכת בהנים סתן
סלסס ויוסיק ויהיו ד', אצל מה שתקנו רז"ל
והגדרים והסינים סלהם אין זה נקרא חוספת
כי לא באו אלא לסמור את העיקר כמו שעושים
לכרם גדר קניצ כדי שיסתמר הכרם ובענין
סמור לך לך אמרין כז"ל סמור סמור לכרמא
לא הקרב, אדרבה העובר על גדריהם ותקנותיהם
עובר על לאו (דברים י"ז) דלא סקור מן הדבר,
וכן לותה החורה (ויקרא י"ח) וסמרתה את
מסמרתה ורז"ל עשו מסמרת למסמרתה :

(ה) ראה לסמרת אתכם חקים ומשפטים כאשר
צוני ה' אלהי. לא אמרתי דבר מעלמי אצל
ממנו הכל, ודר"ל כאשר לוכי ה' אלהי מה אכני
צחכס אף אחס וכיכ (משלי כ"ג) אחת קכס
ואל תמכור: (ו) ושמרתם ועשיתם כי היא
חכמתכם ובינתכם לעיני העמים. למדך הכחוצ
באן כי כל המלות תלויות במלות הסמור והעסייה
וכלן ככללות צהן כגון שתאמר חכמה הרפואה
ככללת צחורה צסקוק (סמות ע"ו) ויאמר אם
סמור סמור לקול ה' אלהיך והיסר צעיקיו
סעסה והאזנה למלותיו וסמרת כל חקיו כל
סמחלה אשר סמתי במלרים לא אסים עליך כי
אני ה'. רופאך וכן כל שאר החכמות, ודר"ל
לעיני העמים אי זו היא חכמה שהיא לעיני
העמים זה היודע להסב תקופות ומזלות וכל
סידור להסב בהם ואינו מחשב עליו הכחוצ
אומר (ישעיה ח') ואח סעל ה' לא יצטו
ומעסה ידיו לא ראו: את כל החקים האלה.
היה לומר כל המלות האלה כי אין תאומות

מסמית ומסמית לישראל צסקיל החקים אצל
ילענו עליהם, אך הזכיר החקים לתפליג ולומר
כי מחוך סיראו תאומות סישראל מחפסקין
במלות הסכליות וצמספטים יסרים אשר ססכל
מעיד עליהם שסס מספטים לדיקים מסודרים
צסדר ככון וצסכהנה יסרה יסצאר לסס צזה
כי החקים סאין עעמן כודע לא דבר רק הוא
אצל יס. צפסימיותס חכמה גדולה נסמרת אין
סכל זוכין לה ותאומות צעלמס יפארו לישראל
צכל ותצננה סחלתס לומר אף על החקים רק
עס חכס וככון, וטעם רק למעט שאר העמים:
(ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים
אליו. רמז לנו מסה צכ' הזה על מעלתן
סל ישראל שסס מספללים וכענים כי יכוונו
אל הכח העליון להספיע כחו צמדות צכל מדה
ומדה הלריכה לסס ולכך סס כענים צכל פעס
ופעס, והזכיר גוי גדול ולא אמר גוי קרוס
או גוי לדיק לפי ססגדולה סיא סחסד וסחסד
סחלת סמדות וצאור סכ' כי מי גוי גדול אשר
לו סמדות קרובות אליו כה' אלהינו צכל קראנו
אליו ולא אל סמדות, ומזה יאמרו רז"ל עמוד
מכסא דין וסצ על כסא רחמים עמוד מכסא
רחמים וסצ צכסא דין סכל כפי מה סלריך
סמספלל ועל סמדות סזכיר סכניא ע"ס (סצקוק
ג') כי סרכצ על סוסיק מרכצותיך יסועה,
ודר"ל אין סרוכצ טפל לסוס אלא סקוס טפל
לרוכצ והנן זה. ודע כי צסקוק זה יולא שס
גדול סתי אותיות עס סאחרונה וכן כלס על
ססדר הזה, ודר"ל אשר לו אלהים קרובים
צכל מיני קריצות: (ח) ומי גוי גדול אשר לו
חקים ומשפטים צדיקים. אחר סספר צסקוק סל
מעלה צצצח ישראל יספר עתה צסקוק זה
צצצח סחורה ואמר כפל סחורה סזאח כלומר
סכחנה מחוך אותן סמדות ססזכיר: (ט) רק
הסמר לך וסמור נסשך מאד מן חשנה את
הדברים. פרסי"ל אימתי סססצו סכמים וככוכים
כסלא ססכחוס ותעסוס על אסמחוס סאס
סעומו אותן מחוך סכמה סססצו סועים ע"כ,
כראה מחוך לסוכו סדעמו צלסון רק ססוא
סוזר. למעלה יאמר אימתי יאמרו סאומות עליהם
רק עס חכס וככון כסלא ססכחוס סאס לא
כן לא סיה לריך לסזכיר צלסון רק אלא סיתחיל
ספסקוק ססמר לך. ויתכן לסרס צלסון רק כי
יאמר סמעט. הזה ססאומות מסועטין ומסוסרים
ממעלחכס אין זה ילא צסנה סחורה סקנלהס

צחית וכיון שכן הוא הסמר לך וסמור כפסך
 מאד פן תשכח מעמד הר סיני, ולשון הדברים
 אשר ראו עיניך כלשון האמור צסיכי (שמות
 כ') וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים,
 שאם ישכח ויסיר ענין המעמד הנכבד והנפלא
 ההוא מלבו יצא לכפור בעיקר וזה חזקן הגוף
 והנפש וז"ל הסמר לך וסמור כפסך מאד, ודרז"ל
 הסמר לך פן תשכח אזהרה שלא יסתדל האדם
 בדברים שיהיו קצת להסכיח ממנו החורה ושלא
 יסירם מלבו והוא שאמרו במסכת אבות כל
 השוכח דבר מתוכו מעלה עליו הכתוב כאלו
 מתחייב נפשו שכל הסמר לך וסמור כפסך
 מאד יכול אפי' תקפה עליו מסכתו ת"ל ופן
 יסורו מלצדך כל ימי חייך הא אינו מתחייב
 עד סיקרם מלבו, ועוד דרשו במקום אחר כל
 השוכח דבר אחד מתלמודו עובר בג' לאוין
 שכל הסמר לך וסמור כפסך מאד פן תשכח
 וכל מקום שכל הסמר פן נאל אינו אלא ל"ה:
 (יד) ואותי צוה ה' וגו' ללמד אתכם חקים
 ומשפטים, אלו שאר מלות החורה שנלמדה
 בהם צסיכי מלמד עשרת הדברות שצלוחות,
 דרז"ל ואותי צוה ה' זו השבעים: לעשותכם
 אותם בארץ. לא שאינן חוצה הגוף בכל מקום
 אלא ללמד בעיקר עטית המלות בארץ כי הם
 משפט אלהי הארץ: (טו) וגשמתם מאד לגשיותכם
 כי לא ראייתם כל חמונה. יאמר אחר שאתם
 יודעים צבירות שלא ראייתם שום חמונה מעתה
 יש לכם להזהר שלא תעשו שום חמונה שום
 פסל שהוא דבר הנפסל ולא חמונה כל סמל,
 כי יש מן האומות שהם עובדים ומשתחווים
 לאיזו צהמה וחיה שהוא פוגע ראשונה בחללת
 היום, וחכמי המחקר כתבו צפריהם כי מזל
 עקרב מוריד כחו עליה לכסוף ולהזיק:
 (יט) ופן תשא עיניך השמימה. יש חילוק בין
 מלת השמימה ומלת השמים כמו שחזינו
 חילוק בין מלרים ומלרימה כי מלרימה הוא שם
 המדינה עלמה ומלרים היא כל ארץ מלרים
 והעד על זה (במדבר כ') וירדו אבותינו מלרימה
 וכשב מלרים, וכן צבאן מלת השמימה, כי
 כאשר יזכיר הכתובים מלת השמים בענין
 ההסכלות הכוונה זו בכל מקום שהוא כראה
 מן השמים וכל הדרדן סוין בזה והוא שהזכיר
 כאן תחת כל השמים כלומר בכל מקום שהם,
 אבל כשיזכיר הכ' השמימה יכוון אל המקומות
 הנודעים מדרך החכמה ששם עיקר קציעות

הכוכבים ומחוך ידיעת כחם העולם ומסמרים
 בארץ יצא האדם לטעות אחרים ועי"כ אחר
 פן תשא עיניך השמימה וראית זעין הלז כי
 אין הענין הזה כראה ומחשך לעין רק כודע
 וכראה ללז מדרך החכמה ולכך כתוב צפריהם
 (בראשית ע"ו) תצט כח השמימה וספור הכוכבים,
 שהעלהו למקום עליון למעלה מן הגלגלים וא"ל
 תצט למטה השמימה במקום ששם הכוכבים
 נקצלים אם חוכל לספור אותם: וראית את
 השמש ואת הירח. שני המאורות הגדולים ואת
 הכוכבים אלו שבעה כוכבי לכת יעוט כוכבים
 שנים ועם הה"א הרי שבעה, לזא השמים אלו
 שנים עשר מזלות, כל לרבות מלח"ס, ואמר
 וכדחת כי כל הטועה אחריהם הוא כדחת כחם
 שחדיהן אוחו וכופל ומת: אשר חלק ה' אליהן
 אותם לכל העמים תחת כל השמים. ע"ד הפסע
 אשר חלק נתנם לחלקם ואין להזין לשון חלק
 כמו גזר שאם כן היה זה פתח לעו"א לומר
 כי הם מוכרחים לעבוד עבודה חלילים ומפני
 שהיא מלת אפשר לטעות זה ע"כ הולרכו
 שבעים זקנים לשכות ולהוסיף לחלמי המלך
 אשר חלק להאיר להם ולפיכך פ"י מלשון חלק
 כלו' שנתן המאורות והמזלות לחלקם אם ירלו
 שיעצדו אותם או יעצדו השם יחצרך חצל לא
 הכריחם בכך וכבר כתבאר זה צפרשת בראשית.
 וע"ד המדרש אשר חלק מלשון חלקות מלמד
 שהחליקן בדברים כדי לטרוך מן העולם שכן
 דרז"ל (חיוז י"צ) מסגיא לגוים ויאצדס אל
 חקרי מסגיא אלא מסגה מטעה אותם כדי
 לאצדס, וכ"א במס' ע"ז פרק רצ"י יסמעאל אומר
 ליה רבה בר יוחנן לרז יהודה הא איכא ע"ז
 באחרין דכי מלעריך עלמא למטרדא מתחזי להו
 בחלמא קטולו גברא וייתי מטרדא ח"ל הסחא
 אינו שכי' לא אמרי לכו דא מלחא, כלומר
 אלו הייתי מת-הייתם מפקידים באור דבר זה
 הכי אומר רב מאי דכתיב אשר חלק ה' אליהן
 וגו' מלמד שהחליקן בדברים כדי לטרוך מן
 העולם והיינו דריש לקיש דאמר ריש לקיש
 (מסלי ג') אם לללים הוא ילין צא ליעהר
 מס"עין אותו צא ליעמא פותחין לו.

ויש לך להתבונן שלא אומר פותחין כמ"ס חלל
 הטובה מסייעין אלא פותחין לו כלו' אם
 רלונו להטמא ולהחמין באמונה רעה ימלא
 הפתחים פתחים: (כג) ועשייתם לכם פסל תמונת
 כל אשר צוץ ה' אליהן. ע"ד הפסע תמונת כל

רבינו

ואתחנן ד

בחיי

קבו

דבר אשר לך ה' אלהיך שלא לעשותו, או יזהיר על מעשה הכרזים שהם דבר הנפסל שלא יעשה אותם בארץ כי אם במקדש וזהו אשר לך ה' לעשותם במקדש: וע"ז הקבלה אשר לך ה' אלהיך הוא כבוד ה' האוכלת צראם והר שחטא בו מעשה והמרתו בענין הלור וע"כ הזכיר בבאן וה' החאנק צי כבלתי עצרי, ומאמר הכי' הסמרו לכם פן תשכחו את צריה ה' אלהיכם באש האוכלת צראם והר ועשיתם לכם פסל תמונת כל אשר לך ה' אלהיך ויצא הכי' כפסועו ומשמעו כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא מדה"ד הוא וכבר ראינו זה צפוי כי באש אוכלת צראם והר ואם תעשו כן הרי הוא אל קנא מקנא בעודי אלילים, ועה שהוסף מלה הוא בעבור כי הוא שמו של הקצ"ה בענין שכי' ועד הלוי הוא וכי' (תהלים ק') הוא עשנו ולוי אכחלו ואז לכלן (ישעיה מ"ג) אחי ה' הוא שמי, וע"כ הולך להוסיף הוא בלוי שמו לא עלמו שהרי בעלמו אמר הכי' (שמות ל"ג) כי לא יראני האדם וחי כי אם הדבר אינו עלמו ומע' והדבר כפסועו כי רולה לומר אש אוכלת באש אוכלת כי אלל עובדי אלילים קנאחו תסרוף אותה באש ועובדי האש חוציאים ראינו מן הכי' הזה שהצורא אש הכה אליהו מכחיסון שאמר (מ"א י"ע) לא באש ה' גם בבאן תסוצתן בלדן שהוסיף ואמר אל קנא יצא כי מה שאמר אש אוכלת אינו אלא למשל והמשל אינו אלא לענין הקנאה: (כח) כי תוליד בנים ובני בנים, כסמכה פרשה זו לענין ע"א שעתידין ישראל שיעצדו ע"א בארץ וסיגלו ממנה צעון זה, ולכך אמר כי תוליד ולא אמר אש תוליד ולפי שהוא תסמך לשעה שהוא מוכיחן עכשיו והוא מתכנא צוה שאירע להם לדורות: ונושנחם בארץ, דרז"ל רמז להם סיגלו לקוף תחכ"צ סנה כמנין ונושנחם שהרי בחי' (סס ו') ויהי צמוכים סנה וארצע מאות סנה ללחא צבי ישראל מארץ מלרים ויצן הצית לה' ועמד הצית חיי סנה עול מהם ארצעים סנה שצמדצר כפארו תחין והקדים שתי סכים להגלותן כדי שלא יתקיים צהם כי אצד תאצדון וז"ש (דניאל ט') ויסקר ה' על הרעה ויציאה עלינו כי לדיק ה' אלהינו לרקס עשה לנו שמהר הפורענות לבוא שתי סכים קודם זמנה: (כו) העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ, כוון הכי' הזה צעדות השמים והארץ על

תללכים ועל צבי אדם או הכוונה על המער ולומר אם יקיימו התורה ימעיירו ואם לאו לא ימעיירו וכענין שכתוב (ויקרא כ"ו) ונחתי את שמיכם כנגזל ואת ארלכם כנחקה. והחגם ר' אברהם ז"ל פי' צהה כי הזמין עדים סיראוס חמיר הם וצניהם דור אחר דור כי הם העומדים כלחיים, וכן (מיכה ו') שמעו הרים את ריב ה', וכן (יהושע כ"ד) הנה האזן הזאת תהיה צנו לעדה: (כח) ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם, לא-סימכנא שעתידין ישראל שיעצדו ע"א צהיאות בגלות בארץ אוציהם ח"ו אלא יאמר מאמר שחם גולין ואחם עובדים לעו"א כאלו אחם עובדים אלהים אחרים: אשר לא יראון ולא ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון. הזכיר צבי הזה ד' חושין והם שהוא חוש המעוש לא הולך להזכירו כי הוא בכלל לא יאכלון שהוא חוש הטעם ודי סיזכיר אחד מן החושים הגופניים שהם סכים כי השלטה הם רוחניים והם חוש הראות וחוש השמע וחוש הריח ולכך מלכוס צהקצ"ה (צרחסית ו') וירא ה', וישמע ה', וירח ה', וכן תמלא צדוד שהולך לומר (תהלים קט"ו) יריהם ולא ימיסון, מפני שלא הזכיר לא יאכלון כי די צאחד מן הגופניים, מכאן יש ללמוד מעלת ה' חושים שצאחדם שהם עיקר פעולותיו צמעסה המלות וכן צמעסה העצירות כי צהם יזכה וצהם יענש כי כפי מה שירלה להסמך צהם, והיו ה' כנגד חמסה חומסי חורה וכנגד ה' אורים שצצרחסית וכנגד ה' שמוח פיש לכפס והנה הם שלמות הגוף שהוא היכל הכפס והכפס מראה פעולותיה על ידה, ולכן יגנה הכי' הע"א צחקרון החושים להורות על מעלתם כי כיון שהיא חסרה ממעלת החושים ומשלמותם מה כחה וגבורתה להוסיף ואיך יאמרו לאלהיהם צעת לרחת קומה והוסיענו, כי תכפלאות חכמת הילירה צאדם היו ה' חושים הללו צאדם נעועים צה' אצרים שהם כלים ופערים לכפס הסכלית, ואמרו חכמי המחקר כי כתיקדו צאדם צחכמה וצחשגמה עליונות וצקדור כפלא, כי חוש המשוש מתפשט בכל הגוף, וחוש הריח מתפשט חוץ לגוף, וחוש השמע מתפשט יותר מן הריח כפי מה שילערך לו האדם יותר, וחוש הראות מתפשט יותר מן השמע כי האדם ילערך לו יותר, והנה זה ענין גדול לכל מתחכל צו יורה על שלמות האדם צה' חושים כי מעשה אלמים חמה: (כט) ומצאה.

היה

היה ראוי לומר ומלאהם כלסון רבים, חזל חלו
אמר כן היה כראה כי הרבים הדורשים להקצ"ה
מחוק גלותם יהיה כדרך להם ולא כן ציחיד
לפי סזכות הרבים גדול כמו שאמרו חין הקצ"ה
מחוק הפלתן של רבים שכל (חיוצ ל"ו) הן
אל כציר ולא ימאס, ע"כ אמר ומלאה ללמדך
כי גם ליחיד ידרש כסידרשנו בכל לצבו וזכל
כפסו ולא יהיה ענינו כגזר אחר הרבים לשיותו
כמנה בכללן: (לז) כי שאל נא לימים ראשונים.
יאמר חין ראוי שיהיה הקצ"ה מחיר לכם עון
ע"י כי אם שיעניש אחכם עליה מפני שאין
אומה ולסון חייבין להקצ"ה כמו שאלהם חייבין
לו, ואם תשאל על ימים ראשונים תמלא שלא
קירצ הקצ"ה שום אומה זולתכם, השמע עם
קול אלהים וגו'. ומדרך הסכל כל כצרה חייב
לעצוד צוראו ולסצה אותו חזל לא כישראל,
הוא שארז"ל (תהלים קי"ז) הללו את ה' כל
גוים שצחוהו כל האומים וכ"ש אנו שגבר עלינו
חסדו, וכ"ע שצודי כוכבים אינם ראויים להזכיר
ה' המיוחד ולא לצרך אותו כי אם ישראל
והוא שבי (סס קמ"ה) תהלת ה' ידבר פיו ויצרך
כל צטר שם קדשו, ואנחנו שיש לנו ידיעה
צמנו המיוחד בצרך יה כלו' ה' הכסתר והמיוחד,
ומה שלא הזכירו שלם הכוונה צו שאנחנו בצרך
אותו צעוה"ז וצעוה"ז שגבראו ציו"ד ה"א, וע"כ
אמר מעתה ועד עולם: למן היום אשר ברא
אלהים אדם על הארץ, בעל דלת השאלה שאין
לך רשות לשאול מימים ראשונים אשר היו
לפניך כי אם מצריאת העולם ואילך לא קודם
לכן כי זה מן החקירה הכמנעת שאסור לשאול
ולדבר עליו כענין שאמרו מה למעלה מה למטה
מה לפנים מה לאחור, וכן דרשו צמס' חגיגה
(חיוצ ב') הזאת ידעת מני עד מני שים אדם
עלי ארץ, החורה היחה מקודם שגברא העולם
חזל אחת חין לך רשות לדרוש חלל מני שים
אדם עלי ארץ: הגשמע כמוהו. דצק עם השמע
עם כלומר הנשמע כמוהו שישמע עם כאשר
שמעת אחת ויחי, כלומר שיחיה כי לא יגיע
לסמוע עד שתפרד כפסו מעליה, או ילי ויחי
שיחיה אחר המיתה כמו שעשית אחת וזה ידעו
למה שדרז"ל צדצור ראשון פרחם כשמחן שכל'
(סיר ה') כפסי ילאה צדצרו, והוריד הקצ"ה
על מן השמים והחיה אותם וכן אמרו ישראל
אם יוספים אנחנו לסמוע את קול ה' אלפינו
עוד ומתנו כלו' ומתנו ודאי כמו צפעס ראשון

מכאן שהיה תחית המתיים צמעוד חר סיני
וכמו כן עמד צו השמע כמו צעמד ליהושע,
וכן כתצאר צמדכס חלה הדצרים צזה וכצו
הזכרתי זה צקדר וישמע יתרו: (לד) או הנסה
אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות. הם
כסיוכות כמו שהיה תסה אותם לפרעה (סמות
ח') התפאר עלי. באותות, סימנים צמעה כענין
(סס ד') מזה צידך. ומופתים, חלו עשרה מכות,
ובמלחמה, על הים שכל' (סס י"ד) כי ה' כלחם
להם או על מכה צבורות ועל השפטים צעסה
צאלהי מלרים. וכיר חוקה, צילאו ציד רמה.
ובצוע נטויה, צעמוד חס וענן. ובמוראים גדולים,
קריעת ים סוף לישראל ועציעה המלריים צו.
במצרים לעיניך, מה שהזכיר לעיניך דרך חכ'
לומר כן לפעמים צידצו כלסון רבים ויחזור
מיד ללסון יחיד וכמוהו (ויקרא כ"ג) וצקלרכם
את קליר חלרכם לא תכלה, חזל כראה לי כי
חולי הזכיר לעיניך כדי שיחחיל הכחוצ צאלף
ויסיים צכ"ף שהוא נספר שם אהיה כי צזה
השם כשתלה נסה לישראל מדה"ד אשר צמדת
רחמים זרוע נטויה צמוראים גדולים, וחכלית
הולאה זו ללורך התורה ולכך סמך לו אחת
הראת לדעת וגו' מן השמים השמיעך את
קולו, ותמלא צפסוק זה כ"צ אותיות האלפ"א
צית"א וכן תמלא צעסרת הדצרות כל אותיות
האלפ"א צית"א ותחחיל צאלף חכבי ומסיים
צכ"ף לרעך: (לה) אתה הראת לדעת, יאמר
אחת הראית אותם ומופתים שמתוכם תוכל
לדעת כי ה' הוא האלהים חין עוד מלצדו,
וכן צממוך והסצות חל לצצך. ופקח עיני סכלך
צזה כי לא תמלא צכל התורה כלה שיאמר
צסום מקום האלהים הוא ה' חלל ה' הוא
האלהים וכן צענין חליהו (מלכים ח' י"ח)
ויפלו על פניהם ויאמרו ה' הוא האלהים כי
יש נסים מפורסמים ויש נסים נסתרים וצכלל
המפורסמים הנסתרים והע"י: (לו) מן השמים
השמיעך את קולו. צאור חכ' מן השמים ילא
קולו להשמיע לכם חזל לא ששמעת דצור עד
שהיה צחוק, חלש זהו ודצרו ששמעת מחוק חלש
שחם לא כן איך יאמר עתה כי מן השמים
שמעו ואח"כ אמר כי מחוק חלש שכל הסר
שמעו: (לז) ותחה כי אהב ה' את אבותיך. רולה
לומר השמיעך את קולו לאהבת האבות. ויבחר
בורעו. יחזור ליעקב השלישי. צאצות ולכך לא
אמר צזרעם כי יכנסו צכלל עסו וישמעאל

רבינו

ואתחנן ד

בחיי

קבו

ויתר העמים, ולכך אמר צדק ויהיה עקב רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויצחק בזרעו אחרי זכם מפני שאמר בזרעו הולך לומר זכם, להוליא עשו וישמעאל, והיה אפשר לומר ובעבור כי אהב או למען אצל אמר ותחת כלשון (שמות כ"ד) ותחת רגליו, והם שנים צחורה לא יותר וירמוז למה שדרשו האבות הן הן המרכזה: ויוציאך בפניו. ע"ד הפשט צעלמו מלשון (מ"צ י"ז) ופניך הולכים צקרב.

וע"ד המדרש צפניו צבעפו מלשון (שמות ל"ג) פני ילכו, (ס"א ח') ופניה לא היו לה עוד, והתנין צבעם צבעם על המלריים.

וע"ד הקבלה ויוליאך צפניו זה מלאך הפנים סכ"א (ישעיה ס"ג) ומלאך פניו הושיעם, צכחו הגדול שצקרב והזן זה, ועוד יכלול הכי זכות האבות שצזכותם ילאו ממלריים, צפניו זה יעקב סכ"כ (תהלים כ"ד) מצקסי פניך יעקב סלה, צכחו זה ילחק, הגדול זה אברהם והתחיל מיעקב למעלתו כי הוא החוט המפולש צזכות האבות וכן סקו האמלעי עיקר וכן צמק"א יתחיל מיעקב צפקוק (ויקרא כ"ו) וזכרתי את צריתי יעקב: (לט) וחשבות אל לבבך. זה מ"ע מה"ת צידיעת חסם ית' שכלטוינו לדעת אותו ולחקור על אחדותו וסלא כממוך על הקבלה צלצד, והידיעה הזו היא מחוץ פעולותיו ומעטיו סכוראים וכצראיו העליונים והספלים.

והנה ידיעה זו היא האפשרית אצל הידיעה מלך מהותו ועלמותו כמנעת וא"א לעמוד עליה ועליה כאמר (משלי כ"ה) כבוד אלהים ססתר דבר, ומפני שאין ענין האלהות שישיגנו האדם צשכלו צתחלת מחשצתו לכך הזכיר צו לשון והשצות אל לצבך כאדם סמתצון צדבר וילטרך לחזור ולהצצון כענין סמלינו צאליהו (מ"א י"ט) לא צרות ה' ואחר הרוח רעש לא צרעם ה' ואחר הרעש אש לא צאש ה' ואחר האש קול דממה דקה, ענין הכי כי כשיחשוב עליו האדם מהו אש הוא רוח או רעש או אש יתזור ויקחור צנין מחשצתו צכל מה שיחשוב עליו ואחר המחשצות כלם לא ימלא כי אש העלמה וצלימה וזהו ואחר האש קול דממה דקה כענין סכזכר צספר ילירה צלום פיק מלדבר ולצך מלסרהר, ואמר לצצך ולא אמר לצך כי שתי ילרים ים צאדם ילר עוצ וילר רע וצא ללמוד שאם יעעכו ילרו לכעות מדרך האמונה ח"ו ולהאמין שתי רשויות אז יסיצ אל לצו כי הוא

אחד צשמים וצארץ ולכך סיים אין עוד, וענין הסצת הלצ הוא הדבר סלריך עיון גדול ודעה יתרה ממה שאמר סכניא ע"ה (ישעיה מ"ד) ולא יסיצ אל לצו לא דעת ולא סצונה לאמר, והענין הזה הוא שיחשב צלצו כי ה' הוא האלהים ונתיג העולם צשמים אלו הגלגלים ממעל אלו המלאכים ועל הארץ העולם הספל מתחת אלו מעמקי סהומות ווכ"ז ככלל צלשין הכי שאמר סלמה ע"ה (משלי כ"ה) שמים לרום וארץ לעומק ואמר אין עוד צכל העולמות כלן: (מ"א) או יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן, י יגיד לך סכחוצ כי משה כססצדיל ערי

מקלט האלה צארץ צכי גר וצני ראוצן אמר לישראל דצרי סצריס סיזכיר צסמוך ואעיפ סידע משה סלא יהיו ערים, אלו קולעות עד סיצדלו סלט צארץ כנען מ"מ רלה לססחדל אפי' צחלי מלוח כדי להוסיף אותה על סאר מלותיו ולדקותיו אשר עשה, ומכאן כלמוד סתעוררות גדול צקיום סמלות וכאן כוכל לסתצון צמעלות סמלות וצכחם וצסכרם העולם כאשר יעשה, אותן האדם על ססלמות ואפשר סכאמר כי לזה רמוז רז"ל צמדרש סאמרן פסל לך ספסולת סלך משה כחעשר משה, צאו לומר כי מן סמלות סהן קלות צעיכי האדם משה כחעשר משה כלו' סעלה להסנה גדולה כי הוא העושר סאמתי ואל"ל צאותן סמלות סהן עיקר סחורה ויסוד סאמונה: סזרחה שמש, דרז"ל כל מי ססורג כפס גולה למזרחה סל' סמש סכן אדה"ר גרם מיחה לכל סולדותיו מה כי ציה (צרהשית ד') ויסכן מקדם לגן עדן וגו' וכן קין ססרג להצל גלה למזרחה סל' סמש סכאמר (סס) ויסצ צארץ כוד קדמת עדן: (מג) את בצר במדבר, וכתיצ צחריה וזאת סחורה ודרז"ל צמס' מכות פרק ואלו הן הגולין מכאן סדצרי סורה הן מקלט ואפי' ממלאך סמות כי ה' דרצ סקדא הוה יתיצ וגרים צצו רצ ולא הוה יכיל מלאך סמות למקרב גציה דלא הוה סתיק פומיה מברקיה סליק אחרזא דצו רצ פקע ארזא וסתיק ויכיל ליה, וסס עוד אמר ריש לקיש סלש טעיות עתיד סרו לטעות דכתיצ (ישעיה ס"ג) מי זה צא מאדום חמוץ צגדים מצלרה טעה סאיכה קולטת אלא צלר צמדצר והוא גולה לצלרה טעה סאיכה קולטת אלא סובג והוא מ"ד טעה סאיכה קולטת אלא אדם והוא מלאך: בארץ סמישור לראובני, צחלקו סל ראוצן

מה

הולך מטה לתרגם ולפרש לישראל כדי שיצנו
וז"ס חכמי עומד צין ה' וזיניכם להגיד לכם
את דבר ה' כלו' מה שלא הייתם מצינים מפי
הקצ"ה כי יראתם מפני האס ולא עליהם צהר
כמוכי סנאי (סעודת כ') ומטה כגס אל הערפל:
לאמר. כשהיה חומר לכם עשרת הדברות:

(יב) שמור את יום השבת לקדשו. דברות
ראשונות אחר זכור וכלן שמור וסענין
כדי לחייב את הנשים בקדוש והצדלה לע"פ
שהן מ"ע ששמן גרמא שהנשים פטורות מן
והוקצו זכירת קדושת שבת לסמירתו ומלאכה
שהכל מוזהרין זה הנשים ונשים ולפיכך אמרו
כל שיטנו צמירה יטנו בזכירה וסני נסי חוליל
ואיחכנו צמירה איחכנו בזכירה צין צכניסחו
צין ציליחו ודרז"ל זכור ושמור דבר אחד
כאמרו. וע"ד הקצלה דבר אחד כאמרו כי
הוא הארון שבו הרמזים. והשתכל כי צדין הוא
סיזכיר צחורה זכור ומטנה חורה שמור כי כן
חולל סיזכיר חמיד צחורה הסס העיוור וצמטנה
חורה יזכיר לעולם ד' אלהיך ה' אלהיכם כלסון
עשרת הדברות חכמי ה' אלהיך והוא סצרא סמים
וארץ וכן חולל צצריחת עולם צהצרא צה'
צראס והחורה כחנה צחמטה קולות וכן העולם
כצרא צטטה ימים והחורה כחנה צטטה צקיון
וצצריחת עולם חולל צמעטה צראסית ל"צ פעמים
אלהים והחורה חחחיל צצ' וססיים צלמיד וכל
זה להצדוקן כי מי צצרא העולם כחן לנו את
החורה והצן זה: כאשר צוך ה' אלהיך. צמעמד
הר סיני והוא סכ' סס וידבר אלהים:

(יד) למען ינוח עבדך ואמתך במוך. כחן טעם
למה צלות לא חעטה כל מלאכה ע"י
עצדיך כדי סיכות העצד והאמה כמוך לא
סחכחן מלות הסצת כדי סיכות העצד והאמה:
(טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים. כעוהו.
ויוציאך ה' אלהיך. צנסיס מפורסמים המורים
על מדוט העולם ע"כ על הוראת החדוט לוך
לעשות את יום השבת: (טז) כבד את אביך.
הוקיף צכאן ולמען יטב לך לומר סיהיו סיו
טוצים והוא סכר המלות צפירוהיה צעוה"ל
והחוספת הזס צלות עי"ת כצד צלחיו צקדר
ויטמע יחרו וקסר הווי"ן צדצרות הלוחות
הסנייס ע"ד הפטט מפני שהוא ספור דצרים
סל מטטה ממה סחירע כצד וע"כ צלו הווי"ן
צספור דצריו כמכחג צכי האדס צסליסי המדצד.
וע"ד הקצלה חוספת הווי"ן לרמוז כי שמור
סחוא

מה טעם לפי סרלוצן פחה צהללת כפטות
חחלה סנאי (צראסית ל"ז) ויטמע רלוצן וילילחו
מידס וכ' (סס) ויחמר אליהם רלוצן אל חספכו
דס לכך מפריסין ערי מקלט צחלקו סל רלוצן
וז"ס (מסלי כ"ה) אדס עסוק צדס כפט עד
צור יכוס אל יחמכו צו. עד צור עד חחומו
סל רלוצן סכ' צו (צראסית ל"ז) ויטצ רלוצן
אל סצור: (מד) וזאת החורה אשר שם משה.
הס הדצרות סיזכיר צסמוך אחר פרטה זו.
ובמדוש וזאת החורה מוסף על ערי מקלט מה
ערי מקלט מלילות מן סמיתח אף
החורה כן. ולא עוד חלל סחיל מללת יחר
מערי מקלט סערי מקלט איכן קולטות חלל
סוגגין והחורה צין סוגגין צין מוידין אמרו
ישראל למטה חס צעלו ערי מקלט להיכן חנו
צורחין חמר לסן להחורה סנאי וזאת החורה
סח"ד (מסלי ג') עץ חיים היא למחזיקים בה:
ה' (ח) ויקרא משה אל כל ישראל. הס הצנים
סקרלן מטטה עכסיו להסמיעס עשרת הדצרות
סקצלו סלצות וסמעו חוחס מפי הגצורה. וחמר
לסן לא חל חצותיכו כרת ה' חל הצריח הזלח
כלו' לא חל חצותיכו צלצד סקצלו וסמעו:
(ג) כי אחנו אנחנו אלה סה היום כלנו. עמכו
כרת הצריח הזלח ועוד סים מהס ססס
חיים. ועז"ל פכים צפנים דצד ה' עמכס עם
סחיים סכסחרו ומחן חורה ידצד ולחס חמר
חכמי עומד צין ה' וזיניכם: (ד) פנים בפנים
דבר ה' עמכם. ע"ד הפטט צלל חולעי וכענין
סכ' (סעודת ליג) כאשר ידצד חיס חל רעחו
סחין חולעי ציכיהס. וע"ד העדרס פכים צפנים,
צדמיונות סרצה כדמס הקצ"ה לישראל לזה כרהס
עומד ולזה יוטצ לזה צחור ולזה זקן סכחמר
(הוטע י"צ) וצ"ד סכצריחס חדמס על יס קוף
כצחור ערוך מלחמה סכחמר (סעודת כ"ה) ה'
חיס מלחמה על הר סיני כזקן יוטצ ציציצה
סחין חורה חלל מפי זקן סנאי (סחלים קי"ט)
מוקנים חחצוקן. וע"ד סקצלה פכים צפנים כצד
צלחתי צקדר כי חסל: (ה) אנכי עומד בין
ה' וביניכם. פ"י סחכס ר' חצרהס ז"ל חחר
מעמד הר סיני. והגבון מסיכ הרמזין ז"ל ססחוא
מדצד צטטה מחן חורה כי מטטה חיס מדצד
ומחרגס לישראל מה ססחלהים יעכנו צקול
ולפי סכל ישראל סמעו סחי דצרות ראסונות
וחציו חוחס מפי הגצורה וסלח הדצרות סמעוס
מפי הגצורה חלל לא חציו חוחס מפיו ולכך

סווא השאל הוא בכלל סוואו וכן (תהלים ס"ב)
 אחת דבר אלהים שמים זו שמועה, ולא הזכיר
 ולא תרלח כי ענין דין הוא והואו הוא רחמים
 ולפי שהזכיר לא תרלח תולדך להוסיף ולא
 תתאוה כדי להסלים ה' לאוין צוויין כנגד ה'א
 אחרונה הכוללת אות הוואו, ותחזוקן כי קול
 גדול ולא יסף הוא הוואו כי מלת קול סמוכה
 לגדול קול דברים אהם שומעים הוא ה'א
 וענין ולא יסף שלא יסף על הקול ששומעתם
 שישמיעו לכם מעולם ולמדך זאת שלא השיגוהו
 הקהל מעולם אך השיגו ה'א בלבד וזהו שאמר
 ותמונה אינכם רואים כלו ותמונה שכתוב זו
 במטה (במדבר י"ב) ותמונה ה' יציע אינכם
 רואים כלו משיגים זולתי קול זה כלומר קול
 דברים זה: (יה) ולא תתאוה בית רעך. ובעשרת
 הדברות הראשונות כי לא תחמד בית רעך
 כלו לא תחמד דברים ולא תתאוה צלל דמים
 כלו שלא יתאוה ויחשוב זה בלבד שהתחשבה
 הזו בציאנו שיקחנו דמים וכמאל עובר על
 לא תחמד: (יט) קול גדול ולא יסף. כלו ולא
 פסק וכן חרגם אונקלוס ע"ה, ותמלא זכאן ז'
 קולות, האחד קול גדול, השני ויהי כשומעם
 את הקול, השלישי ואת קולו שמענו הרביעי
 אם יוספים אהכנו לשמוע את קול ה' אלהינו,
 החמישי כי מי כל צער אשר שמוע קול, הששי
 וישמע ה' את קולו השביעי שומעתי את קול
 דברי העם, והוא שדרז"ל צו קולות נחנה תורה
 ונזכרו כמו כן ז' קולות בדברות ראשונות
 וכבר הזכרתי שם: (כא) הן הראנו ה' אלהינו
 את כבודו מראה האש, ואת גדלו, גדולתו אלו
 קולות וזרקים וקול סופר. ואת קולו שמענו,
 אלו עשרת הדברות: (כג) כי מי כל בשר אשר
 שמע קול אלהים חיים. שהוא מקור חיים ולכך
 הוסיף לשון חיים שאם לא כן הייתי מציין
 אלהים מלאכים, והחכם ר' אברהם כי הוסיף
 חיים להפריד צין ה' וצין הלצה: (כד) ואת
 תדבר אלינו. כמו (שם י"א) ואם ככה את עושה
 לי. וע"ר הקבלה ואת תדבר אלינו מדה הדין
 תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלהינו
 אליך כי המדבר הוא השם המיוחד, ושמענו
 ועשינו. כלו ושמענו מפיד ועשינו: (כו) מי
 יתן והיה לבכם זה להם ליראה אותי. ע"ד הפסע
 הזכיר לשון מי יתן מפלי שכתב עקר הקציה
 הרעות והנחירם ציד האדם לעשות כל מה
 שירלה עוז או רע, וכן דרז"ל הכל צדי שמים

חוץ מיראת שמים: וע"ר המדרש מי יתן ותיס
 לבצם זה זשה"כ (תהלים ל"ג) מי יתן עליון
 יסועת ישראל שכי פעמים אחר דוד המעיה
 פסוק זה צפיר תהלים מה טעם אלא הרב
 אחר מי יתן ותיס לבצם זה ותלמיד אחר
 (במדבר י"א) ומי יתן כל עם ה' נביאים
 צעוה"ל לא נתקיימו לא דברי הרב ולא דברי
 תלמיד אצל לעתיל שניהם מתקיימין דברי הרב
 מכין (יחזקאל ל"ו) ונתתי לכם לב צמר, דברי
 תלמיד מכין (יואל ג') אשפוך את רוחי על
 כל צמר: וע"ר הקבלה מי יתן ותיס לבצם זה.
 יאמר השם המיוחד מי יתן ויעלה צמחצמה
 העתורה שייראו אותי כל שמים ולמדך זאת
 שאין היראה צידו וזהו ציאר הכל צדי שמים
 כלו צדי המדה הנקראת שמים חוץ מיראת
 שמים אך היא לעלה ממכת. ומ"ס דז"ל הים
 להם לומר אהה הן באורו שיתפלל למעלה מזה,
 ומ"ס חכמי האמת ז"ל צמח הענית צענין ר'
 אלעזר בן פרד דסוה דתיקא ליה מלחא אחר
 ליה קוציה כיחא לך דאחרציה לעלמא אפסר
 דנפלת בצעתא דמוזכי, מלורף לזה דרשו כשראה
 משה לר"ע שהיו מוכרין את בשרו במקולין אחר
 לפניו רצ"ע זו תורה וזו שכרה א"ל שחוק
 סבך עלה צמחצמה, וצאור זה כי כן חייבה
 החכמה צמחצמה יוסף מלורף לזה תמלא צמחצמה
 רבה צמחצמה בפסוק ואהיה אללו אומן התורה
 אחרת אני הייתי אומנתי של הקציה צמחצמה
 שבעולם מלך צ"ו צמחצמה פלטיין אינו צמחצמה
 עלמו אלא מדעת האומן והאומן אינו צמחצמה
 מדעת עלמו אלא דפתריות. ופנקסאות יש לו
 ולירע היאך הוא עושה חדרים והיאך הוא עושה
 פספסין והיאך הוא עושה עליות כך הקציה
 הים מצינו צמחצמה וצמחצמה העולם, ע"כ, וצאור
 זה כי תמלא השכינה למלך צ"ו ושמעו הגדול
 לאומן הפועל ועושה המלאכות והחכמה דפתריות
 ופנקסאות והם ספרים שבהם אותיות מחוקקות
 ולכך משה שכי צו (דברים ל"ג) וירא ראשית
 לו נקרא מחוקק. כן בלשון הגמרא דפתריות
 דמליה וקמית ולא עסיין ועוד צענין פרעה
 הוליא פרעה דפתריות של אלוהות החחיל לקרות
 אלהי מואב אלהי עמון אלהי לידון, כל זה
 מבוחר כי המלך ילמדך לאומן והאומן ילמדך
 אל החכמה כי אין האומן פועל אלא כפי מה
 שיליי שכלו וא"כ החכמה ראשית הכל וזה
 נגמר הכל, וזהו קדר הכי (איוצ כ"ה) הן יראה
 אדני

אדני היא חכמה צאירו כי החכמה והיא המהשנה העטורה היא יראה ארון העולם יחזק וזהו קודם ש' (ישיה ל') לכן יחכה ה' לחנככם ולכן ירום לרחמכם, ויש לך להשעורך בלשון יחכה ובלשון ירום וזהו קודם הכתוב האומר (תהלים קמ"ג) צאמונתך עכני בלדקתך והאמונה זכאן היא החכמה מן הכי שאמר (חזקוק ז') ולדיק צאמונתו יחיה וכי (קהלת ז') החכמה חחיה בעליה. וקבלת החכם ר' ילחק בן הרב ז"ל כי דרך שצוה הזכיר דהמצי"ה פסוק זה, וכה"א (תהלים פ"ט) נשבעת לדוד צאמונתך, ויש לך להסביל בלשון הכי זכאן: (כה) ואחא פה עמר עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים. הזכיר לשון דבור הוא חורה שצכתו שהוא כצואתו של משה וזהו שהזכיר אלהיך וזה שגת ישראל הזכיר ה' אלהיכם אהבם וכן לשון שמירה ז"ש ושמרתם לעשות באשר לוך ה' אלהיכם אהבם ששמעתם צפיקי הדברות מפיו, והבן זה: ועשו בארץ. הזכיר בן לפי שהיו עבדיו צאין אללה או מפני שעיקר עשית המלות אינו אלא צארץ אע"פ שהם חובת הבן צכ"ע זולתי המלות שהם חליות צארץ וכבר הזכירתי זה בפסוק לעשותכם. אחת. צארץ: ו (ג) בר ימי חיך, צעוה"ז. ולמען יאריכון ימך צעוה"ז: (ג) ארץ ובה חלב ודבש. קיימה פרשה זו בן וסמך לו שמע ישראל לצאר-שאין הכלית כונה ירושתה בכל העובד זה אלא כדי שזכר המכונה לה והיא הדי של אחד והיא הרלון. המשפיע רחמים ודין וז"ל ארץ זאת חלב ודבש וכן הזכיר זה בפסוק (דברים ה') ארץ חטה ושעורה והציה רחיה לעבדו שכלי מן הדבש שהוא העובד גופני והבן זה: (ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. ע"ד הפסוק מה שהזכיר שלשה שמות ה' אלהינו ה' שאלו אמר ה' אחד היה פתחון פה לעבדו"ם שעל יראתן אמר בן. שהוא נקרא ה' לדעתם וע"כ הולך לומר אלהינו כלומר אלפי ישראל וכן אלו אמר ה' אלהינו אחד היה פתחון פה לעבדו"ם לומר אחת הוא כי אלפי ישראל הוא לבדו נקרא אחד גם אלהינו שאנו קוראים ה' הוא אחד כמו בן לך הולך לומר ה' אלהינו ה' אחד להורות ה' שהוא אלפי ישראל הוא אחד הוא לבדו נקרא ד' אחד ואין זולתו צ"ה שאחדותו שלמה מכל לך. צלח. שום הרכבה בעולם ואין לו באחדותו דומה לא בעליונים

ולא בעליונים ועמיד עיהם בכל האומות אחד בענין ש' (זכריה י"ג) ציוס שהוא יחיה ה' אחד ושמו אחד, ומ"ש אלהינו ולא אמר אלהיך כמו שאמר זו בכל מקום צמטת חורה כי ה' אלהיך אש הכלה הוא וכן בכל הפרטיות סידר עם ישראל יזכיר ה' אלהיך או ה' אלהיכם מפני שרלה משה להכניס עלמו בכלל היחוד. ובשם הרב ר' אליעזר מגרמייז"א ז"ל ה' קודם העולם אלהינו בעולם ה' לאחר העולם אחד בכל העולמים. וצריך אחת לדעת כי ענין היחוד הוא הנקרא עבודה שכלל בענין ש' (דברים י"א) ולעבדו בכל לבבכם ולפי שהמדבר ידבר דבריו פעם סיחכוין זהם ופעם שלא יחכוין זהם לכך הזכיר שמע שהוא לשון כולל שמייעת האוזן והצבת הלל כלומר סיכוין לבדו דבריו בענין היחוד כשהוא משמיע לאזנו ולפי שאין כוונת המייחד גלויה ומפורקת אס פיו ולבו סוין או יזכירו זו צפפתיו ולבו רחוק ממנו וא"א לאדם להעיד על חצרו ידבר זה לכך אמלא עי"ן של שמע רבתי וכן דל"ת של אחד לומר כי השם יחזק עד דבר וסוף הידע ועד צה. ולכך ילטיך האדם להזהר הרבה בענין היחוד: סיכוין לבדו ויפכה. עלמו מכל מחשבה ובענין. שאמר מתיבא ליה צמרזפחא דנפחא עד דמכוון דעחיה. ודע כי לא נברא בן עדן וכל מעלותיו כי אס לאותם המיחדים צבוונה כי המודה ציחוד כופר צע"א וכל המודה צע"א כופר ציחוד וגיהנם ושצעה מדוריו. לא נבראו אלא לעוזדי ע"א, ומפני זה אמלא צפרשת צראשית י"ג פעמים בן ובפרשה זו בכללה אמלא י"ג פעמים אס וזה למען הודיעך כי כל המכוון באחד שחשצונו י"ג כמספר י"ג מדות כלול מאשה של גיהנם וזכה לבן עדן ולכל מעלותיו שהם י"ג כמו שארז"ל ר' יהושע בן לוי אשכחיה לר' שמעון דהוה יתיב אחליסר חכקי פיזא והכוונה על י"ג מעלות של בן עדן: וע"ד המדרש שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. הזכירה חורה פסוק שמע אחרי עשרת הדברות ללמדך שדבור חכמי הוא היחוד, ר' כהן אומר מכאן השוזה למינים שאומרים שתי רשויות יש, כשעמד הקצ"ה על הר סיני ואמר חכמי ה' אלהיך מי משה כנגדו, ולפי שפסוק זה של שמע הוא פסוק של יחוד לכך יחמיד משה צלשוכו צמטת חורה להזכיר לשון שמע שאמר (דברים ט') שמע ישראל אחת עוזר היום,

וכן (סס כ') שמוע ישראל אחס קרצים היום, וכן (סס כ"ו) סככת וסמוע ישראל ורצים כן, ואמרו צמדרס שמוע ישראל כיון שחסנ יעקב שמואל ים סכול צצניו כאצרהס וילחק קירא לצניו ואמר להס (צרחסית מים) וסמועו אל ישראל אצניכס, שמועו למי סיסראל עוצד לו, אמרו לו שמוע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, ועד עכסיו ישראל כוהגים צכל יום ואומרים שמוע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, שמוע ישראל סצמערס המכפלה ה' אלהינו ה' אחד, ועוד דרסו אומר להס מטה לישראל אמרסם צסיני כעסה וכשמוע וכסעסיהס אס העגל אצדהס כעססל וכיון סאצדהס כעסה שמועו כשמוע הוי אומר שמוע ישראל, מסל למהיך למלך סקדס מטרונכא צצני מרגליות אצדהס סאחת אומר לה סמרי סאחרס, כך דרס צמדרס רצס: ועיר ססכל שמוע ישראל וכו', ידעכו כי סכמלס צעליוכיס וצספלים רציס ומלך ססכל כסחייצו לומר כי ים אחד אומתי סאלילס וסמליס סמרי סרצוי מכה סיסוד וכסס ססאחד קודס לכל סוספריס כן סאחדות קודמס אל כל רצוי, וכיון סלכו רוליס סססויות רצות צעולס ונחצור לכו כי כס סרצוי כמסך מכה סיסוד איכ זו רליס גמורס מדרך ססכל סעיקר סכמלס כלן וסצחס מכה סאחד, וסעיס סמלינו דצריס רציס כקירלס צסס אחד חן זס עיר סאחת כי אס עיר ססעצרה וסססלס, סמרי מליכו סוסכנ סקראו הכי אחר וידוע כי ים צו כמס דצריס כפרדים וסלקיס רציס ולפי סכסחצרו כאחד כקרא אחד ויכול סוא לסספרק מכל סלקיו וסיסוצו למס ססס סכמלס, וכיכ (יסזקאל ל"ו) קח לך עץ אחד ואין זס אלל דרך העצרה וססלס סמרי ים צו לארס אחד רעיס אצריס וסוא מוכצ מדי יסודות ססס עסידין לסספרד ולסוצ כל אחד ואחד ליסידו, ואלל צכצראיס סספלים ססס צעלי ססנוי וסחלוק כי גס צעליוכיס סליכס מקצלים סנוי וסלוק ססס עלמייס סכלייס מסיעיס וסס סכפסות וסמלסכיס איס לסאחד מוס להקרא צסס אחד כי כלל מללך ים אחר כמותו או גדול ממו וליכ איכו אחד סמרי ים כמלל דומס לו צמעלסו וצכחו, וכן סכסס ים אחר דובמחס או למעלה מוכס צידיעס ודקות סססגס, ועיכ איס לסוס כמלל מוכמלס כלס סיהיט רלוי להקרא צסס אחד ולל אחד צסס סיחות לו זס ססס כלל אלל ארון סכל יס' ססמלי

אוחן אחר סעדרס וסוא סאחד סאמתי סקודס לרצוייס וסוא סאלסיס צסמיס מועל ועל סלין מוסס וסוא לצדו סאחד קריוס סלין לו דומס כענין סכאי (יסעיס כ"ג) ואל מי סדמיוכי וססו יסמר קריוס: ועיר סקצלה שמוע ישראל, כיף אצניך וסמוע ססיק שמוע ענין סיסוד סאמתי סמקוצל וסמולכע אלל יודעי סאחת צקוד יסוד עסר ספירות סכסחייצכו ליחד אס כלן ולחצר סכל כאחד אס מוסס למעלה אס מלמעלה למטה, ומלס שמוע מלסון חצור כענין (סיס ט"ו) ויסמוע סאול, (ססלים י"ח) לסמוע איזן יסמועו לי, ה' כמי (דסיס כ"ט) לך יס' ססוי כולל סלס סמעלות סעליוכות, אלהינו סגדולס וסגבורס, ה' סספסרת עד ססלוס סצנין וסליכ אחד, וצעלה אחד ככלל כל סעסר, א' רמו למי סלין ססססצס מוסגס, ה' לחי דצריס סעמו, ד', לעסירית סיס עטרס זסס גדולס ואין רלוי לפרידס כי אס ליחד ולחצר אס סכל ורלוי ליחד מוסס למעלה מוסס מעלין צקדס אעיס ססכל אחד אלל עצודת סיסוד, ועל סרציעית ססיל סמלכות אומר סכניס עיס (יסעיס ס"ג) צוקע מים מסיכיס לעסות לו סס עולס, וסנו אומרים צספלה מלכות ה' אלהינו רלו צניך צוקע ים לפני מוס זס אלי עכו, ולפי סלל יזכיר מרס סמלכות צפרייס צכלל ססלסס סעות לכך סקנו זיל לסוסיק ולומר צריך סס כצוד מלכותו לעולס ועד מס סלל סזכיר מוס וסעפי סלל סזכירו רמו צלות דלית ועליו מוולו מסל כמרץ לצס מלך ססריחס ליקי קדרס סאמר ים לה גכאי לא סאמר ים לה לער מוס עסו עצדיס סציחו לה צססאי, וליקי קדרס סוא דצר מווסס צריחו מסיצ סכסס, וצאור סמסל צמלס צס מלך ססריחס ליקי קדרס סיס ססכית ססרגיסס קלוקן סל סצסיס וסיסוד ססיו מיחדיס ססס סגדול ואלו סאמר סצחס צפיה סכסס ססוא יסיד כך סיס יסידס ים לה גכאי, לא סאמר סיס מלסעירס כסלל כסיסוד, כצודס צכצודו ועיכ צאו ישראל ססס עצדי ססכית וססקיכו לומר צריך סס צססאי ססוא סיסוד סססחון, ומטעס זס כסקן ססצח סזס, סל סכית צוי סיצות כמו צססיק שמוע זס כנגד ססס קליות סל מעלה וזס כנגד ססס קליות סל מוס וצס מלך סיס דלית סל אחד, וכבר ידעס כי חות דלית מכליס מוסר עסרה, וסמלל צספר סססיר

לצנים לא אוכלין ולא שותין חין צידם מעל ועון כי הקציה קולח לכל עוונותיהם ע"כ: (ה) ואהבת את ה' אלהיך. אחר שאין לנו אלוה כי אם הוא לבדו חייב אהבה שחשבונו וסתקיים המלות מאהבה כי המקיימם מיראה חין מצודתו מצודה שלמה, וענין האהבה שיחזקו האדם בתורתו ובמלותיו ויסיג בהם הס"י ויחזקו באלוהם הסגה בתכלית התענוג, ולכך קמך לו מיד והיו הדברים האלה באר צה ענין האהבה בהס"י ח"ך היא, וכן דרשו נספרי ואהבה חת ה' חלפ"ך ח"י יודע כי לך אהבה האדם חת העוקם ח"ל והיו הדברים האלה ואהבה חת ה' חלפ"ך אהבתו לפני סברות כדרך שעשה אברהם שיקראו הקציה (ישעיה מ"א) אברהם אברהם, בארו לנו החכמים ז"ל בדבר זה כי ענין האהבה צהם יחזקך הוא מי שחלפ"ך הרצ"ם ומקרב אותן לחי' העוה"ב וע"כ הביאו ראיה מאברהם, ואם חשאל, ותאמר כיון שחלפ"ך מעלה החסד גדולה מעלה האהבה היא לו לו. לומר ומסקת ולמה אהבה - התשובה צה כי היא הנוחית שסרי האהבה הוא מי שחשבונו הדבר - האהבה ולעמידה שסתבת עמו האהבה כגון צעה שאוכל לו צעה סמיכה אבל מי שחשק חין מחשבתו כפרדת ען החסוק כלל ואפי' צעה שיאכל יזכרו גם צעה סמיכה יראו בחלום, ולפי שכלעונו לאהבה חת חסם יחזקך צהי חלפ"ך ונפס - המהות וכלל ממונו וילפ"ך האדם לאהבה חת כלן צדברים סמוכרמים כי ח"א לו סימיה זולתם ע"כ לזה שיאהבו אותם בענין המוכרח אבל יאהבו חת חסם יחז' על כלן, וא"כ מהעמם הזה לא היה יכול לומר ומסקת כי חלו - סיה חוסק אוחו סיה מפריד מחשבתו מכל הדברים הנפכיים האלה ולא סיה מסתמם צהם כל עיקר ואף צמוכרמים ולא סיה מקום לעלות החורה כלל כי לשון חסק ענינו דבקות כענין (חלפ"ך ח"א) כי צי חסק ואפלעוהו והוא מעלה מיתח הנסיקה בלדיקים הנמורים וכ"כ צדבקות חסם יח' עס ישראל סכ' לא מרצם מכל העמים חסק ס' צכס ולמדנו סכ' הפלגה על דבקות סמיכה עס ישראל סמיכה זזה מהם לעולם, וכענין סדרז"ל כ"כ סגלו ישראל סמיכה עמם גלו למלרים סמיכה עמם וכן צכל הגליות:

בבל לבבך. הלצ מסכן סמסס החכמה ולפי שחוא האזר האשון צילית האדם והאחרון אסר

ימות

הצחיר עמו דל"ה מלמסיד לעשרה מלכים ססיו צמקום אחד וכלן עסירים ואחד מהם עסיר חצל לא באחד מהם אעפ"י שספרו גדול נקרא דל לגבי העסירים ע"כ, וע"כ לריך סמיחד סיכלול כל העשר צמלה אחד לפי סכלן אהדות גמורה סן כי סעשר מכלה כח האחר סהמליחם ססוא כולל סעשר, וצענין סנקודה ססיה כוללה סיו"ד כי לך חין לך נקודה צעולם סלא יסיה לס ארך ורחצ ועומק ולכל אחד מסלסחן יס לס רחצ ואחלצ וסוף סרי ע' והעקום סרי " סליח לנקודה גלתי מקום ח"כ סרי ס"ס צעלמות סנקודה " עס סמקום וכן ס' סמיוחד סכרמו צו סיו"ד יעס קולו והס"י סס ג' סמעלות סעליונות והוא י' מעלות סמסכות מהם סרי ע' וסס"י צגדר סמקום סרי " והס"י צקדיס ס"ס לכלול כל העשר כי חמן יחא סמיכה רצח מצרך כאמר על סקו האחלצ"י לעולם לעלמי עלמיח סס ס' למעלה וכן ס' למסס כי קו אחלצ"י הוא וסכל צכללו וסס"י צקדיס סלריך לכלול כל סיו"ד כי סעליון הוא קדוש צמכמה וקדוש צמיכה וקדוש צדעת ססוא דל"ה ס' לצאות כל סצנין מלא כל הארץ כבודו צמכמה סכא' (מסלי ג') כבוד חכמים יחללו, וסן חל לצך כי ע"כ חקנו חכמי כנסי צקדיס"א רצה להחמיל צמלה כתר, ודע כי מסקוק סל סמע יולא סס צן י"ד וסוא נחקר ען ססליסית וג' סמות סן וסס סל חכמה להחכים סמזכירם כי יקח צסמים ראס, וצאור סכ' ס' ססוא חלפ"ך וס"י ד' אחר כי ד' ססוא חלפ"ך צחלפ"ך צ"יח והחלוק ססוא ססוא ס"י ס' אחר וכעל סהסגנו הוראת יחוד ס' מחוך סצור אוחיותיו וסצן זזה, ולפ"י צמדרס עסם צרוך סס סנחקן צחשאי הוא מפכי ססוא קלום סל מלס"ס, וכן אפרו צמדרס רצה צקוף ואחחון (יחזקאל ח') צעמס חרפיכה כנפיסם כסצאים ישראל ודומים סחומרים צלמיסה צרוך סס אוחה סעה סס מקלסין וכן יחזקאל אפר (סס ג') ואסמע אחרי כסקלקסתי חכי קלסו מלאכי ססרת צרוך סס ולמה אומרים אוחה צלמיסה חלא כפעלה משה למעלה גכצו מפלאכי ססרת ולמדו לישראל אחר לסם משה כל סמלות סנחתי לכס משה סקצלתי ען סחורה חצל זזה סחכי כוחן לכס משה ססמעתי מעלמיס ולמדו לישראל אחר לסם משה אפרו אוחו צלמיסה ולכך אומרים אוחו ציוס סכפורים צמרחסיה לפי ססם כעלאכי ססרת לוצסיס

ימות בכל אצרי הניף עיב אחר זכל לצנך כלוי עד רגע האחרון של מיתה. ובכל נפשך. סוף הכסף המהאות: ובכל מאדך. מלסון מאד כלוי אהוב אותו הרצם זכל מה שחובל והענין שלא יחא ממונו חניב עליו מן המלות שאין ראוי לו לחוס על פזור ממון אלל המלות שאפי' לא מלא לולב ואחרוב אלל צדמים יקרים לא יחוס על ממונו אלל סיקחני כמו שעסה ריב שלקחו זאלף זור, וכבר ארזיל ולהדור מלות עד שלים זמלות, הוא שאמרו צביק אמר ר' זירא אמר ר' הונא הדור מלות עד שלים מאי שלים אילימא שלים זיתו אלו מחרמי ליה חלחא מלוח יחיב ליה כוליה זיתיה אלל אימא הדור מלות עד שלים זמלות כלומר שים לו להוסיף עד שלים צדמיו זין מלות מהודרת למלות יותר מהודרת זין ספר חורם או לולב נאה ליותר נאה כדחניא (סמות ט"ו) זה אלי ואנוהו המנאה לפניו זמלות (כילד יעשה) סיהיה לפניו סיה נאה לולב נאה לילית נאה וקיייל כר' זירא, ודרזיל זכל לצנך צמכי ילריך ילה מוצ וילר רע, זכל כפסך אפילו הוא כועל חת כשסך, וזכל מאריך זכל ממונך אס יס לך אדם סגופו חניב עליו מממונו לכך נאמר זכל כפסך ויס לך אדם מממונו חניב עליו ממונו לכך נאמר זכל מארך, דיא זכל מארך זכל מדה ומדה סהוא מורד לך זס"א דוד עיה (ההלים כ"ו) זאלהים אהלל דבר זה אהלל דבר אס זמדת הדין אס זמדת רחמים אהלל דבר, וכן עוד (סס ק"א) חסד ומשפט אסירה אס חסד אסירה ואס משפט אסירה וכן עוד (סס קט"ז) כוס יסועות אסא זבסס ה' אקרא לרה ויגין אמלא זבסס ה' אקרא, ויס ספירסו עוד זכל לצנך וזכל כפסך וזכל מארך כנגד אצרהס ילחק ויעקב, זכל לצנך כנגד אצרהס זלחב הקנים זכל לצנך והמטיך הלצנות לאמוכותה יזכל כפסך כנגד ילחק סמסר כפסו על גזי המזבח, וזכל מארך כנגד יעקב סהפריס מעשר מכל ממונו ואפי' מצניו: (ו) והיו הדברים האלה. היחוד והאזהרה סהזכיר יהיו מקוקים על לצנכס או סס המלות סנחורה: אשר אנכי סצוך היום. דרזיל לא יהיו המלות זעניכך כדיוסיגמא יסנת סאין אדם סופנת, אלל כדיוסיגמא חדסה ססכל רלין לקרחהס כך אסר אכני מליך היום יהיו זעניכך חדסים כאלו היום קנלסס עסיכי, דיוסיגמא מלות סעלך לריך

הנאה זכנז הוא, וסננחס לצניך סיהיו דצרי חורה מחודדין זסיך לסון חרוד הוא כמו (משלי כ"ה) וחן סנון, והכוונה לומר סאס יסאלך אדם דבר אמור לו מיד ואל סנמנס: (ז) ודברת במ. סיהא עיקר דצורך זס עסס עקר ואל העסס טפל, זס ואל דצורים אחרים זס ואל זחפלה כך דרזיל, וזאור זה כי דצרי חורה זקול דס לפי סהחורה לריכס קול סנחנה זקול סכא' (סמות י"ח) ויהי זיוס ססליסי זסיות הנקר ויהי קילות וזריקס ואל זחפלה זקול אלל זלחס, ובססנת חולין (ההלים כ"ה) סאמנס אלס לרק חדצרין מה אומניתי סל אדם זעוה"ז יעשה עלתו כאלס יכול אף לדצרי חורה כן חיל לרק חדצרין, וכן אמר סלעיה (משלי ג') אל ילוצו מעיכך כיון סאחה רוחה סהן מרות סנכן כנרא סעולס, וססני (סס ד') אל ילוצו זא לומר אל ילוצו איהס עסקים וטרדיות מעיכך ולכך אמר סמנס זחוך לצנך: (ח) וקשרתם לאות על ירך. אלו ספילין סל יד וזאה סקנלה זיד זו סיה, יד סל סמאל לפי סהסמאל כקראה יד כענין סכי (יסעיה מ"ח) אף ידי יסדה ארץ וימיני ספחה סמים וכ' (סופטים ה') ידה ליתר ססלחנה וימינה לסלמות עמלים, וכיכ (סמות י"ג) והיה לאות על ירך זחוספת היא ודרזיל יד כסה וסיה ססמאל, ומקום ססנחס זיה קצלו רזיל ססוא למעלה זעליון סזרוע ססוא כנגד הלז ומס ספילין סל ראס זגוצה סל ראס אף ספילין סל יד זגוצה סל יד וסוא עליון סזרוע, סאלו סאמר על סיד ממס וסוא סמקיס סעל סיד סנקרא קנה לא סיה כנגד הלז ולפי סנחנה סקנלה כנגד הלז לכך יס לנו לסניחס זמקיס סנקרא זרוע ססוא למעלה מן סקנה סוא סכי (איוב ל"א) ואזרועי מקנה ססנר, וכן דרזיל חניצין יסראל ססנצן סקניה זחפילין זרססיהן וחפילין זזרועותיהן, ועוד אמרו וקסרהס לאות ססחא זקסירה אוח זסו קסר סל ספילין סקצלו רזיל סלכס למסה מקיני: וחיו לסופסות בין עיניך. למעלה ממלחו זמקיס סמות ססוא מקיס ססכל ודרזיל זין עיכך מקיס סעוסס קרחה ממ"ס (דצרים י"ד) ואל ססיומו קרחה זין עיככס, ועוד דססו למעפוס זין עיכך כל זמן סיהיו זין עיכך יהיו סמים ועיכ אסיר לסניח ספילין סל ראס סחלס ואחיכ סל יד: (ס) ונחבתם על פזוות. דרזיל מוזות כחיב סאין לריך

לריק מוזה חלל באחת כלו מלך אחד כלל
 והוא לך ימין וז"ס ציחק דרך ציחק זהו
 מימין כניסחו דכי עקר איכס כרעיה דימינא
 עקר צריסא, וכבר בארו לנו רז"ל הצמים ש"ס
 צהן חיוצ ואוחן שהן פעורין והוא שאמרו ציה
 שאין צו ד' אמות על ד' אמות וציה סער
 אכסדרה ומרפסת וציה הכסא וציה המרחץ
 וציה הצורסקי וציה העזילה פעורין מן המוזה
 סכא' ציחק מה ציחק מיוחד לדירה ולכבוד
 ילאו אלו שאינן מיוחדין לדירה ולכבוד וכן
 אמרו עוד הר הצית והלשכות והעזרות פעורות
 מן המוזה סכא' ציחק ציה סלך כלומר ציה
 של חול ילאו אלו שהם קדש ולאו ציחק הוא
 והיה ציה הכנסת שהוא קדוש אין צו חיוצ
 מוזה חלל איכ יס צו דירה לחזן הכנסת וכן
 אמרו כל הלשכות שנמקדש לא הייתה צהן
 מוזה חוץ מלשכת פלהדרין שבה הייתה דירה
 לכה"ג שצעה ימים צקה: וצריך אהה לדעת
 כי מתוך המלוה הזאת יתבארו לנו עקרי התורה
 באמונה, חרוש העולם וההשגחה והכזוהה שהרי
 צפרטה ראשונה כזכר ענין סיחוד ותלמוד תורה
 וצפרטה שניה אמת עונש וסכר וזכרון יליאח
 מלרים שבו נעשים האותות והמופתים והנשים
 העפורקמים מחיוצ העקרים האלה ומעיד על
 סלשה דברים הללו שהן יסוד האמונה וצפרטה
 והם החרוש וההשגחה והכזוהה, וקבלו רז"ל
 חכמי האמת כי מקום הכח המוזה צקוף
 שליט העליון וכן כתבאר צירושלתי והעעס צזה
 כי ירמוז לקוף הצנין שהוא כבוד השליטי
 הנקרא צסס ציין דליה ואליף דליה ומעעס
 זה אנו כותבין סס של ציין דליה אחורי הקלף
 של מוזה וציחה כראה צבוצחא דקניא דרך
 חסור ומעעס זה נקראה צסס מוזה שהוא
 צמספר סס אליף דליה והוא ג"כ נקרא סומר
 ישראל וכן המוזה השמור האדם מצחוץ והוא
 מצענים, ולפי פסוקו מעס היוחנו כותבין סס
 של צדי צמוזה לפי שהעו"א חושצים שהללח
 הצמים חלוייה צמערכת הכוכבים ומפני שהסס
 הזה מסדר ומכלל המערכת ע"כ נכתוב אותו
 לרמוז כי ממנו הספע והמוצ נכנס אל הצמים
 לא מן המערכת וכיח אליו (חיוצ כיה) ומה
 יפעל צדי למו, וסמיק ליה והוא מלא צמיהם
 טוצ, וארז"ל צירושלתי מקי פאה ארעבן סדר
 ליה לרצי מרגיחא ח"ל סדר ליה מילא דקו"א
 עפי מיכיה או דכוותה, סדר ליה מוזהחא, ח"ל

חלל מסדר לך מרגיחא דליה ליה עימי ואח
 מסדר לי מילי דקו"א חר פוליה, סדר ליה
 קידי עדיפא מדידך דידך הוי דבר ש"ס חכלית
 לדמיו קידי אין חכלית לדמיו ולא עוד חלל
 דידך אח צעי למכירה קידי היא מכירה לך
 דכ' (מסלי ו') צסכבך הסמור עליך והקילות
 היא חסיחך ע"כ, והקובע מוזה לריק סיצרך
 חקצי לקבוע מוזה וכן לריק לצרך סמיינו
 כדין מלוה הצאה מוזה לזמן: ובשעריך, לרצות
 סערי חלרות סערי מדינות וסערי עיירות סכך
 ארז"ל אחד סערי מדינות ואחד סערי עיירות
 יס צהן מלוה למקום מסוס סכאמר וכחצתם על
 מוזה ציחק וצסעריך, ודוקא כס"ס צהן דירה
 לסער העיר סערי ממה סדרסו ציחק ציה המיוחד
 לדירה כלמוד מזה סאס אינו מיוחד לדירה
 אין צו חיוצ כלל וזהו לסון ציחק וצסעריך
 כלו' סעריך דומיא דציחק: (יא) ובתים סלאים
 כל טוב אשר לא סלאח ונו' ברמים וזיתים אשר
 לא נשעת, דרז"ל אפי' קוחלי דחזירי אפי'
 כרמים כעושים ערלה הכל החיר להם, וכן היה
 דין חורה שהותרו כל האסורים ציולאי מלחמה
 עד שצע סכים סכצסו חוץ מע"א סלא החיר
 להם, והרמב"ם ז"ל כי צהלכות מלכים ומלחמותיהן
 חלולי לבא כסיכנסו צגצול הגוים מותר להם
 לחבול כצלות וערפות או צסר חזיר אס הוא
 רעצ ולא מלא מה יאכל חלל מאכלות אסורות
 וכן סוחה יין כסך ע"כ, והנה זה ממה על
 הרצ ז"ל שהתורה החירה צודאי כל מאכלים
 האסורים במוחרים ואפי' יס לו מה יאכל ומה
 יאמר הרצ ז"ל אס הוא רעצ וכי לא החירה
 התורה חלל מפני מקום כפס אפי' צלא פקוח
 כפס כעי החירה התורה וכבר חפס עליו צזה
 הרמב"ן ז"ל וכן צמה סאמר סוחה יין כסך
 ואמר שאינו אמת סיהא מותר לסחות יין כסך
 כי יין כסך מאסורי עבודת אלילים הוא, ואס
 כוון הרצ לסתם יינס לא היה לריק לומר כי
 אס אסורי תורה הותרו כס"כ סתם יינס שהוא
 מדצריהם: (יז) השמר לך מן חשכא אח ה'
 אשר הוציאך מארץ סצרים סבית עבדים, יזהיר
 הכי כי צרבות סעוצה והסלות סיזכיר ימי עכיו
 ומרודו, סהים עבד צמלרים ולא היו לו סס
 ערים וצמים כמו עכסיו וסלא ישכת ססס
 ססוליאיו מן הסעצוד הגדול שהוא חל סעוצה
 הגדולה הזאת חלל יזכור סקדיו חמיד ויירא
 אותו ויעצוד לפכיו כעצד לפכי אדכיו והוא
 סאמר

(מלאכי ג') הציאו את כל המעשר אל בית האולר ויהי ערך צדתי וצחוכי כא צדתי אמר ה' לצדקותי וכיאלו שלמה (משלי ג') כזר את ה' מהוכך וגו' וימלאו אספיק טבע ותירוש יקבץ יפרולו: (יו) שמו חשמון את סצות ה' אלהיכם. יאמר אסור לך לנקותו אלא שחשמון המלות ותחמין על דרך כלל כי לדיק וישר הוא וכל מעשיו צדק וצמטט הם ותמלות שנתן לך הכה הם תועלת לגוף ובקיומן תעשה הטוב ותישר צעיקי ה' וקצט צד סכר למען ייטב לך כי מי טעושה טובה עם המלך ומה שיישר צעיקי אין ספק שהמלך יגמלהו טובה על עשותו הישר והטוב צעיקי ואם צמלך ציו כן אף כי צלדיקו של עולם סיגמול טובה וייטיב לעושים מלותיו אחר טלוה אוחן צכך שהרי לא לזה אלא לטובה כצדקו וכענין שכי לטוב לך, ואשר לומר שהזכיר הכתוב שלשת חלקי המלות המושכלות המקוצלות והחקים, מלות ה' הם המעשפים שהם מלות מושכלות ועדותיו המלות המקוצלות שהם עדות על האלהות ועל חדוש העולם וחקיו אלו החקים שאין מעמן נגלה ואחר שהזכיר שיטעור שלשה חלקי המלות האלו ושלל ינסה להקציה צאחד מהם הזכיר על הפסרה כפי המדרש אף צמה שלל לוחם התורה הוא: שאמר ועשית הישר והטוב, ומפני שהיה קצת הסלום קרא לוחם הישר והטוב צעיקי ה': (כ) כי ישאלך בנך מאר לאמר מה העדות והחקים והמשפטים כלו' למה כלעויו על מלות רבות מאד צללטה חלקים אלו ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה צמלרים ומתוך הענוי והטעבוד הוליחנו הקציה מכם ועשה עמנו נסים מפורסמים לכך אנו חייבים לו הרבה ועלינו לקבל עול מלותיו ותשובה זו לשאלה זו תורה כי זכרון יליאת מלרים שורש התורה ועיקר גדול ויטוד לכל המלות כלן: (כד) ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלהינו. צאכ צכאן סכר המלות ואמר כי העיקר והכוונה שכלעויו צכל החקים האלה הוא יראה השם והוא יטוד לכל המלות. וכשאמר לשוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה. צאכ כי המלות יש צהן תועלת לגוף ולכפש. לטוב לנו כל הימים. זה תועלת הכפש לעוה"צ כי הם הנקראים ימים וזהו מטיכ צלדיקים (צדאשית כ"ד) צא צימים צלשון ידיעה כי הוא מחקר צלוחן הימים הארוכים הנלחיים

שאמר שלעים (קהלת י"ז) ציום טובה היה צטוב וציום רעה ראה, שיטור הכי ציום טובה ראה יום רעה כלו' צטור שיש לך טפט הטובה הסתכל ציום רעה טהיה לך כזר ואז תמלא ותזכור היחרון שיש לך היום על הזמן טעצר וחודה להקציה על זאה: (יג) את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד ובשמו תשבט. ע"ד הפסט כטהיה לך להטצע לקיים ולעשות חיזה דצר טחרלה לא הטצע צטם אלהים אחרים רק צטם יחצי לצדו וזהו וצטמו הטצע ואין זה מיע שיטצע. ור"ל דרשו צספרי וצטמו הטצע אס יש לך כל המדות הללו ירא חטא ועוד צוראו אז צטמו הטצע טמחיק טאהה מטיירא ממנו חטא זהיר צטצועה. וידוע כי כל מי טהוא לוחצ הוא ירא ויש טהוא ירא ואינו לוחצ ואיכ הרי טהירא צכלל הטצה וזיט צכאן את ה' אלהיך תירא אחר שהזכיר וטהצה את ה' אלהיך כי צחלה הזכיר על מדה הטצה ואח"כ הזכיר על טיראה לפי שהטצה היא כוללת סכל כמו טכתצאר זה פעמים רבות וצקדר. והיה עקב הוסיף וצו' חדצק מפני טטם הזכיר למעלה רק צאצותיך חטק ולכך יאמר כיון טהוא יחצרך הפליא עניכס על יחר טעמים צענין חטק וחדצקות ראו גס אטס טחדצקו צו' אס הצורא יחפון דצקות הנצרא אף כי יחחייצ הנצרא טיחפון דצקות צוראו: (עז) לא חנטו את ה' אלהיכם. יזכיר הכי שלל ינסה האדם להקציה לאחר אטצוד טטיי ואראה אס ילליחו עניכיי צעצודה לפי שאין ראוי לעצדו עצודה מקופקת אלא סיגמור צלצו לעצדו עצודה שלמה מאהצה צין ילליח צין לא ילליח טהרי פעמים שיטינו אל האדם לרות ומקרים והוא עוצד טטיי ויש לו להחמין כי סכל צמטפט חטפט לרק והטפט סכל מהכיר דרכיו ולפיכך אין ראוי לנקותו, ואמר כאשר נסיתס צמקה כי כן נטוטו יטראל צרפידים צצקטת המים ואמרו (טמות י"ז) הים ה' צקרצנו אס אין וכי (טס) על ריב צכי יטראל ועל נטותס את ה' הנסיון היה טאס יחן להם מים ילכו אחרי וס לא יחן לא ילכו אחרי וז"ל צמקה צלשון ידיעה שהרי ע"ז קרא טס המקום מטה ומריצה ואח"כ (חטלים ע"ח) ויכו אל צלצטס, והנה זו היטה עצודה מקופקת אין צו שלמות כלל ולכך אסר הכי צכאן הנסיון, אצל מלינו שהותר הנסיון צמדת חלדקה ואר"ל חון מו: טכאמר

הכלחיים אותן שהזכיר דור עליהם (החלים ל"ד) מי האיש החפץ חיים איהם ימים לראות פוז כי צלוחן הימים יזכה האדם לטוב הלפון, לחיותנו כהיום הזה תועלת הגוף בעוה"ז והוסיף צו ה"א לפי שהעולם הזה כצדק צה"י, ומה שהקדים תחלה תועלת הנפש למעלתו ועוד כי העוה"ז כצדק קודם העוה"ב, ואח"כ אחר ולדקא חס"י לנו לפני ה' אלהינו הוסיף לצדק כי אחריו טוב שיהיה לנו יהיה לפני ה' אלהינו וקראו לדקא ז"ס ולדקא חס"י לנו לפני ה' אלהינו וזה בעולם הנשמות ולכך ח"א ע"ה וזכו. והנה כהצדק צדקן צפ"י שבר העוה"ב והוא קיום החסונה וחתימתה לשאלת הצנים לדורות למען יחיו ויטבילו וידעו כי יש צומצם המלות גמול ושכר גופני ונפשי, גופני הוא שאמר לתת לנו את הארץ שהיא כוללת כל טובה העוה"ז ושלוחתו בהיותה ארץ זבת חלב ודבש, נפשי הוא שאמר לטוב לנו כל הימים ולדקא חס"י לנו לפני ה' אלהינו והנה זה עיקר גדול הזכור אותו חמ"ד:

ז (ג) ולא חתנם. מלה זו דרז"ל על פנים רבים מלסון חן ומלסון חכיה ומלסון חכס, מלכד פסיעו שהוא ללסון חכיה כאלו אמר לא תחון אחס וסוף סדרשו צמק' ע"ז לא תחכס לא תחן להם חן חסור לו לאדם שיאמר כמה נאה עיני' זה שכל' לא תחכס קרי ציה' לא תחכס חס"ית צחיר"ק ועוד דרשו צו לא תחכס לא תחן להם חכיה צקרקע שחסור למכור להם קיקע צחק' ישראל שזה יהיה סבה שיתיצבו עם והתורה אמרה (סוף ח"ג) לא יסבו צחק'ך פן יחטאו אותך לי קרי ציה' לא תחכס חס"ית צפת"ח והח"ת צפ"ח ופת"ח, ועוד דרשו צו לא תחכס לא תחן להם מחכס חכס קרי ציה' לא תחכס חס"ית צפת"ח וסכ"ן צדגס' ולמדנו מכאן כמה גדול כח התורה שהיא כדרכה לכמה עומים עד שפ"י ח"ה אחת היא מהפרשת לכתה ענינים לפי הנקוד וזה חנוע הנקוד חנוע חס"ית כי האותיות הן הגוף והנקוד הוא הנפש וכ"א דמ"ן נקודתה צלוחתה דאורייתא דמשה כנשמתא דחיי צגוסא דאיכס, וידוע כי אין לגוף חנועה צלתי הנפש וזה חנוע הנפש יחנוע הגוף לכל פנים ולכל דר כן הנקודה צלוחית התורה צהשחות הנקוד יסחלה הענין, ולכך היה הענין מוכרח צקספ חורה ש"ית צלתי מנוקד כדי שמהפסת חורה

לכתה פנים וצלתי כוונת הפסוק, ומכאן יתבאר לך כח הסס הגדול צלוחיותו כי ישחנה ענינו לפי הסחנות נקודו וכבר כתבתי מזה צקסוק (צמד צר י"א) ואם ככה את עושה לי וזה מצואר לכל נשכיל: (ג) ולא תחחון בם. חפ"י אחר גרות לפי שהם רעים וחטאים ומקולקלן בעצרות יותר משאר העו"ב ולכך החמיר עליהם יותר משאר האומות שהן מותרין אחר גרות: (ד) כי יסיר את בנך מאחרי. לא אמר כי יסיר את בנך ודקדקו רז"ל מכאן צחק לא תחן לצבו וצמו לא תקח לצנך כי יסיר את בנך מאחרי. צן צחק הצא מן הכותי קרוי צנך חבל צנך הצא מן הכותית אינו קרוי צנך חבל צכה, ודעת החירה צזה שהאם עיקר, וצאור חכ' כשיצא את צנו של כותי לצחק יסיר את צנך שחלד לו צחק מאחרי שידללו מקטנותו לע"ג: (ז) לא מרבכם מכל העמים. טעם חכ' כי היה ראוי שיהיו הרבים למלך כענין חכ' (משלי י"ד) צרצ עם הדירה מלך ואעפ"כ חשק צכס ויצחר צכס כמו שהזכיר למעלה וצך צחר ה' אלהיך להיות לו לעם קבולת שאין לך קלין ציטר ומושל מכל מלאכי מעלה חבל אחס קבולת חס"י תחת ידו ולכך לא חטעה לעבוד ע"ג מאלהי העמים, כ"כ הרמב"ם ז"ל. ונראה לפרש לא מרבכם לא מלד רצוי סלכס חשק חסס צכס צמלרים להוליחכס חסס ויצחר צכס להיות לו לעם, וירצו חכ' צזה כי ישראל רצים מכל העמים ואעפ"כ יאמרו אין החשק והצחירה לרצויכם כי אחס חמעט כלו' כי חילו הייחס אחס חרצים מועטים מכל העמים חס"ית ג"כ חוסק וצחר צכס, וכתן טעם למת ואמר מאהצת ה' אחכס ומשמרו את הסצועה, וכלערך לדחוק ולומר כן מפני טעמה צקכס מ' העיד משה ואמר והככס היום ככוכבי השמים לרוב וא"כ ח"ך יאמר כי אחס חמעט מכל העמים והנה רצויים ככוכבי השמים לרוב. ואפשר לומר עוד כי רפיון המ"ם יעיד ע"ז כי חילו אמר חמעט צדג"ס חס"ית מצין כי הם מועטים מכל האומות חבל צה רפה כמו (צמד צר י"א) חמעט חכס כי חזדיל (סס ט"ז) חמעט כי העליחנו ויהיה צאור כי אחס ללסון גדולה ומעלה יאמר כי אחס הנצחרים חמעט מכל העמים אחס ח"י אחס חלל רבים מכל ואעפ"כ לא מלצכס חלל מלד חאהצת והסצועה, ודרז"ל כי אחס חמעט ח' חמעט ח' מפתחות

רבינו

ואתחנן ז

בהיי

קרב

היו ישראל חסרים ומספחות צבי כח שהיו
 מצעים וישראל היו ס"ה מספחות כמו שכתבו
 בפרשת פנחס, ולסון חסד לסון קסוד הוא
 מלסון (סמות כ"ז) ומסוקיהם כסף שהם קצועים
 ומסודקים היעז, והטעם שנקשר עמכם נקשר
 חזק שלא יפרד מכם לעולם: ובמדרש לא
 תרצכם, לא מחמת שאתם מחגאים בעלמכם
 אלא מחמת שאתם מפלים ומספילים עלמכם
 לפני כענין שבי (תהלים קל"ז) שצטפלו זכר
 לנו כי לעולם חסדו זהו כי אתם המעט מכל
 העמים אתם הקצ"ה צטעם שאני משפיע לכם
 גדולה אתם ממעטים עלמכם, נחתי גדולה
 לאברהם אתם (בראשית י"ח) ואנכי עפר ואפר,
 נחתי גדולה לעסא ולאהרן אתם (סמות י"ז)
 וכחכו אתם, נחתי גדולה לדוד אתם (תהלים
 כ"ז) ואנכי תולעת ולא חיש, אצל העכו"ם
 אינו כן, נחתי גדולה לכמורוד אתם (בראשית
 י"ח) הנה כננה לנו עיר, נחתי גדולה לפרעה
 אתם (סמות ה') מי ה' אשר אטמע בקולו,
 לסנחריב אתם (מ"ז ל"ח) מי בכל אלהי הארצות
 האלה אשר הלילו את ארלם מידי כי יליל ה'
 את ירושלים מידי, לנבוכדנצר אתם (שם י"ח)
 אעלה על צמתי עז וגוי, לחירם מלך לור אתם
 (יחזקאל כ"ח) אל אני מושב אלהים יצחתי
 צלב ימים: (ט) וירעת כי ה' אלהיך הוא האלהים
 האל הנאמן, וידעת מיליאת מלכים כי ה' אלהיך
 הוא האלהים שצרח שמים וארץ, ועוד תדע
 מזה שהוא האל הנאמן שהוא נאמן לקיים
 צריחו לפי שסיכול צידו, ואמר לאלף דור
 ולהלן הוא אומר (סמות כ') עושה חסד לאלפים
 לאהבי, ארז"ל כאן צעוסין מלהבה כאן צעוסין
 מיראה הדי צדקמיק ליה והדי צדקמיק ליה,
 וחדע מזה עוד שהוא משלם לסוכאיו לכל אחד
 מסוכאיו: (י) אל פניו, אל פני כל אחד מהם
 להאצידו כאשר האציד המלכיים ולא אחר להם,
 והמדה הזאת שהזכיר אמת לעולם אע"פ שיש
 רשע מאריך צדעתו לא יהיה לו בן רק מפני
 המדה הזאת שהוא עומד החסד והוא עשה שום
 עושה מלריך לשלם לו בן, כ"כ הרמב"ן ז"ל.
 ויש שפירש אל פניו לעלמו כמו (ש"ב י"ז)
 ופניך הולכים בקרב: לא יאחר לשונא.
 כלו' לא יחסר סימחין לו לדורותיו שלשים או
 רבעים אלא לעלמו ישלם לו זהו אל פניו ישלם
 לו. ובמדרש ומשלם לסוכאיו אל פניו זס"ה
 (תהלים פ"ג) כי אין חלוצות לעומת וצריח

אולם מהו חלוצות אין הקצ"ה מאחר לציון
 של רשעים צעוה"ז אלא מה שהם מצקסין נותן
 להם מלל לחולה שכתב הרופא לצקרו נטל
 זרועו ואמר חכו לו כל מה שהוא רולה לחול
 למת מפני שהוא מת כך אתם להן משה ומשלם
 לסוכאיו אל פניו להאצידו כך דרשו צמדרם
 תהלים, ועוד דרשו צמק"ח אתם רבי יאשיה
 מפני שלשה דברים הקצ"ה מאריך אף לרשעים
 צעוה"ז שמה יעשו תפוצה או עשו כזר מלה
 שהקצ"ה משלם להן סכר צעוה"ז או שמה ילאו
 מהם לדיקים, סכך מלכו האריך אפים לאחז
 ילא מתנו חזקיה האריך אפים לאמון ילא
 מתנו יאשיה לשמעני ילא מתנו מרדכי אע"פ
 שאלו אינם צכלל סוכאיו כי סוכאיו הם האנשים
 הכופרים אשר כחשו צה' ויאמרו לא הוא וצאלו
 יאתם הכ' להאצידו, ודעת אונקלוס ע"ה צבי
 הזה שהקצ"ה משלם סכר עוז אל הרשע על
 מעט זכות שצידו כדי להפרע ממנו רוצ
 עונותיו לעוה"צ והקצ"ה רולה לנמול לו צדצר
 הגרוע שהוא הגוף וצמון הפחות שהוא העוה"ז
 כדי להאצידו מן העוה"צ וסייענים אותו צדצר
 הנכבד שהוא הנפש וצמון המעולה שהוא העוה"צ
 וא"כ אין כל עונותיו צעוה"ז אלא לרעתו, וכן
 צאר דוד ע"ה (שם ל"ז) איש צער לא ידע
 וכסיל לא יצין את זאת כלו' שלא יצין חקי
 מדה"ד הנקראת זאת סיחך היא נפרעת מן
 הרשעים וז"ש (שם) צפרות רשעים כמו עשב
 ויליו כל פועלי חון להסמדם עדי עד כי
 הללחתם ושלחתם צעוה"ז אינה אלא לפי שעה
 ולכך המסיל אותם לפריחת העשב אצל קופס
 סיחצדו מן העוה"צ זהו סכתן טעם להסמדם
 עדי עד, וזהו שדרז"ל (מסלי י"ח) שאת פני
 רשע לא עוז שאת פני רשע צעוה"ז לא עוז
 הוא צעוה"צ וכן תלדיק, צהפך מזה מעכשיו
 על מעוט עונות שצידו למען ינקת ויהיה זכאי
 לחי' העוה"צ: (י"ח) אשר אנכי מצוך חיות
 לעשותם, דרז"ל היום לעשותם ולא היום ליסול
 סכרם היום לעשותם ולא למחר לעשותם, וסכוונת
 כי העוה"ז זמן העעשה ולא זמן הסכר והעוה"צ
 זמן הסכר ולא זמן העעשה, והוא סרמו סעים
 ואמר (קהלת ט') כי אין מעשה וחשבון ודעת
 וחכמה צשאלו אשר אתם סולך שמה, ירלה
 לומר כי אחר המיתה אלו רלה לעשות מלה
 ולהשלים מה שחסר כאן או להחמק צדצר
 הרעות צחשונות וסאר עסקי הגוף אין זה
 צידו

צידו כי ציוס הוא הנדו עשונותיו וכלו חסונותיו ואין לו צלוחו זמן מעשה וחסדו כלל ולא דעה וחכמה להוליה אל הפועל ע"כ יש לך לעשות כל הטיב שחובל בעוה"ז בעוד שיש לך כח ורשות לעשות ז"ס צחלת הכי כל אשר המלא ירך לעשות צחך עשה, קודם שיחסר לך הזמן עשה כל טוב שחובל בעוד שאתה צחך ומפני זה יחייב האדם להשדל צחיות בעוה"ז שהוא עולם המעשה ולא עולם הגמול כדי שיטול שכרו בעוה"ז שהיא עולם הגמול ולא עולם המעשה, וכמו שדרז"ל מי שטרם צערב שנת יאכל צמנת "מי שלא עירח מהיכן הוא אוכל, ויחייב כמו כן שיזהר צחיות קלה בצחיות חמורה שאינו יודע ערך שכר הצחיות אי זו מלוא שכרה מרובה ואי זהו מלוא שכרה קל והוא שדרז"ל הוי זהיר צחיות קלה בצחיות חמורה שאין אדם יודע מחן שכרן של מלוא, ולפיכך יש לו להזהר שלא ישקול הצחיות לפי הצל צמחצתו לומר אכית מלוא זו מפני זו שהרי דרכי הצחיות צדיעת הסכר שלהם כצללים הם וכשגזים מדעה הצריות ושכלנו יקלר להסיגם ואין אחנו יודע איהם, וכ"א שעה (משלי ה') אורח חיים פן הפיל נעו מעגליה לא חדע, וכן ראוי לו להשתעשע בהם ושיעשה אוחו צמחה הוא שאמר דוד ע"ה (תהלים ק"ט) צדק עדותי ששתי בעל כל הון (סס) צחקיך ישתעשע לחסכת דצריך

פרשת עקב

בני לדברי הקשיבה לאמרי הש אונך:
אל יליזו מעיניך שמרם בתוך לבבך:
כי חיים הם למוצאיהם ולבל בשרו
מרפא (משלי ד'):

שלמה המע"ה הודיענו צחן סיקטי האדם לדצרי תורה ושיעור אצנו מלשמוע שאר הדצרים זולתם זה לשון הש אונך, וכן הזכיר צחק"א (סס ז') העם לצד הצחיות יזהיר עליו שיעה לצד ויפנה מחשבתו משאר עסקים ללורך הצחיות כלו להחצונן צחיות וקרא המלוא דצרים ואחרים וזהיר על צחכת המקרה ועל צחכת העיקר אל יליזו מעיניך זהו שצחכת המקרה יאמר אל יליזו אוחם עסקים וערדות מעיניך, והכוונה שגשים לצ עליהם וכזכרם חמ"ז כענין ולזכרון צין עיניך כדי שלא נסכחם צמנת שום מקרה שיגיע לנו,

סמרים צחך לצד זהו צחכת העיקר כי הדצרי הלפון צחך לצד של אדם והוא סומרו חמיר לא יסכחנו לעולם, כן יחייב האדם שיסמור צחך לצד המלוא כלן שלא תחפצט מדה הסכמה צעיקר שום מלוא עד שיחפצט שלא כחכה מעולם, וכן טעם למע כי חיים הם למולאיהם כי חמורה והמלוא הם חיים לכפס ונפיה לבוף כי חיים הם למולאיהם זהו חיי הכפס וכן הזכיר למעלה (סס ז') ויהיו חיים לכפסך וכן לגרירותיך, ונאור לגרר חך כסאחם מקיים הדצרים שחוליא מפיק אז יעלה לך חן כענין שאמרו נאה דורש ונאה מקיים ואמר עוד (סס ד') נלרה כי היא חייך, ולפי שהחורה שלנו פירוש החכמה העליונה שכי צה (קהלת ז') החכמה חמיה צעליה לכך הזכיר צה כי חיים הם הענף כמסך מן השרש והמעין מן המקור הנקרא מקור מים חיים כמו שאמר הכניא צחוכתו (ירמיה ז') אחי עזבו מקור מים חיים וכח"ז (סס י') הוא אלהים חיים והדצקים צו נקראים חיים כענין שכי (דצרים ד') ואחם הדצקים צה' אלהים חיים כלכם היום, והוסיף לצאר למולאיהם כלו למי הם חיים לאוחם המולאים אוחם וצא לרמוז צלשון זה שאין הכל מולאין אוחן ולמע אין מולאין אוחן לפי שאינם מחפשים אחרים ואלו היו מחפשים הן מולאין כענין שכתוב (משלי ז') אם הצקסנה ככסף וכמטמונים תחפסנה אז הצין יראת ה' וגו', ודרז"ל למולאיהם למולאיהם צפה, כי מלצר סיחחייב האדם שידע הדצרים צלצו עוד יחייב סיהיו טגורים צפיו ופירגילם צלסוכו ועל שחיתן אחר שלע"ה (סס כ"ז) כי נעים כי הסמרים צצטכך יכונו יחד על ספתיך, ולכל צצרו מרפא דרך הרופא הכוחן לחולה מין אחד מן הסמים והמסעדים לאכול או אחד מן המסקים לשחוח שיעיל לאוחו אחר שחחולי צו ושהוא פועל צצצילו ויזיק לאצר אחר ונמלא שהרפואה אינה שיה ולא שלמה צכל אצרי הגוף וע"כ צאר כי יש יחרון גדול לתורה סיהא רפואה שום צכל הצצר וחועלה לצל האצרים כלם מצלי שום כזק לאחר מעס, ולמדך שלמה צכי הזה כי יש צמעשה המלוא חועלת הגוף והכפס, וכן צאר לנו מעשה ע"ה (דצרים ו') לעוצ לנו כל הימים הוא העוה"ז לחיותנו כהיום הזה הוא העוה"ז, וע"כ צאו מלות החורה קלחם מקוצלות וקלחם מוסכלות מקוצלות

רבינו

עקב ז

בהיי

קלג

מקובלות כנגד תועלת הנפש מושכלות כנגד תועלת הגוף כי יש צמעה המלות תועלת וסכר צסיק והוא שאמר דוד ע"ה על כלל המלות (תהלים י"ט) גם עצדך נזמר בהם צמעים עקב רב ולסון עקב מלסון עקב כי העקב סוף הגוף וכן הסכר והגמול צא"צ צסיק כי הסכר סוף המעשה, ולסון עקב זה מלאכוהו צין צמלות המקובלות הנקראות חקים צין צמוסכלות הנקראות משפטים, צמקובלות הנקראות חקים הוא שאמר דוד ע"ה (תהלים קי"ט) נעיתי לצי לעסות חקך לעולם עקב, ועוד אמר (ס"ט) הורכי ה' דרך חקך ואלרנה עקב כלומר אלור המדה החי' לפי פים לה עקב והסכר הזה הוא רב עוצ' הלסון כענין שבי (ס"ט ל"ח) מה רב עוצד וזהו לסון עקב רב, צמלות המושכלות הנקראות משפטים, ז"ש

(י"ב) והיה עקב חשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך: כל יעודי הפרשה הזאת יעודים גופניים צתועלת הגוף צעוה"ז שהם הכנה לחיי העוה"צ וככלל עוד תועלת צמלת עקב כי יעודים גופניים אלו הוא הסכר הקל והספל פים לחדס כי כן העקב ספל הגוף אצל הסכר הגדול והעלום שהוא זיו הסכינה ככלל צמלת והיה שהוא כולל השם המיוחד וזהו פסיימה פרסה של מעלה היום לעשותם וסמיק ליה והיה עקב לרמוז כי צעשייתם היום הזה יהיה שכו' זיו הסכינה אצל רלחה החורה לצאר על המירגס ולהאריך צו ולרמוז על המושכל ולקלר צו כי כן המנהג צכל החורה, ודרשו רבותינו ז"ל צלסון עקב שהוא אזהרה לחדס על המלות שאדם דס צעקציו שלא יקל צהן לפי פים צבי אדם שאינן מוססין צקלת מלות שהן קלות צעיניהם ודסין אותן צעקב וכצר גלו לכו רז"ל כי עונס המלות שאדם מוזל צהן ודס אותן צעקציו צעוה"ז מקיף אותו ליום הדין שנא' (תהלים מ"ט) עון עקצני יסוצני, ועוד יכלול עון עקצני יסוצני שצא להזהיר על אותן מלות שהוא חייב לפסוע צהן והן פסיעות של מלות כגון ללכת אל צית הכנסת ולצית המדרס וללוות את המתיס ולנחם אצלים כל אלו מלות של פסיעות וסכרן גדול, וכצר ארז"ל שאפי' צצנת מותר לו לרוץ לציהכי' שנא' (תוסע י"ח) אחרי ה' ילכו באריה פשא

ואם אינו מקיים מלות אלו של פסיעות אותו עון יסוצהו ליום הדין וזהו עון עקצני יסוצני וכן אם פוסע לדצר עצרה אותו עון יסוצהו ליום הדין כמו כן שכן מלינו צצתו של ר' חנינא צן חכדיון סנגזר עליה ליסצ צקוצה צעון סדקדקה צפסיעותיה לפני גדולי רומי והלדיקה עליה את הדין והמרה (ירמיה ל"ב) גדול העלה ורצ העלילה אשר עיכך פקוחות על כל דרכי צבי אדם כלומר אפי' צדקדוק פסיעות הא למדת שהאדם נוטל סכר על פסיעותיו כפי הדרך שהוא הולך צה זהו והיה עקב חשמעון: ובמדרש והיה עקב חשמעון אין סכרן של לדיקים אלא צסיק אצל סכרן של רסעים הוא מיד צעוה"ז שנאמר (דברים ז') ומסלם לסונאיו אל פניו סכרן לפניו אצל לדיקים סכרן לאחריו שנא' (תהלים ל"ד) ואחריו כל יסרי לצ הוי אומר והיה עקב חשמעון: (יד) ברוך תהיה מכל העמים, יוחר מכל העמים כענין שבי (דברים כ"ח) ונחנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ כי כסס שהצדק שהזכיר צו וצרכך הוא גדול מכל האלהים כן אחת המהצדק ממנו חסיה צרוך מכל העמים, או יאמר מכל העמים מפי כל העמים סכלס יצרכוך ויודו על מעלתך: (עו) והסיר ה' ממך כל חולי, שהוא צמנהגו של עולם, וכל מדוי מלרים שהיו חוץ ממנהגו של עולם, או יאמר כל חולי הוא הצא מחוץ לגוף מלד השחכות האויר וקלקילו וכל מדוי מלרים הוא הצא מצפנים צחוך הגוף וזהו לא יסימס צך: (עז) ואבלת את כל העמים, הכלה אותן והאכלם כלחם כלסון (צמדצר י"ד) כי לחתנו סס, אשר ה' אלהיך נוהן לך, דרז"ל צזמן סמסורין צידך מכאן למדנו סגזל סעויג אסור צזמן הזה ואחריו חכז"ל שהוא יוחר חמור מגזל יסרלל מפני חלול השס וכצר צארתיו זה צפסוק (ויקרא כ"ה) וחשצ עם קונסו: (כ) וגם את הצרעה, דע כי הנקיס פני חלקיס נקיס נסחרים ונקיס מפורסמים והזכיר המפורסמים צפסוק של מעלה הוא שאמר המקות הגדולות אשר ראו עיכך האותות והמופתיס, ועתה יזכיר מכת הלרעה שהוא מן הנקיס הנסחרים שנראה לעיני רואיהם שהיא צאה צדרך סעצע כענין הגסמים לפי שאין צסניהם סנוי עצעו של עולם אצל סס ענין עצעי וז"ל וגם כלומר וגם צדרך סעצע יושיעך הש"י כנגד אויצך ולכך

ולכך לא תערוץ מפניהם כלומר שאין לירא
ממעו"ג אלא מהם השוכן בקרצך. ויש לך
להתעורר בלשון ה' אלהיך ובלשון בקרצך,
והזכיר בהקצ"ה שני מצבים והם גדול וכורא
כנגד שני חלקי הלכים יאמר כי הוא יתעלה
בעל הכח והיכולת גדול בנפשים הנקשרים וכורא
בנפשים המפורקתים כענין שאמר בנפשים
(סמות ע"י) כורא מהלות עושה פלא ולכך
הזכיר בקמוך את הגדולות ואת הנוראות האלה,
הגדולות על הנפשים הנקשרים הנוראות על
הנפשים המפורקתים, ולרעה הוא מין זבוב ומעיל
אדם וארז"ל שתי לרעות היו אחת צימי משה
ואחת צימי יחוסע וסיחת מכה צפניהם ומקמא
עיניהם ולא היו יכולין להלחם וצאין ישראל
ופורגין אותן, ובמק"א דרשו סיחת הלרעה
מקמא עיניהם תלמעלה ומקמאן מלמעלה
הוא שאמר הנביא (עמוס ב') ואכבי הסמדת
את האמרי מפניהם ואסמיד פריז מועל ושרשיו
מתחת וכן ת"א לרעה ערעיהא, ודרז"ל למה
נקרא שמה ערעיהא שעומדת לקראת אדם
חרגוס (דברים כ"ה) אשר קרך דערעד:

(כ"ה) פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד
כסף וזהב עליהם ולקחת לך. ארז"ל צמק'
ע"י פסלו לחלוא לא תחמד, פסלו מחלוא
ולקחת לך, והענין כי בלשון פסילים יש צו
שני משמעיות האחד לשון פסל וע"ג ממש
והאחר לשון צעול מלשון פסלות וכן פירש"י
ז"ל צפירוסייה וכמו כן יש בלשון הכתוב שני
משמעיות אחד לאיסור ואחד להתיר אי לאיסור
זהו לא תחמד וא' להתיר זהו ולקחת לך שהרי
עכ"מ שבעלה מעו"ג עוותרת: (כו) ולא תביא
חועבה אל ביתך. מכאן למדו חז"ל צריך אסמכתא
שאסור להסכים ביהו לעו"ג לצית דירה מפני
שהעו"ג מכניס לתוכו ע"ג וישראל זה המסכים
עוצר שהרי שכירות אינו קושה הקרקע לשוכר
וקרקע לאו על עו"ג הוא אלא על ישראל הוא
לפיכך עוצר עליו, אבל מלינו קלח מן הגאונים
ז"ל סכחצו שאין זה אלא בארץ ישראל לפי
שם עיקר ע"ג וכן כראה צירושלמי וכן דעה
רבינו הנכחל ז"ל וכן אנו נוהגין בזה החר
עכ"מ, אבל הרמב"ן ז"ל כתב בעל כפס לריך
לפרוש מלהסכים אפי' בארץ ישראלים:

שקץ השקצנו. למדך הכי שחייב האדם לשקץ
ע"ג להזכירו בלשון גנאי אם היה שם צית
גליא שהוא לשון גוצה קורין אותה צית כריא

שהוא לשון עומק ושפלות וכן אמרו עוד כל
ליכנותא אסירא חוץ מליכנותא דעו"ג דסריא
שכא' (ישעיה מ"ו) כרע כל קרס נצו וכתיב
(שם) כרסו כרעו יחדו לא יכלו מלע משא
וכן צמם מרקולים היה שמו קלום חלל עוצדיו
והוא לשון סנח ובצור ורז"ל החליפותו צמם
מרקולים ומר לשון המורה וחליפין וכן לשון
רז"ל צמר דשחוטת בחליפי שחוטת וכן החליפו
קלום בקולים שהוא לשון לעג וקלון מלשון
(תהלים ע"ט) לעג וקלם כן פירש רבינו חס
ז"ל, וכן אמרו עוד לפנים מן הקלקלון אסור
ופירש"י ז"ל קלעים שמושין לע"ג ומקריצין
לפניה לפנים ועושים אותן לכניעות וכבוד
ואנו גורסים לפנים מן הקלקלון אסור כדי
להזכירה צמם קלון וכבודם בקלון אמר ויש
סגורסין מרקלום כלו' חמורת קלום והוא לעג
וא"כ יכלול הכי שקץ תסקלכו צמעטת ובהזכרת
שם:

ח (ב) כל המצוה אשר אנכי מצוך היום. סמך
כל המלות לענין ע"ג שהזכיר, כי חרם הוא
ללמדך שכל המסקנ ע"ג כאילו קיים כל המלות
ודרז"ל כל הכופר צע"ג כאילו מודה בכל
החורת בלה וכל המודה צע"ג ככופר בכל
החורת בלה. ובמדרש אלה הדברים רבה כל
המלות בלה מלות עד שחבלה כל המלות, וצאור
זה שאם החמיל במלות שיגמור אותה, ועוד
דרשו כל המלות אשר אנכי מצוך היום אם
התחלת במלות גמור אותה שאינה נקראת אלא
ע"מ הגומרה שכא' (יהושע כ"ד) ואת עלמות
יוסף אשר העלו בני ישראל מעלרים קצרו
בשכם והלא משה לצדו כתעסק צמם שנאמר
(סמות י"ג) ויקח משה את עלמות יוסף עמו
אלה לפי שלא הספיק לגמרה וגמרה ישראל
נקראת על שם: (ב) לרעה את אשר בלבבך.
להודיע וכן (שם ל"א) לדעת כי אני ה'
מקדשכם האמור במלות הסנח והכוונה
בפניהם להודיע לאומות וכדי שיסתפקם כי
העבודה עיקר צריחת העולם. ויחנן לומר
במלת וירעיצך שצא ללמד על חכלית המון
ומעלתו שכל האוכלו מנין צמושכלות על הסלמות
וא"א זה אלא אחר הפסק זוסעת המזון הגופני
ובענין שדרשו צמרעיה צפ' קמא דיומא (שם)
(כ"ד) ויבססו הענין שעת ימים למה שעת ימים
כדי למדק אכילה ושתיה שצמעי וכן צכאן
וירעיצך כדי שתכלה מהם וזהו שמוזן הגופני
והיה

רבינו

עקב ח

בהיי

קדר

והיה שמעון חרבה שחוליו מאלרים ואז יתחדשו גופתם צמזון שמן שהוא חולדת האור ויהיו ראויים לקבל המושכלות ולהדבק בצכינה: (ג) ויעקב וירעיבך. ויעקב צריך כענין שכתוב (חלים ק"כ) ענה צריך כחי, וירעיבך מעזכות גופניים ששאר האומות אוכלין. ויאכילך את חמון. שהוא לחם שמים לא גופני: ולא ידעון אבותיך. יתכן לפרש על האבות מהם חזקתם ילחך ויעקב ויאמר הכי זכית חמה שבעשו לך נקים מפורקמים מה שלא זכו האבות להן כי לא היתה הסגתם צכה הסם המיוחד מהם שבו נעשו נקים מפורקמים ומחורקים צלילה ללא צכה אל קדי שבו נעשו הנקים הנקשרים שכתוב לאדם שהם צאין צריך העצב, ואמר זה לפי שהמן מן הנקים המפורקמים היה: לא על הלחם לבדו. על הלחם שהאדם רגיל צו אין חיותו של אדם צו לצדו צלתי הכח המלמיה אותו וסוף מולו ופחו וכמו שארז"ל אין לך כל עשב ועשב מלעשה שאין לו מול מלמעלה מכה אותו ואמר לו גדל שכלי (איוצ ליה) הירעה חקות שמים אם חסים מעטרו צאריך ואותו כח המלמיה ים לו כח אחר עמוכה ואותו כח אחר ים לו כח גבורה מוסל עליו שהוא מעמידו ומקיימו וכן מכה לכה עד הקצה העליונה שהוא כח סבחות כלן וגבוה על כל גבוהים וסוף מקור חיים וחיות כל חי שהרי ישראל כל ארבעים שנה צמדצר לא אכלו לחם וחיו זהו על כל מולא פי ה' יהיה האדם כלו על הכח הנבצר מפי עליון כלסון (אסתר ז') הדבר ילא מפי העלך שפירושו גור, וכל סבחות האלו האמלעיים קראם הכי מולא פי ה' כלו כי הם כלם נגזרים ויאלמים מכחו וצא הכי הזה לסודיע שאין עקר החיות צמזון הצא עקבה אחר קצה כענין הלחם שאנו אוכלין שהאמלעיים רצו צו אלא שפיקר החיות צמזון הכח המתקרב אל הקצה העליונה כי כל מה שיתקרב מכחו יח' וימממו האמלעים הוא פיקר החיות, וזהו שאז"ל (שמות כ"ד) ויחזו את האלמים ויאכלו ויטמו ר' יוחנן אומר אכילה ודאית שכתאמר (משלי ע"ז) צאור פני מלך חיים, כתבין רבי יוחנן לומר כי האור העליון שהוא חיי הכנס ועצבים ותענוגים היא האכילה הודאית אבל מוזן סגוף שצא מקצה אחר קצה אינם אכילה ודאית. מלאה לי כי קרא שכי שמן מולא פי

ה' כי חיים שכל האמלעיים כלן מולא פי ה' הם וז"ש כל, מים חמון היה מולא פי ה' מעט מעט (שמות י"ז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים והצן זהו יהיה צאור הכי כי על כל מולא פי ה' שהם האמלעיים כלן יהיה האדם אכיל על מולא פי ה' שהוא חמון ואין שם רצוי אמלעיים וסוף מולא פי ה' מעט וכאשר רמזתי: (ד) שמהך לא בלחה מעליך. הנה זה היה כס גדול צמזון עצמו של עולם כי הצגדים הם צלין בהתמדת הלציקה צדרך העצב, וכאן צאכסי המדבר נסארו צחדוס המיד ואין חמון ופזיעה פולעין עליהם לכלותם. ובמדרש שאל רבי אליעזר את רבי שמעון מהיכן היו ישראל לצופין כל ארבעים שנה איל ממה שסלביקום מלאכי השרת שכלי (יחזקאל ע"ז) ואלציקך רקעה מהו רקעה רבי סימאי אומר פורפירא איל ולא היו צלין אחר ולא קריה מעולם שמהך לא בלחה מעליך איל וסוף הקטנים גדלים עמם אחר לא ולמד מן החומע הזה שצבוסו גדל עמו איל ולא סוף לריכין הכבוסת איל הענו היה סף צהן ומגהלן איל ולא היו כשרפין איל לא ולמד מן הקיטין הללו שאינן מתגהלן אלא צאור ולא סוף עושין מאכולת איל צמיתחן לא עשו צחיהם לא כס"כ איל ולא היו מקריחין מריה הזיעה כסלא היו מחליפין צגדיהם איל הצאר היה מעלה להם מים דסאים שהיה ריחן כודף עקוף העולם ועד קופו זהו מענעעין צהן שכתאמר (חלים כ"ז) צנאות דשא ירצילני וגו' צא שלעיה ופי' (סיר ד') וריה שלמותיך כריה לצנון עיכ צמדכס חלים צמזמור ה' רועי לא אחרה, ופי' סיטין צגדים וחגנד סימור זרה נקרא סיט, ובפירקי ר"א סיט כפול ופירושו זרה, וצמס של ע"צ שפואו רולה לסראות אלתותו וחקפו מוציע ידו צעכויס ומעצרים מן העולם והצן זה: ורגלך לא בצקה. לא נפחה פלסון צלך כי כן העכנג צמולכי דרכים שיתנפחו רגליהם. או יאמר זה כלפי פלוים שהיו כושאין הארון צמדצר על כתפיהם יתפיים ואע"פ שתספס הכהנים לסאת את הארון וסוף דצר מקור להם ולא ללוים היו הכהנים עכסיו צמדצר מועפין עד שכתבנו וכפלו את שלמס. ורעה אונקלוס צזה שכל כתקלקלו הענעלים צצרגליהם: (ה) ה' אליך טיסוך. צמס שפך וסרעיצך כדי צחרתם ומקח מוסר ומגדל נפשו צצרת

צמדת הצמחון שהוא עיקר המלות כלן: (ז) כי
 ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים.
 זהפך מקום המדבר וכן ארץ חטה ושעורה
 וגפן ותאנה ורמון שהם פירות מולידים הדם:
 ודבש דבש תמרים, והזכיר בכלן עיקר המזונות
 כלן, ובטלטה פסוקים אלו הזכיר ששה פעמים
 ארץ שכי פעמים, בפסוק ראשון כי ה' אלהיך
 מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים, וכן
 בפסוק שכי ארץ חטה ושעורה ארץ זית שמן
 ודבש, וכן בפסוק שלישי ארץ אשר לא צמסכנות
 תאכל זה לחם ארץ אשר תזניה צרזל וגו'
 הרי ששה פעמים ארץ בטלטה הפסוקים ובפסוק
 רביעי הזכיר הארץ הוא שאמר ואכלת ושבעת
 וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר
 נתן לך, והיה הענין להזכיר ששה פעמים ארץ
 כנגד ששה אקלימין המתפשטין ממנה והסודות
 מתמליתם ועל האקלים השביעי הזכיר הארץ
 הסודית כלסון ידיעה וכן דרז"ל שצעה ארלות
 הן והכוונה להן שצעה אקלימין שהעולם הספל
 נחלק בהן ואקלים השביעי הזה שבו דוד
 ע"ה ואמר (תהלים ע"ה) יפה כוף ממוצ כל
 הארץ כלו' אקלים יפה כי פ"י כוף אקלים
 מלסון הכי ציהושע צענין חלוק הארץ (יהושע
 י"י) שלטה הנפת ות"י הלחא פלכין, ומה שהוא
 כלסון הגרי אקלים הוא כלסון הקדש כוף
 ובכל כוף וכוף יש צו שכו' חויר לפי מזגו
 ולפי קרבתו לשמש ומי שכולד כנוף זה וילא
 מים וכנס כנוף אחר יחלה אצל ירושלים
 כוף מזג וטוב וכל הנכנס שם מן הנפת היה
 חזק וצריח ולא יחלה לעולם ולכן נקרא ממוצ
 כל הארץ: (ח) ארץ חטה ושעורה. לפי שהארץ
 מכוונת כנגד העשירית לכך נשתתחה צעורה
 דברים כי התצוה ה' מ"ים ולקח מהם
 השמים שהם עיקר והגיה שכולת שועל ושיפון
 וכוסמין שהן בכלל חטה ושעורה הרי ה' וגפן
 ותאנה ורמון זית ודבש הרי עשרה וכן נשתתחה
 בארץ זאת חלב ודבש כלומר הללון המספיע
 הרחמים והדין כלסון (צראשית ל"ו) זה מי
 זה והמטכיל יצין: (ט) ארץ אשר לא במסכנות.
 הארץ שהיא מלאה כל טוב כגן ה' בארץ
 מלרים והיא חסרה ממקלת הדברים הנמלאים
 צמקומות זולתם הנה יושבית אוכלים לחם
 צמסכנות, ולכך יצא הכי הארץ הקדושה שאין
 זה חסרון שום דבר צעולם כי לא ימלא שום
 דבר למאכלו על אדם צמח ארלות שלא ימלא

בארץ ויש צימלא בארץ ולא ימלא צמח ארלות זהו
 לא תחסר כל זה, ואפשר שיכלול עוד ארץ אשר
 לא צמסכנות תאכל זה לחם שלענין סחורה
 והחכמה דבר סכתוב שכן היא נמשלת ללחם
 שכי (משלי ט') לכו לחמו בלחמי ולפי שהחורה
 והחכמה היא לאדם להשיגם על הסלמות אלא
 עם הסכנות הראויות הלריכות לו ומלכד הסכנות
 ילטרך שיהיה חויר הארץ זך ועוז כי יועיל
 הרצה בלמוד ועוז הסכנות החויר הטוב אשר
 בארץ ע"כ יאמר החכמים שזה לא יאכלו
 צמסכנות לחמה על חורה כי יהיה לזם כפתחו
 של אולם לטוב הסכנות ורחנה מיני ים לטוב
 החויר וכמו דרז"ל (צראשית י"ז) וזם הארץ
 החיט טוב אין חורה כחורה ח"י ואין חכמה
 כחכמה ח"י ואמרו חורא דארץ ישראל פחכים
 משא"כ צמסכמים שצחולה לארץ שהם חסרי
 הסכנות והחויר הטוב והם צודאי אוכלי לחם
 העלבים אוכלי לחמה של חורה צמסכנות,
 וז"ש צמסלות הארץ אשר לא צמסכנות תאכל
 זה לחם כיון שתורתן שלמה הוא העושר
 הקיים והאמתי שנחצרכו צו וצרכת ה' היא
 העשיר ולכך אמר לא תחסר כל זה כי הצרכת
 היא בכל, ומעם אשר תזניה צרזל צמקום
 שתחסר ששם חזנים שם תמלא הצרזל וכן
 המרים שם תמלא הנחשת וזהו לא תחסר כל
 זה לפי פסונו כי העדר הצרזל והנחשת חסרון
 גדול בארץ לפי שהם השמימי הכלים שמתחמטין
 בהם צרוז אצל הכסף והזהב אינו חסרון
 גדול בארץ וע"כ שצח הארץ צמה שהוא עיקר
 השמימי והם מצרזל והנחשת שיהיה העדרם
 חסרון גדול בארץ ולא שצח אורה צכסף
 וזהו, וכן הזכיר משה צוזח הצרכת צצרכת
 אשר (דברים ל"ג) צרזל ונחשת מנעלך ודרז"ל
 ארץ אשר תזניה צרזל אל תקרי תזניה אלא
 צוכיה אלו ת"ח, כוונת החכמים ז"ל צזם לענין
 האמונה ולקחו הפסוק הזה לאסמכתא:

(י) וברכת את ה' אלהיך. ע"ד הפשט כשתזכור
 ימי הרעה שעצרו עליך צגלות מלרים
 וחיותכם. שם צפעצוד גדול וחזכור ג"כ ענוי
 המדבר עמה צצואך בארץ ותאכל ותצבע
 מפריה ומעוצה תצרך על זה לשמו של מקציה.
 וע"ד רז"ל וצרכת את ה' אלהיך הוא מלות
 עשה לצרך צרכת המזון והוא כמו (שם כ"ז)
 ועשית מעקה לגגך (שם ע"ז) ועשית פסח
 לה' אלהיך וצאור על הארץ ועל הארץ.

ויש לך להתעורר כאן כי יש צפוק זה פתח להבין סוד הצרכות ולא תמלא בכל התורה צדוק מקום שיהיה הקציה פתחך לסמו כי אם במקום הזה ומזה אחר דוד ע"ה (תהלים קמ"ה) ואצרכה שמך ואמר (שם ק') הודו לו צרכו שמו ורצו כן: וע"ד הפסוק אומר תחלה כי הצרכות אינן לורך גבוה אלא לורך הדיוט כי כיון שהוא יתצרך מקור הצרכות וכל הצרכות הן משתלשלות ממנו כל הנמלאים המצרכים אותו אין כל צרכותיהם כדאי לו כי הוא הנמלא הקדמון שהמליא הנמלאים כלם ומליאותם אינה אלא מליאותו ומליאותו תספיק בעלמו לא יצטרך לזולתו כלל וא"כ אם יצרכוהו כל היום וכל הלילה מה יתצרה צדק או מה יתנו לו או מה יתן יקח אין התועלת וסרצוי כי אם אלינו כי כל המצרך על מה שנתנה הוא מעיד על ההשגחה שהוא יתעלה הממלא מזון לשפלים כדי שיחיו וצרכותם תהיה והפירות מתצרכין ומתצרכים והנהגה ואינו מצרך גזל ממנו ההשגחה ומותר הנהגת השפלים לכוכבים ומזלות וז"ש כל הנהגה מן העוה"ז צדק צרכה כאילו גזל להקציה ולכנסת ישראל שנאמר (משלי כ"ה) גזל אציו ואמו, כלו' גזל להקציה ההשגחה ולכנסת הפירות שצדק זה הפירות מחממטין לישראל צדקתו שהרי כל העולם כולו כדון אחר רוצו וכל יחיד ויחיד כדון אחר רוצו לכך יש לו להראות את עצמו כאילו כל העולם כולו חלוי עליו: וע"ד הקצלה וצרכה את ה' אין הצרכה לורך הדיוט צלצד וגם אינה הודאה צלצד אלא הוא לסון חוספת ורצוי מלסון (שמות כ"ג) וצרך את לחמך ואת מימך. ויש לך להשכיל מאמר רז"ל שאמרו צדק מליעל פרק המקבל צדקו צעקין צעל חז וסבב צלמחו וצרכך מי שצריך צרכה דהיינו הדיוט ילא הקדש שאינו צריך צרכה ומקדש שם נגמרה ולא והכתיב ואכלת ושבעת וצרכת את ה' אלהיך אלא ולך תהיה לרקה ילא הקדש שאינו צריך לרקה שכל הלדקות שלו, ציירו החכמים ז"ל צפירות כי המקדש צריך צרכה אלא אינו צריך לרקה, ומפירם אמרו צרכות אחר לו יסמאל צני צרכי וכן צמק' צנת אחר הקציה לעשה היה לך לעזרכי והוא ענין הצרכה, והנה כאשר אנו מצרכים להקציה יש צד חוספת רוח הקדש וצרכתו היא קצה שיצרכו כל צרכותיו מענו,

ואמר עוד שהקציה מתאווה לתפלתן של לריקים ואילו לא הייתה הצרכה והתפלה כי אם הודאה לצד למה יהאיה לתפלתן של לריקים חמועטין יותר משאר עמים רצו והלא צד עס הדרת מלך, אצל לסון וצרכה ענין חוספת ורצוי והוא מלסון צרכה סנוצעת מן המקור ולכך אנו מזכירין צתפלתנו חתצרך חחרותם וכן צלסון הקדש יתצרך וישחנה ויתפאר ויתרומם ויתכשא, ועוד מלסון צרכה וצרכה מי שכל צד כורע לו, וכ"מ צספר הצה"ר מאי תשמע דהאי צרכה ליטנא דצריך הוא סנא' וישעיה מ"ה) כי לי חכרע כל צד מי שכל צד כורע לו: (יא) השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפציו וחקותיו. כצ' ידעת כי משה יזכיר צכל משה חורה ה' אלמך והוא העולם אשר קדשנו צמלותיו צסוד הצרכה והבן זה: (יד) ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך. הגלות קצה להסכיח העיקר כי מחוץ השפע ורצוי הסלות לצו של אדם מתגלה וי"ה"ר מתגלה צו ועושה כל חפציו עיקר וחפצי עמים טפלים, וע"ז הזכיר שעים (קס"ח י"ד) אם רוח המושל העלה עליך מקומך אל חנה, קרא מושל לכח בגלגל מאדים שהוא כפס הגלגל לפי שהוא ראש מתגלה כל הלחות והמקרים החולפים בעולם וי"ה"ר הנמשך ממנו קראו רוח כי הוא רוח הטומאה, וי"ה"ר הכי כי אם ישיאך הילך הזה ויחפון להתגבר עליך לא תאצה לו ולא תשמע אליו להכניח חפציו של הקציה שהוא מקומו של עולם זהו מקימך אל חנה: (פז) למען ענותך ולמען נסותך להשיבך באחריהך. כל ענין המדבר העורה הגדול שהיה לישראל צו לא היה אלא להציאם לידי כסיון להרגיל עצמם צמרת הצמחון ולהכניס צלצם אמונת ה' יתצרך עד שיחזור להם רבילות העבודה לעצמם. כענין סכחוצ (תהלים כ"ה) הדריכני צאמך ולמדני מלסון (י"ה"ה צ"י) פרא למוד מדבר וכן (יושע י') עגלה מלועדה, כי צקס דוד פ"ה סידריכחו הס"י צאמחו עד שיחזור לו מעשה עבודתו לעצמם במור, וז"ל התורה (דברים י"ד) למען חלמד ליראה את ה' אלהיך כלומר שיהיה מלמד וחרגיל עצמך בעבודה הס"י עד שלא תלמד לערות עליו ויהיה מעשה היראה דבר עצמי אללך לעשותו כאשר הדברים העצמיים אשר אחת עושה עצמם, ומה שקרא הכחוצ אכילת

הענין שבו ואמר למען עכו"ם צא ללמד שכל
 ע"י שאין מזון לפכיו לזמן מרובה אלא דבר
 יום ציומו אותה אכילה עכו"ם היא לו כיון
 שאינו רואה המזון לפכיו, וכן כל ע"י שאינו
 רואה מה שאוכל אינו צנע מכלן לקימתו
 שאוכלין ואינן צנעין ותצאו לראיה (קבלת
 ו') טוב מראה עינים מסלק נפש, ולפי שלא
 היו רואין המזון צעיקהם קרא לאותה אכילה
 עכו"ם: (יז) ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי.
 ואמר אולי יגבה לבך כשתראה שפע המוצה
 העלה אליך ותאמר כי זה מלך העזל ותאמר
 בלבבך כחי כח מזלי למעלה שחשבו שיש
 מזל לישראל ועולם ידי למטה עשה לי את
 החיל הזה: (יח) וזכרת את ה'. שמענו לבדו
 יגיע אליך כל הטוב כי הוא הכותן לך כח
 לעשות חיל, כלו' הוא מקר צידך כח המזלות
 שצריך לעשות חיל למטה והוא השליטת עליהם
 ואין למזלות מעשלה ושלטון עליך וכמו שארז"ל
 אין מזל לישראל, וז"ש למען הקים את צריחו
 אשר כשצב לאבותיך כי כן הצטיה לאברהם
 סיחיה כל זרעו למעלה מן המזלות והוא
 שדרז"ל (בראשית ע"ו) ויולא אותו החולה
 ויאמר הצט לא השמיצה אין אומר הצט אלא
 מלמעלה למטה מלמד שגביהו למעלה מן
 המזלות ואמר לו כח יהיה זרעך. ולפי זה
 יהיה ענין הפרשה מדבר בכלל ישראל חגיג
 שצא הלשון בלשון יחיד כי כן מנהג הכתובים
 וכן החילה הפרשה בלשון יחיד ולשון רבים
 כל המלות אשר אכזי מלך היום השמרון
 לעשות, ואם נאמר שהוא מדבר בעצמו לכל
 אחד ואמר מישראל הן לשעת הן לדורות שבאים
 ולזה צא הלשון בלשון יחיד ויהיה צאור הכי
 ואמרת בלבבך כי העושר נגזר מן השמים
 לכל יחיד ויחיד מישראל ששרי בשאמרו אין
 מזל לישראל על הכלל אמרו אצל הפרע לכל
 יחיד ויחיד יש מזל וכן אמרו צכי חיי ומזכירי
 לאו בזכותא חליא מילתא אלא במזל חליא
 מילתא, כחי כח מזל שבגלגל, ועולם ידי למטה
 שאני נופח ונופח ומתעסק עשה לי את החיל
 הזה כי בלחץ שמים אלה יהיה העושר, אל
 תדמה בנפסך לומר כן אלא וזכרת את ה'
 אלהיך כי הוא הכותן לך כח לעשות חיל כי
 אותו הכח העליון שיש לך הוא כתבו לך ובו
 אחת עושה חיל למטה כי אלא לאו כחו יתעלה
 לא היה צדק המזל מעם כי הוא עליון על

כל הכחות כלן, וז"ש שלעיה (עשלי כיצ) עשיר
 ורם כפגשו עושה כלם ה', צאור לך כי העושר
 והרים מקרה ופגישה נקצת חזרת הגלגל ואין
 העושר לעשיר צשכלו ועולם ידו גם אין העושר
 לעני צחקרון שכלו כדי שלא תאמר אם כן
 שסעושר והרים מקרה ופגישה הנה הכל גזרת
 הכחות עליונים ואין צדק גזרת השם כלל לא
 צעסרו של עשיר ולא צעכו של עני אם כן
 הענין נחמד לכחות ולמקרים לכך אמר עושה
 כלם ה', לצאור כי הכל נגזרת עליון עליהם
 יצא העושר והעוני הרעות והטוב:

ט (ג) אש אוכלת, כאש אוכלת, כי ממנהג
 האש שחכלה הכל צמירות ולכך אמר
 וחורשחם והאצרתם מחר: (ה) לא בצדקתך
 וביושר לבבך וגו' כי ברשעת הגוים האלה, כדא
 כי אילו היו לדיקים לא היו מנורסים מעם
 וא"כ מה יהיה צענועת האצות, אצל הענין
 כי הגוים הרשעים ראויים שיגורשו מעם ואף
 אם היו לדיקים לא ישארו צארן כי שארן
 פקדון צידם מזון הצמח האצות והקציה יוכל
 להיעצ עמם לחת להם ארץ אחרת כי לה'
 הארץ ומלואה, אצל זאת היא להם שישארו
 עם למען הקים את הדבר: (ו) ויהי מקץ
 ארבעים יום וגו' נחן ה' אלי, עכאן למדו
 שציוס שכתבו הלוחות צו ציוס נעשה העגל,
 כי כשהזכיר למעלה ויתן ה' אלי לא פירש
 צאיה יום ע"כ חזר ופירש כאן מקץ ארבעים
 יום וז"ש יסעיה עיה (יסעיה י"ז) ציוס נעעך
 השגשגי מלשון סיגים והוא עון העגל וכן
 ח"י צאור דאחזקדמחון למחוי עם חמון קלקלחון
 עובדיכון: (יז) ואתפוש בשני הלחות ואשליכם
 פעל שתי ידי, כי הרמזין לפרש שירמוז לפונת
 טעשה עמם כי סכן צנפשו לסצר לוחות
 האלהים לפונתם כמו שארז"ל מוטב שחדון
 כפניות ולא באשת איש: (יח) ואחנפל לפני
 ה' בראשונה ארבעים יום, טעם ואחנפל שהיה
 כופל לפכיו ארלה כי צאן מוליו רז"ל חכמים
 החפלה שחקנו לנו צלטה ענינים, והם יסיגה
 עמידה בפילה שכן מלאכוס שלטחן צהפלתו
 של עשה צהר סיני, יסיגה הוא שכי' ואשג
 צהר וגו', עמידה הוא שכי' ואכזי עמדת צהר,
 כפילה הוא שכי' ואחנפל לפני ה', ובפרש
 החלים צפסוק (חלים ל') הפלה למטה רבי
 צרכיה אומר לא סכיה מעם זיה צרכיע שלא
 סחפלה עליו שפאמר ואחנפל לפני ה':

רבינו

עקב ט י

בהיי

קרו

לו הוא ה' אלהיכם ולא שמעו בקולו הוא
פי' ה' אלהיכם וזמן זה: (כו) ארני ה' אל
חשתי עמך ונחלתך. הסס. הזה אליך דליה
ויירד ה' אחריו כי הולך עשה נחלתו
לעדה חרין וכן בואחזקן אחר אלה החלות,
וכבר הזכרתי ענינם בפסוק וידבר ומסס חזין:
(כט) והם עמך ונחלתך. שהולאחם נסתי מרות
אלה ואילו לא חסלה להם יאמרו המלכיים
מצלתי יכלת ה' ויסקחפקו נכסים שנפשו למפרע
ויתחלל עמך הגדול:

י (ח) בעת ההיא. צפוק ארבעים יום שהזכיר
נחלת לו ואמר פסל לך: ועשיה לך ארון
עץ. ואעפ' ארון חסלה ואח"כ ואפסל שני לוחות
אזנים כדי שיהיה לי מקום מזמון להכניח
בסאדד עם הלוחות שאלם איני עושה ארון
חסלה היכן אכניסם, וקבלו רז"ל ארון זה שהוא
הארון שעשה משה ולא הארון שעשה כללאל
במלאכה המעבדן הארון זה שעשה משה היה
למשה כדי שיהיה מזמון למה הלוחות לחוכו
מיד כסירד מן הסר עד שנעשה ארון כללאל
הנעשה לדורות, זה של משה היה יולא עשה
למלכות של כללאל לא היו מוליחין אותו כלל
אלא צימי יהושע בלבד הוא שהוליא אותו על פי
הדבור וכשהוליא אותו מעלמס צימי עלי לקרחת
פלסתיס כעכשו עליו וכסצה ועליו חרדו פלסתיס
ואמרו (פ"א ד') מי ילכנו מיד האלהים
האדירים האלה כי לא היה כזאת העול
פלסוס, בארון זה של משה היו מוכחין לוחות
וסברי לוחות עד שנעשה הארון של כללאל
סכתן זו לוחות אחרונות בלבד, הוא סכתוב
וכתת אל הארון את העדות אשר אהן אליך,
ומיץ ציצ פ"ק אין בארון רק שני לוחות ובו
אין מעוט אחר מעוט אלא לרבות סברי לוחות
סמוכחין בארון, זה היה אחר שנכנס ציהמיק
סברי ציהמיק לוחות וסברי לוחות מוכחין
בארון שעשה כללאל, וכבר בחצתי נסדר ויהי
צלה ססארון הזה שעשה כללאל כגזו סס
ציהמיק עם לכלכת סמן וסאר הדברים ויהיה
המלך לוח לגכוס תחת מחילות הסיכל, והסצה
ליאסיהו סגכז הארון יוחר מסאר כלי סקדס
לשני עניכיס, האחד לעילוי קדוסתו שאין לך
מקודס ומעולה בכל הכלים כמותו וכסס ססוא
קודס לכלן צועסה כך הוא מקודס מכלן
ססוא דוגמא לכססי ומעון לסכינה והסכינה
דנקה לעולם עם הארון ולכך צצית סני לא
הים

ועיר הקבלה ואחכפל לפני ה', שתי חפלות
היו יאמר כי סתפלל לסס המיוחד ארבעים
יום וארבעים לילה ולא סזכיר סתפלה מה
היתה, וסלסון סזכיר על כל סמאחכס אשר
סמאחכס לעשות הרע צעיני ה' לסכעיסו יאמר
כי מה סעטו סעגל וקללו צו סכעיסו צזה
לסס המיוחד, וכסיאמר צסמוך ואספלל אל ה'
ואמר אדני אלהים אל ססחה סתפלל למדהיר
והזכיר סתפלה מה סיתה וס"א ה"א אוחס
ספלה סהזכיר צכי ססא למה ה' יחרה אפך
צעמך: (כ) ובאחרן סתאנף ה' סאר לחשטידו,
ידוע מה סדרז"ל צפסוק זה ססמדה זו כלוי
צכיס סנא' (עמוס צ') ואסמיד פרו מעעל
וסרסיו מתחת וכיון סתפפל משה עשה ספלתו
מחלה ומיץ פסוק זה סככצ צתורה לאות
ולעוסת ססארן סעל צעגל סעל גדול עד
סכעכס עליו צכלוי צכיס, וצודאי יס לוחות
כי אהרן לסס סעים כסכוון ומססצתו סיתה
זכה צעצודה סס"י, וסכה סכ' אחר (סמות
ל"ג) אשר עשה אהרן לא יפוש אותו רק
על סעעסה לצדו לא על סמסצת וס"כ למה
סמאכך צו ססס, וססצובה צזה כי סקציה
סדקדק עם סלריקיס אפי' כחוט ססערה, וכן
דרז"ל ממיץ (ססלים כ') וסציציו נסערה סאר
ואעים סכוונתו סיתה לסעים מיץ סמעסה לאהרן
צידים סיה סס"ס ואעים ססוא לא סעל צו
סכה סססיא את יסרלל סלל צכוונה ססרי צי
סעו אחריו וכסלו סרצה מיסרלל, וכן סזכיר
לו משה (סמות ל"ג) כי סנחת עליו סמלה
גדולה ורליה גדולה ססוא לא סעל צו כלל
משה סהזכיר משה צתוכחותיו ואמר (דברים
ל"ג) חריצתו על מי חריצה וקרתו חסיר סלל
כעלל צו סעל אחר וסס אכתוב צעס"י:
(כג) ולא האמנח לו, צמלות סלל, ולא שסעסם
בקולו, צמלות סמעסה, ויחכין סירמוז ולא
סאמכס לו אל ססס המיוחד, ומעסס זה לא
אמר צו כמכסג סכחוציס צלסון אמות ססוא
כופל צצ' כלסון (צמדצ כ') יסן לא סאמכס
צי וכן (סמות י"ד) ויאמינו צה' וצמסה עצדו
וכן (דברים א') וצדצ הזה איככס מאמיכיס
ורציס כן, כי אילו אחר צו לא סיה לריך
לכחוצ ולא סמעסס צקולו כי צאור מלת צו
צסמו וקולו סוא סמוי ולכך סולכך לומר לו
כדי סזכיר סכ' סמו הגדול וזכרו, ויהיה סעור
סכ' וסמלו את פי ה' אלהיכס ולא סאמכס

היה צו ארון וכסחקר ארון חסרה שכינה, ולפי שהיה יאסיהו יודע שהצית עתיד ליחרצ עיי כצובדנלר ותכניאים סצימיו מתכנאין ולווחין כן והיה דצר צרור אללו סכל סכלים יגלו לצבל לפיכך חס על כבוד הארון לעלויו ורלה לגנזו, והסכי סרלס צארון סימן הנסיעה והוא סהצדים סהאריכו צימי סלמה כחקלרו צימיו וחזרו לאותה מדה שהיו צימי מטה וכסחיו ישראל ככנסין צעקדס והיו רואין ספרוכס וסני צדי הארון היו ראסיהן כרלין מחון לפרוכס כסני דדי אסס סכרלין מחסח צגדיה ועל סני צדין אלו הזכיר סעיה (סיר ד') סני סדיך כסני עפרים וגוי וכסנחקלרו עתה צימי יאסיהו וחזרו כלפי פנים היו ישראל ככנסין ולא היו רואין אותן יולאין ובולטין מן ספרוכס כמכהג לפי סחזרו לאותה מדה ססיו צימי מטה והכיר יאסיהו צזה סהארון מזומן לכסיעה ומחכנס והולך, ועוד ראס כסככנס חלקים סכהן לעצוד עצודה צהיכל ספלא סס ספר חורה סחוא מלר הארון צריח ה' סילא לחוך סהיכל וסכיר צזה סזה אות לגלות ולחורצן ציהמ"ק. וזה סחי ויהי צסלסס סכה והוס צחלחין סנין צזמן ראסכח חלקים כסכא רצח ספרא דאורייתא צצי מקדסא צעזרתא חחוח אולמא צפלגות ליליא צחר מעלכי סכרא צימי יאסיהו צן אומן ומחוך סרלס סימנין אלו ראס לגנזו, והא למדת סעיקר סקרוסה לארון זה סל צללאל היה לא לארון סעסה מטה לסעה ועל ארון זה סל צללאל ארזיל צמס, עירובין פרק סדר כל זמן סארון וסכינה סלא צמקומן ישראל אקורין צהסמיס המטה סלס חומר על ארון סעסה מטה שהיה יולא עמסס צעלחמותיהן היאך אפסר לומר כן דסצעה חדסיס סיסצ הארון צסדה פלסחיס סיהיו ישראל אקורין צהסמיס המטה וכמנעיס מפרים ורציה וכן דוד סחמר לאוריה (ס"צ י"א) רד לציהך אלא על ארון סל צללאל חמרו כן סחוא עיקר סקרוסה מסחיכ צארון סל מטה סלין קרוסחו כל כך: (ו) ובני ישראל נסעו סבירות בני יעקן מוסרה. דרזיל וכי מצירות צני יעקן נסעו למוסרה וסלא ממוסרה צאו לצני יעקן סכא, ויסעו ממוסרה ויסכו צצני יעקן, ועוד מה סחמר עוד סס מל חסרן ויקצר סס וכי צמוסרה מל חסרן וסלא צהר סהר מל ומליכו סמוכה מסעות ממוסרה לסר

ההר אלל צאור הכי סכ מל חסרן ויקצר סס, צמוסרה עסו ישראל אלל גדול כללו סס מל חסרן ונקצר סס, וגס זה מן סחוכחח חמר לסס לסוק. ארצעים סנה כסמח חסרן צהר סהר כסחלקו עכני כצוד ירלסס מעלחמח סכנעני וסמרתס כהנה ראס וגוי וחזרו כלפי מלרים סמוכה מסעות ודרזיל כי צני לוי כלחמו צסס צאותס סעה סחמרו כן וסרגו מלן סרצס ומזה עסו צמוסרה אלל גדול. ומה סנסמכה חוכחה זו לסצירת הלוחות ללמדך סקסה עיתחן סל לריקים כסצירת הלוחות, וכן דרזיל סכני יוקיף לססליא חל סעס סזה ספלא ופלא ואצדה חכמת חכמיו וגוי קסה סילוקן סל חכמי ישראל כפלים מחרצן ציהמ"ק סככל סקללות סצמסנה חורה לא כחמר צהן אלא ספלאה אחת סכא (דצרים כ"ח) וספלא ה' חל עכוחך וצכאן סחי ספללות סכא (יסעיה כ"ע) ספלא ופלא ואצדה חכמת חכמיו וגוי: (ח) בעת ההיא הדיל ה' את שבס הלוי. יחמר צעה סעצדו ישראל חל סעגל סצדיל סקציה צני לוי סלא חסחו צו וכן סזכיר למעלה וסחפלל גס צער חסרן צעה ססיל ודרזיל כי כסמך פסוק זה לחזרת צני יעקן ללמדך סלף צו עמדו צני לוי צחמוכסס ולא עשו לחזור כמו ישראל: לשאת את ארון ברית ה'. אלו סלויס: לעסוד לפני ה' לשרתו. אלו סכסכיס. וזהו ולברך בששו. סהכסכיס היו מצרכיס לישראל צסמו כי כן כי (צמדצר ו') וסמו חל סחי: עד היום הוה. כי סיס אלעזר כושל חל כפיו צמקוס חציו כי כן סזכיר למעלה ויכהן אלעזר צנו חסחיו והיה מעלל מקומו לכל דצר סצכסוכס: (י) ואגני עסדתי בהר בימים הראשונים ארבעיס יום. ססוה סכי ארצעים יוס אחרוכיס אלו לראסוכיס מל הראסוכיס צרלון אף אחרוכיס צרלון מכלל סחחמלעייס צכעס וסול דצר סעגל סחולרך מטה לסחפלל צכל אותן ארצעים יוס: (יז) ועתה ישראל סה ה' אליך שואל סעמך כי אם ליראה את ה' אליך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אליך בכל לבבך ובכל נסשך. יחמר חעיס סהכעססס אותו פעמיס רצות צחורצ וצמדצר סכי סול מוחל לכס חל סכל וצלצר סחירחו מלפניו מכלן וסילך: וכתב הרמציץ זיל כי פסוק זה כלו כמסך עד נעוצ לך, יחמר איכנו סולל מעמך דצר סיסיס ללרכו ולא ללרכך כעעס (איצ ל"ה) אס

רבינו

עקב י

בהיי

קרי

אם לרקת מה חתן לו רק הכל הוא למוצ
לך, ואמר הטעם כי לה' אלהיך השמים ושמי
השמים הארץ וכל אשר בה וכלם כותבין כבוד
לשמו אינו לריך לך, רק באבותיך חסד ה'
ויצחק בזרעם זכרם שאלהם מנחם זרעם לא
ציעמעאל, וטעם כיום הזה כי בן יחיה בכל
זרעם ע"כ. וידוע מה שדרש"ל מן הכתוב הזה
שחייב אדם לצרף מאה זרכות בכל יום שנא'
מה ה' אלהיך שואל מעמך אל חקרי מה אלה
מאה כליו מאה ה' אלהיך שואל מעמך.
ויש נפסקוק זה ל"ט אותיות ועם אליף שהמים
במלת מים יסלמו למאה אותיות ותחזור
המלת מאה כדי לרמוז בדרך אסמכתא שחייב
אדם לצרף בכל יום מאה זרכות, וכן יש
אסמכתא לזה נפסקוק (תהלים קכ"ה) הנה כי
כן יצורך גבר ירא ה' כי ירא ה' יס לו
לצורך ענין כ"י כן, עוד (ס"ז כי"ג) נאם הגבר
הוקם על קיים ע"ל זרכות ואמרו כי דוד
ע"ה יקד מאה זרכות ואח"כ סכחום וחזרו
חנני כנסת"ג ויפדום: (יד) הן לה' אלהיך
השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה. כ"ל
זכאן כי חילו רלח הכי להגדיל ישראל על כל
שאר האומות הים מקפיק שיאמר הן לה'
אלהיך הארץ וכל אשר בה רק באבותיך חסד
ולא היה לורך להזכיר השמים ושמי השמים.
אבל יתכן לומר שזא לרמוז שהעולם הספול
הזה עיקר העליאות כלו ופסקוק מלא הוא
(זרעית י"א) יהי מאורות זרקים השמים
לסאיר על הארץ, זאז כי הגלגלים עם היותם
כזרעים עלומים הכוונה בהם ללרכי המין הזה,
ואע"פ שחכמי המחקר קוחרין זה אלו אין לנו
אלא דרך תורתנו וקבלת רז"ל שאמרו גדולים
לדיקים יותר מעשיהם, וכ"כ שהזכיר דוד ע"ה
(תהלים קמ"ח) הודו על ארץ ושממים וירם קרן
לעמו, יאמר כי הקצ"ה הרים קרן ישראל על
הכזראים כלם שבשממים ובארץ ואמר עוד (ס'
ק"ו) זרכו ה' מלאכיו וגו' זרכו ה' כל לזאיו
וגו' זרכו ה' כל מעשיה, הזכיר העולמות השמש
ומעלה למטה ועל העולם הספול הזכיר כל
מעשיו כלומר כי הוא כלל כל מעשיו.

ואמרו במדרש (יואל ז') כי רב מאד מחבתו
אלו מלח"ם וכי עלום עוסי דברו אלו
ישראל, ועוד יש לנו ראיות ממה שסאלו
הפילוסופים הגלגל למה הוא קוצב תמיד באותו
קצב הסיג או לא הסיג, אם הסיג כבר לסוף
אם לא הסיג, וטעם כיום הזה כי בן יחיה בכל
זרעם ע"כ. וידוע מה שדרש"ל מן הכתוב הזה
שחייב אדם לצרף מאה זרכות בכל יום שנא'
מה ה' אלהיך שואל מעמך אל חקרי מה אלה
מאה כליו מאה ה' אלהיך שואל מעמך.
ויש נפסקוק זה ל"ט אותיות ועם אליף שהמים
במלת מים יסלמו למאה אותיות ותחזור
המלת מאה כדי לרמוז בדרך אסמכתא שחייב
אדם לצרף בכל יום מאה זרכות, וכן יש
אסמכתא לזה נפסקוק (תהלים קכ"ה) הנה כי
כן יצורך גבר ירא ה' כי ירא ה' יס לו
לצורך ענין כ"י כן, עוד (ס"ז כי"ג) נאם הגבר
הוקם על קיים ע"ל זרכות ואמרו כי דוד
ע"ה יקד מאה זרכות ואח"כ סכחום וחזרו
חנני כנסת"ג ויפדום: (יד) הן לה' אלהיך
השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה. כ"ל
זכאן כי חילו רלח הכי להגדיל ישראל על כל
שאר האומות הים מקפיק שיאמר הן לה'
אלהיך הארץ וכל אשר בה רק באבותיך חסד
ולא היה לורך להזכיר השמים ושמי השמים.
אבל יתכן לומר שזא לרמוז שהעולם הספול
הזה עיקר העליאות כלו ופסקוק מלא הוא
(זרעית י"א) יהי מאורות זרקים השמים
לסאיר על הארץ, זאז כי הגלגלים עם היותם
כזרעים עלומים הכוונה בהם ללרכי המין הזה,
ואע"פ שחכמי המחקר קוחרין זה אלו אין לנו
אלא דרך תורתנו וקבלת רז"ל שאמרו גדולים
לדיקים יותר מעשיהם, וכ"כ שהזכיר דוד ע"ה
(תהלים קמ"ח) הודו על ארץ ושממים וירם קרן
לעמו, יאמר כי הקצ"ה הרים קרן ישראל על
הכזראים כלם שבשממים ובארץ ואמר עוד (ס'
ק"ו) זרכו ה' מלאכיו וגו' זרכו ה' כל לזאיו
וגו' זרכו ה' כל מעשיה, הזכיר העולמות השמש
ומעלה למטה ועל העולם הספול הזכיר כל
מעשיו כלומר כי הוא כלל כל מעשיו.

לחצונות דבר ר"י האומר שני קיעין הן כי כנגדן היו שני גזרי עלים שצמרכה והוא שאמרו צמק' יומא פרק אחר להם המעונה מערכה ראשונה קודמת למערכה שניה שניה קודמת לשני גזרי עלים שני גזרי עלים קידמין לדמון מוצה הפנימי, מערכה ראשונה ירמוז לכל הצנין, מערכה שניה למליחות המלאכים שני גזרי עלים ירמוז לכל הגלגלים הנחלקים לשני חלקים אלו שמשם צאח הגזרות לעולם הספל ודמון מוצה הפנימי ירמוז לעולם הספל, ומי יתן והיינו יודעין שאר הענינים שהזכיר צרייחא התיא איך היה הקדר בהם ומה ענינם ועל מה ירמוז כל אחד ואחד כי אין לך עבודה קלה בכל העבודות כלן הנעשות צהמיק שלא יהיה לה עיקר גדול ושלא יהיה בה רמז וליור לענינים של מעלה ודוגמא להם: וע"ד הקבלה הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים יק' צאצותיך חשק ה', ירמוז לנפשות האצות שהן כאללות מהאצות ולכך היו מרכבה צמותם כאלו הם והם דבר אחד ומטעם זה הוא החשק והקסור והצחירה צורעם וזה מצוה: (עז) ומלתם את ערלת לבבכם. פתיחות המדות והילירה תגדר הסוייתם יקרא ערלה כי כל ערלה חוססת חסרון וכל מי שהוא ערל לב אין בו כח לקבל המוסכלות ולהצנין דרך האמת: וערסכם לא תקשו עוד. כמו שהקסייתם עד עתה שסרי אחר להם (סמית ליג) כי אם קשה עורף אדם: (יו) כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים, המלאכים, ואדוני האדונים, הגלגלים שהם אדונים לכל בשם, האל הוא הצורה והוא הגדול במסד, הנצור צדין, והנורא ברחמים, ואלה כלל המדות העליונות הנקראות אצות שעליהן כאמר האצות הן הן המרכבה, וכבר הזכרתי בכי השא כי מרעה כלל צני' שמים אלו י"ג מדות שנאמרו לו צני' : אשר לא ישא פנים. ללדיק הגמור לרוב לדקותיו שלא יענישנו חפ"י על עזירה קלה. ולא יקה שחד, עזירה צמציל מלוא שאינו אומר הרי מעשה חלק מלות ועשה עזירה אחת אחסר לו מלוא אחת מפני עזירה מעשה וילך המלוא כנגד העזירה אלא הוא מענישו על אותה עזירה יחידה וכותן לו שכר על רצוי המלות כלן: (יה) עושה משפט יתום ואלמנה. אע"פ שהוא נצנצ כמ"ש האל הגדול הנצור והנורא, הוא מוסק משפט יתום ואלמנה, והוא שארז"ל

דבר זה כחוצ צחורה ושני צנצנים ומסולס צחוצים בכל מקום שאתה מולא גדולתו של הקציה שם אדם מולא ענותנותו וכ"ל דוד ע"ה (תהלים ס"ח) קולו לרוכב צערנות ציה שמו וקמיק ליה אצי יחומים ודיין אלמנות, וכן אמר יסעיה ע"ה (יסעיה כ"ו) שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואח דכא ושפל רוח, ואוהב גר, וכיון שכן ואהבתם את הגר וכן כתוב צמקיא (ויקרא י"ט) ואהבת לו כחוק: (כ) את ה' אלהיך תירא אותו העבוד ובו תדבק ובשמו תשבוע. תירא שלא יעבור על מליית אוחו העבוד צמיע, ובו תדבק שלא תפריד מהשכחה מענו. וכתב הרמב"ן ז"ל יתכן צאצאי המעלה הזאת אשר להם מעלת הדקות שהם נפשו גם צהייתם צלרור חיים לרור כי הם צעלמם מעון לשכינה כאשר רמז צעל ספר הכוזרי ע"כ, ודרז"ל את ה' אלהיך תירא לרבות תלמידים חכמים והמאמר הזה אמרו ר"ע וראוי היה לו לאמרו לפי שהוא מן הנכבדים לפרדק ונכבד צעלום וילא צעלום ועליו נאמר (סיר א') משכני אחריו נרולס: וע"ד הקבלה כיון צה חכמם על החכמה דכ' (איוצ כ"ח) הן יראת אדני היא חכמה ולכבוד החכמה התיא הנעלמת שהחכמים צצאין מצינים אותה דרש בן, ודבר גדול היה דורש כל אחין צצחורה כי יש בהם קודות נסגרים ורזים עלומים מורים על נפלאות חמים דעים וכענין שדרשו (במדבר ו') להקים את המעטן לרבות מעטן אחר שהוקם עמו, (צרחים כ"ח) וה' פקד את שרת לרבות שאר עקרות חלמד שכל העקרות נספרו עמה, וכן כיוולא צאלו צכל אחין צצחורה שיש צכל אחד מהם ענין מפואר ועי חכס ויצן אלה כצון וידעם. ובשמו תשבוע. לאחר שיהיו צך כל המדות הללו אז חוכל להצנע צממו, או יהיה וצממו הצנע מלות עשה לעמים וזמנים ידועים שיהיה צה קדוש השם כענין שצמלינו צאליהו וחוכי המעגל: וע"ד הקבלה את ה' אלהיך תירא, היא היראה מה שאין המהשגה משגת ואוחו העבוד היא החכמה, וכן מלינו צירושלמי ואוחו העבוד אוחו ואח תורתו היא התורה שקדמה לעולם אלפים שנה, ובו תדבק הצינה כי שם הסיוצת הנפשות, וצממו הצנע לציון צצעה. והנה הכל רמז צפוקק זה מעטרת סליטים אשר היו צעיר וכן רמזים צפוקק (דתיא כ"צ) לך ה' הגדולה והנצורה והתפארת והנלה

והכלל והסוד כי כל נשמים ונאמן לך ה' המעלה, צאור כי כל צין סמנים והארץ כי הוא סלום המכריע, וכן רמזים עוד כלן נסיר הסירים נפסוק (סיר ה') סוקיו עמודי סס מיוסדים על אדני פז, צאורו כי סוקיו סס עמודים לסס והרי סס שמונה יסוד ואליף דליה הרי סכל רמז נפסוק זה, וכן נפרסס (מעלי ה') ה' קנני ראסיה דרכו שאמר צאין הסומות והרים והרץ וזה מצואר: (כא) הוא החלחך. עיר הססס הוא ראוי סיסיה החלחך שלא החלל לסוס כח. כי אס לו לצדו ימעלה, או יאמר הכ' הוא החלחך והוא חלחך הוא החלחך סיסיה חלחך: ועיר הקצלה הוא החלחך. חלמי ישראל, והוא חלחך ססס סמיוחד וכן גלה לך הכ' כי ישראל כחוכים לססי מדות. חלו סוה שאמר (דברים כ"ח). ולחחך עליון לחסלה ולסס ולחפארת לחסלה סהוא ססס ולחפארת ססס סמיוחד, והכוונה לומר כי החסלה סהוא ססס צו החפארת מדה רחמים נמדחיד וכענין סכ' (חללים ס"פ) כי חפארת עומזו חסה. וחבונן דדבר הנציא שאמר (יסעים מ"ח) למען סמי חלחך אפי וחלחלי חססס לך לצלחי הכריחך, צאור סכ' חרסה לך סחוסס ססוה סיומן הרצו והוא כאילו אמר חקצל ריה הקרצנות וכענין סנאמר (דברים ל"ג) יסיעו קסורס צאסך כי הקטרת למדחיד הנקראת חסלס והזכיר סלסון סזה צהפך מן סקן צריח סהוא דוחק חוסמו צירו והוא סיומן סרחוק כענין (ויקרא כ"ו) ולא חריח צריח ניחוחסס, וכ' חחריו (יסעים מ"ח) למעני למעני חעסה כי חך יחל, כלו' אס חכריחך יחל סמי והוא כענין שאמר יהוסס (יהוסס ז') וסכריחו חח סמנו מן הארץ ומס חעסה לסמך הגדול: (כצ) בשבעים נפס ירדו אבותיך מצריסה. יאמר מן הגדולות והכורחות סעסס עמך סחחחייצ מזה לאססה חוחו כי יורדי מלרים לא סיו רק סצעים ועסה חסס ככוכבי ססמים ולכך סמך לו וחססה חח ה' חלחך וסמרת משרחה ומס סחזכיר כאן נצנעים וכן צחוקס סמחאס כל סנפס לציה יעקב חצחה מלרימה סצעים ולא מלאנו חלל סצעים ססר אחד כצר דרזל זו יוכצד סכולדה צין סחומות וי"א זו קרה צח. אשר סחסלימה מניכס סנאמר (ס"צ כ') חכבי סלומי חמוכי ישראל, חכבי ססלמתי מניכס סל ישראל, חכל רחיה נפסיקחא זה הקציה

סחסלים מניכס סנא' (נראסיה מ"י) חכבי חרד עמך מלרימה סקציה ככנס עמסס. נכנודו חאי עמחא דכתיב סוה חחלחך וסוה חלחך וסמך ליה נצנעים נפס ללמדך ססקציה ככנס צמנין ססנעים, ולפי מה סדרסו נפסוק (סמיות י"ג) כסס חחות חלף רגלי ססיו ססר חד ססקציה ככנס עמסס וססלימן לססים רצוה ואיכ הרי סמלינו ססקציה ססלים מניכס צין נעליה צין צירידה, צירידה לסנעים, נעליה לססים רצוה. וז"ס ליפקב (נראסיה מ"י) חכבי חרד. עמך מלרימה וחכבי חעלך גס עלה: י"ג (נ) וידעסס חיום כי לא את בניכס אשר לא ידעו וגו'. יאמר סכ' סכורחות סחלה סארי מספר חותן חין למחיד סירחוס צניכס כי חסס נעלמכס רחיס חותס נעיניכס, וסנה סכל נמסך לפסוק כי - עיניכס סרואות כלומר חסס עדים צדצר זה, והזכיר לסס סנסיס סמפורסמים ססס נסי מלרים סוה שאמר וחס חוחוחיו וחס עעסיו אשר עסה צחוך מלרים לפרעה וגו', וענין קריסה יס סוף סוה שאמר חסר חליף חח מ' יס סוף וגו', וענין ססן סוה שאמר ואשר עסה לכס נמדצה, ועס סלל חזכיר יירדה סמן נפירוס כרי שיכלול צזה נסי ססלו והצארי, והזכיר פתיחת הארץ סוה שאמר ואשר עסה לדחן ולחצירס וסיה לו לומר ואשר עסה לקרה כי סוה סיה ראס סמחלוקת חכל לא חזכירו מסה דרך ענוה כי נחציס עמחא חליס סהוא סקרוצ לו, או סרלה לחזכיר חס חלו לפי סהעיוז פניהס יותר מכלן וילאו כלצים והיו מחרמים ומגדמים כחו סחזכירו ז"ל.

וכבר ידעס כי סנסיס סנכחריס סס עכס חל סרי ססיה ססגת חלצות סוה ססס סככצד סכ' צו לירחה חח ססס סככצד והכורח סזה חח ה' חלחך, וסמפורסמים סס מכה ססס סמיוחד ססס סגדול סוה ססגת מסה ע"ה וע"כ סמחל צרחס ספרסה ציעודי חנוף סכלס נסיס נסחריס סחזכיר סס ה' חלחך כמספסו צכל מסה חורה, סוה שאמר וסמר ה' חלחך לך וגו', חכל כאן סחזכיר סנסיס סמפורסמים והזכיר ססס סגדול סוה שאמר כי עיניכס סרואות חח כל מעסה ה' סגדול אשר עסה וסנן זה: את גדלו את ידו חחוקח ודרעו חנשו יח. ידוע לכל מסכיל סאין לסון יד וזרוע כופלים צחקציה חכל סס עניכיס למעלה נמסלים ציד וזרוע וחוחן עניכיס סס כחות ועדות, ולא חצין

הצין פיהו פניהם כאמרים על כח אחד אלא כל אחד ואחד כח צפ"ע כי כן הן באדם אין חיד והזרוע כאמרים על אחר אחר לגדול כי כל אחד אחר צפ"ע כי מה שנקרא יד הוא פסקה היד שזה הי' אלבעיות ועד הספק השלישי שצו גמר פסקה היד נקראה יד ומשם ואילך עד העליל שהוא נקרא מרפק וצלעו קוצר"י נקרא קנה כי הוא הקנה המחובר עם פסקה היד ומן העליל ולמעלה נקרא זרוע והוא מקום הגחמה הפילין שהוא גבהו של יד והוא כנגד הלצ וע"ז אמרו צמ"י מנחות חגיגין ישראל לפני המקום יח' שכתן להם תפילין בזרועותיהן ותפילין צראשיתן, וראה לזה שנקרא זרוע מה שאחר העליל הוא מה שאמר איוב (איוב ל"א) כחפי מעטמה הפול והזרועי מקנה חסדר התחיל מן הכחף שהוא למעלה ואח"כ זרוע ואחר מקנה שהוא המחובר עם פסקה היד וכן פנינו צמ"י אהליות ששם מונה רמ"א אברים שגאדם ואומר דם שלשים בפסקה היד ו' בכל אלבע ואלצע ו' בקנה צ' צמרפק ואחד זרוע וארבע צכחף וזו ראה שהמחובר עם פסקה היד נקרא קנה ולשון עליל נקרא צלסון צרייחא ולשון מרפק צלסון מענה ואלי צלסון מקרא שכי"כ (יחזקאל י"ג) על כל אלילי ידי, ות"י על כל מרפקי ידוי. ובמשכת קופרים אמרו לא יתן אדם ספר תורה על ארכובתיו ויתן שכי אליליו עליו מפני שנוהג בו מנהג ציון, ואחר שנהגארה הספרים הזה שיש צין יד לזרוע כאמר כי דבר ידוע הוא שהזרוע גדול מן היד ואין כח היד אלא מכח הזרוע. ופעמה יתבאר לך כל מקום שכל צחורה יד וזרוע צהקציה שהכל כאמר על מדה"ד אצל ים ויש צחלקי דיין דין חמור מחצרו ודין קל מחצרו זה למעלה מזה וזה למטה מזה כסם שיש צבוכי היין או הדם מראה אדום זה למעלה מזה וזה למטה מזה וכן צכאן כי היד מדה"ד רפה ואין הכח הרפה אלא מכח הקשה וכמו שרמזתי צמתי שהיין של מי כחוכה וזהו (ישעיה כ"ג) וזרוע הי' על מי נגלתה וזהו (תהלים מ"ד) כי ימיך וזרועך, וכבר רמזתי מזה צפסוק (שמות י"ד) וירא ישראל את היד הגדולה. ומה שהזכיר כאן את גדלו ואח"כ אמר את ידו ההזקה וזרועו הנטויה הוא כמו (דברים ה') הן הראנו הי' אליהנו את כבודו ואת גדלו כי ידו ההזקה וזרועו הנטויה הוא כבודו שהיא מדה"ד רפה

ומקבלת מן הזרוע נרשם בו השם המיוחד לפירות כי הרחמים בו כענין שכתוב (ישעיה כ"ז) כי ביה הי' וכן תחלה צחפלתו של שלמה ע"ס שאמר (ע"א ח') כי ישעיון את שמוך מגדול ואת ירך החזקה וזרועך הנטויה הזכיר תחלה מדה רחמים ואח"כ מדה"ד שזה הרחמים וזה מבוחר: (י) לא בארץ מצרים היא. שהיא חלואה צהשקאה כמו שאמר והשקיה צרגליך כגן הירק אין הארץ צענין זה חלואה צמחל האדם אלא למטר השמים תסתה מים וע"כ חלמרכו לקיום החורה שאם אדם מקיימין החורה והמלות השמים יתנו שלם והארץ תתן יבולה ואם לאו ועלל את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה כמו שאמר צפרשת הסעוכה לזו. ואע"פ שאילו היתה ארץ מעקה בארץ מלרים הים נקל אלל הש"י לסוצים להם המים ולהחריב הנשרות אם לא היו מקיימין החורה כבר כתב בזה הרמזין ז"ל כי הפרשה הזאת מזהיר כונהגו של עולם והארץ תלד שהיא הרים וצקעית האבד עתה יותר משאר ארלות כשלא שלם שם מערות עזו כי תחולם לריך זכוח ותפלה סירפאמו יותר מן הצריח שלא יבוא עליו מחולי: (י"ב) ארץ אשר הי' אלהיך דורש אותה חסיד. מיד תפסע עיקר השגחתו בארץ התיח כי צודאי כל הארלות הוא דורש אצל הענין כי עקר הדרישה וההשגחה שם ומשם מתפשטת לשאר הארלות כענין הלצ באדם שהוא נתון צחמלע הגוף שהוא עקר החיות ומשם החיות מתפשט לשאר האברים, וצא הכי ללמדנו שאין א"י כחוכה תחת עמסלת הכוכבים והעזלות כשאר הארלות ואיכה נמסרת לדרישה אלהי מעלה כשאר האקליעין אצל הקצים צמלמו וצכצודו דורש אותה חסיד לא מכה עליה משאר הכחות שוער ומושל וז"ס דוד ע"ה על ארץ ישראל (תהלים ע"ז) כל מעיני צך צאורו עקר השגחתי ועיוני אינו אלא צך כי משם יתפשט לשאר העולם:

וע"ד הקבלה ארץ אשר הי' אלהיך דורש אותה חסיד זו ציהמ"ק של מעלה שכליו אמר הכי (ישעיה ק"ו) והארץ הדוס רגלי כי רגלי האדם קופו וע"כ הזכיר צה הי' אלהיך ומזה נקראה ציהמ"ק של מעלה (שם ס"ד) ציה קדשנו והפארתנו כלו ציהו של קדשנו ותפארתנו כי קדשנו הוא סכצוד וזהו סוד הכי (תהלים ל"א) עזו ותפארת צמקדשו. ויש לך להסביל

רבינו

עקב יא

בחיי

קדמ

מה שהזכיר צפסוק על מעלה והארץ אשר
 אחס עוזרים שמה היא הארץ הגופנית שבה
 ביהמ"ק של מעלה וזהו שהזכיר זה הרים וגבעות.
 למעט השמים השמה מים, צא לך כי הארץ
 שהיא למעט השמים השמה מים חלל זאת
 בשמים והיא העשירית וז"ל חמ"ד כל' מדינת
 יו"ד ומה נסתתה הארץ שהיא בעשרה דברים
 ארץ חמה ובעורה וגפן וחלבה ורמון ארץ זית
 שמן ודבש שהן שבעה המינין וסבולה שועל
 ושיפון וכוסמין הרי עשרה והכל רמז אל הארץ
 הנזכרת בפרשת בראשית: מראשית השנה. חסר
 אליף ויהיה הרמז למדע חסרי שהוא ראש
 השנה לצריחתו של עולם ודרז"ל מדינת כדון
 מה יהא צפוסה: (יג) ולעברו ככל לבבכם.
 דרז"ל איזוהי עבודה שכלל הוי אומר זו חפלה
 וכן דרז"ל בצרכות עבודה זו חפלה שכן נאמר
 בדניאל (דניאל ו') אלהך די חנת פלח ליה
 וגו' וכי ים פלחן בצלל אלא ע"ש שהיה מחפלה
 שכל' (סס) וכיין פתיחן ליה, וכן דוד ע"ה
 הוא אומר (תהלים קמ"א) חכון חפתי קטורה
 לפניך, ודרז"ל חפלות כנגד חמ"דן חקנוס.
 וצריך אחת לדעת כי כח החפלה גדול חפילו
 לשכות העצב ולהכלל מן הסכנה ולצטל
 הכבד, לשכות העצב מילתק שנאמר (בראשית
 כ"ה) ויעתר ילחק לה' לנכח אשתו, ודרז"ל
 מפני מה כחעקרו האמהות מפני שהקציה
 מחלואה לחפלתן של לדיקים, צארו לנו זכאן
 כי לא צא העקריות לאמהות אלא מפני החפלה
 וכשהחפלו צא נסתתה צהן העצב, להכלל מן
 הסכנה ומ"ש (תהלים ק"ז) יורדי הים צאניות
 וגו', ויאמר ויעמד רוח קערה וחומם גליו
 יעלו שמים ירדו חומות נפסם צרעה החמוגג
 וילעקו אל ה' צלל להם, וכי צהריה יקם
 קערה לדמותה ויחשו גליהם, ומכאן שהחפלה
 מגינה על הסכנה, לצטל הכבד מחזקיה שהוסיף
 לו הקציה ע"ז שנה זכה החפלה שנאמר (מ"ז
 כ') שעתה אחת חפלהך ראיחתי אחת דמעהך
 הכני יוסיף על ימך חמש עשרה שנה ומלת
 יוסיף לאות שהיה זמנו קלוצ וכבד והועילה
 לו חפלתו לצטל הכבד, ואפי' מה שגזר עליו
 הסי' אפשר לו להחצטל זכה החפלה שכן אמר
 לו חזקיה ליסעים צן אמוץ כלה כבואהך ולא
 כך מקובלתי מציית אבי אצא חפילו חרב מוכחת
 על לווארן של אדם אל ימנע עלמו מן הרחמים
 שכל' (איוב י"ג) הן יקטלני לו איחל, הודיענו

זכאן שהחפלה למעלה מן הכבד כלומר מן
 העקום שמשם חולאות הכבד לנביאים, וכן
 חלמרך לדעת כי תיעות מעה עד חנסי כנסת
 הגדולה היתה החפלה צישראל צלתי מקודרת
 בחקון שום לכלן חלל היה כל אחד מחפלה
 ועוסה חלילה לעלמו כפי ידיעתו וחכמתו עד
 שצאו חנסי כנה"ג וחקנו חפלה זו של י"ח כדי
 שתהיה מקודרת צפי הכל ולכך חקנוה צלסון
 פסוט מוזן כדי שלא יחצלו הרעיונים בהצנת
 הלסון וסיהיו כל ישראל סוין זה צין חכמים
 צין עפסים, חמנס חקנו אותה צכוונה גדולה
 ובהשגחה יתרה צמה שהיא מקודרת שלש
 צרכות של שצח לפני החפלה והן אצות וגבורות
 וקדושת השם וג' לאחריה והן עבודה והודאה
 וצרכת כהנים וקדרו לנו צאמלע י"צ צרכות
 שהן כלל כל לרכי האדם וכל זה לא היה
 צעקרה כי חס צעיון גדול מוכרח ומולך, ואם
 חסחכל צסם הגדול המיוחד המתחלה ל"צ
 לרופין וחסימן צו ז"ה צמי לעלם חמלא שלסה
 שמות ראשונים כנגד אצות וגבורות וקדושת
 השם, שלסה שמות אחרונים כנגד עבודה והודאה
 וצרכת כהנים, שסה שמות אמצעיים כנגד צס
 צרכות שהן אחת חוכן חסיצנו סלח לנו גאולה
 רפואה ופרנסה וי"ס לך להוסיף פנים ואחור
 צססה הנשארים שהם קצון גליות חספט על
 חלדיקים צכין מלכות חפלה וצרכת המינין
 חין צסם הזה כנגדו כי היא כנגד מדינת ואל
 הכבוד הרעים שהוא צמומר (תהלים כ"ט)
 הצו לה' צכי חלים מוסיף על י"ח אצרות צצו
 וחקנו אותה כדי שתהיה מדינת חומה כנגדה
 וכנגד האויצים וככלל עוד צזה הכנעת ילה"ר
 שצאדם שהוא תכלל האויצים והוא מחלק מדת
 חדין. ואחא סצן זה חמעט וראח חיק עשו זה
 החכמים ז"ל צכוונה שס צרכות ללרכי צכי
 אדם ושס לחזרת עטרה ליושנה ומלכות צית
 דוד למקומה ועס צרכת המינין סס י"ג, וזה
 כנגד י"ג מדות לרמוז שכל עוב העולם ומלואו
 צין צלרכי צכי האדם צין צחקון העולם צמלכות
 סדי הכל משחלסל מן המדות, ועליך שחחפלה
 לעלת העילות יחצרך חמספיע כחו צמדות
 כענין שכי (דברים ד') אשר לו חללים קרובים
 חליו, יאמר כי חין שום עס סיהיו המדות
 קרובות חליו כמוהו ואיחתי צכל קראנו חליו
 לעלת סעלות יחעלה, ואמר חליו למעט המדות
 וכבר הזכרתי זה: (יד) ונתתי פטר ארצכם

צדק לזהמחך וחדר ואכלת מכלן שאסור לו
לאכול עד סיהן מכלל לזהמחך: (סו) השמרו
לכם מן יפתה לבבכם. מחוך הסלות והפוסק
סיהם לכם בארץ שלא חקורו מן הדרך והדנקו
צעבים היו וחרה אף ה' צבם ועלר את
הסמים ולא יסיה מער, והזכיר זה מפני שצודדי
עבים יחסכו כי צעודתם יצא העמר וילליחו
כל גדולי הארץ ע"כ הודיע צבאן כי הסמים
יהיו נעלרים צעודם כו"ס ולא יסיה מער כלל,
וכן הזכיר יסעיה ע"ה (יסעיה ל') ושמחתם
את לפוי פסילי כספק ואת אסודת מסכת זהבך
חזרם כמו דות לא תאמר לו וסמך ליה ונחן
מער זרעך אשר חזרע את האדמה וגו' והיה
דסן וסמן וגו', צא לצאר שאין שחר הכחות
העליונים ממעירים ולא יס צהצלי עכ"ס מנסים
כי חס ה' אלהינו לצדו הוא העמטיר ונקות
לו: (יו) ועצר את השמים ולא יהיה ספר. זהו
סמזכיר למעלה למער הסמים הסתם מים כי
לכך לא נחן לך ארץ מסקס בארץ חלרים כדי
שלא תסיה הססקאס צידך ויהיו חמיד עיניך
נשואות אליו למסחת גסמים צידו. ודע כי
נחלקו ר"א ורבי יהושע במסכת תענית פרק
קמא המער מאין צא ר"א אומר כל סמולס
כולו ממי אוקיאכוס הוא סותה סכא' (בראשית
ב') ואר יעלה מן הארץ והסקס רבי יהושע
אומר ממים העליונים הוא סותה סכא' למער
הסמים הסתם מים וכאוי"א יס לו ראיות חזקות,
ר"א יס לו ראיה ממים (החלים ליג) כוכס כנר
מי הים כותן צאולרות הסומות מי גרס לאולרות
סימלאו הסומות וזו ראיה סהמער ממי אוקיאכוס
ומה שמי אוקיאכוס מלוחין ומי המער מחוקין
מחמחקין צעבים ור' יהושע יס לו ראיה ממס
סכ' (סס ק"ד) מסקס הרים מעליותיו ואמר
רבי יוחנן מעליותיו של מעלה דחניא מים
העליונים צמאמר הן חליון ופירותיהן מי גסמים
סכא' (סס) מפרי מעסיך יגו', דצרי הסכמים
האלה דצרי חלסים חיים הן ואפסר לסיות כי
נאמרו דצרי סכיהם כי לפעמים המער יורד
מן הסמים כלו' ממים העליונים ולפעמים ממי
אוקיאכוס סהן מים תחחוכים ואותו סהוא ממי
אוקיאכוס איכו נקרא מער אלא גסס מלסון
גסמות ודצר גופני, ואותו סהוא ממים העליונים
נקרא צסס סכיהם צלסון מער וצלסון גסס,
נקרא צלסון גסס (יסעיה כ"ה) כי כאשר ירד
הגסס וססלג מן הסמים ונקרא צלסון מער
למער

בעה. צסעות חרלויות לזרוע וסחמלאו צסס
נחה רוח, וכן דרזיל ונחתי גסמכס צעחס לא
סכורס ולא למחס אלא ציכוכים צזמן סהגסמים
מרוצין מעסעסין את הארץ ואיכס עוסה פירות,
ר"א צעחס צלילי רביעיות וצלילי סצחות צימי
רבי סמעין צן סמח היו יורדין צלילי רביעיות
וצלילי סצחות עד סנעסין חמים ככליות וסעורים
כגרמיני זימים וערסים כדיכרי זהב ולרו מהן
חכמים דוגמא לרורות להודיע כמה סחמא
גורס סכא' (ירמיה ה') עוכותיכס סמו אלה
ומסחתיכס מעמו סמוצ מכס, סכך מליכו צימי
סורדוק סצזמן סהיו עסוקים צצכין ציהמ"ק
אין הגסמים יורדין להס אלא צלילות למחר
פססס סרוח ונחפזרו סעככים וזרחה חמה והיו
מסכיתים ויולאים למלאכתם להודיע סמלאכת
סמים צידיהם: יורה וסלקוש. יורה הוא המער
סיורד לאחר הזריעה צרביעה ראסוכה סמרוס
את הארץ ואת הזרעים, או הוא מלסון הוראה
סמורה את הצריות לאסוק פירותיהן ולהסמיה
גנותיהן או על סס סהוא מורה על סנה עוצה,
ועלקוס הוא המער סיורד צאחרוכה סמוך לקליר
ונקרא עלקוס על סס. סיורד על העלילות ועל
סקסין וסוא המער סמאחר וכן חרגוס (בראשית
מ"א) סעמיפס לקסיא, או נקרא כן על סס
סהוא מל קסיותן של ישראל כך דרזיל, והעכין
כסמחאחר מחפללין עליו וחורין צססוצה:
ואסמח דנגך וחירושך. דרזיל והלא כתיב (יהושע
ח') לא ימוס ספר חמורה סזה מפך
אלא נחוג צסס מכתב דרך ארץ עמים לזה
ופמים לזה סוב אשר תאחוז צזה וגס מזה אל
חנה ידך: (סו) ונחתי עשב בשדך. יחס נחית
העסצ לעלמו ימעלה כנגד דעות הסוסצים כי
הסולס נמסר אל העליונים ואל סכחות המלמחים
ולכך צאה חמורה לרפוא מחלח אמוכתם להודיע
כי הוא ימעלה המלמח והנוחן עסצ כעכין
סכא' (החלים ק"ד) מלמח חליר לזהמה, ולכך
אמר ונחתי עסצ כלסון סאמר ונחתי מער
חילכס כי כסס סהוא סממטיר כך הוא הנוחן
עסצ ופסוק אחד כלל את סכיהם הוא סכ'
(זכריה י') ומער גסס יתן לכס לאיס עסצ
צסדה: ואכלת ושבעת. יחזור אל דגכך חירושך
וילחרך, או יסיה צאורו ונחתי עסצ צסדך
לצממחך ואכלת וסצעת כסיהיה רב סעסצ צסדה
וסערפס פוצ אז ואכלת וסצעת כי הוא סימן
ססוצע צמזכות צני האדם, ודרזיל ונחתי עסצ

רבינו

עקב יא

בחי

קמ

למער הסמים הסחה מים, אח אולרו סמוצ
 אח הסמים לחה מער ארלך צעהו וגוי, ועלר
 אח הסמים ולא יהי מער, ומלינו צפרסה
 המצול סחי לסוכות מער וגסס סכא (צראסיה
 ז') חכבי מעטיר על הארץ וכי (סס ז') ויהי
 הגסס על הארץ לפי ססס כבקעו כל מעינות
 תהום רצה תהום עליון ותהום תחתון.

ומצאחי צפרקי רגי אליעזר פרק ה' סיוע לדברי
 אלה הוא סאמר סס העצים סואצין מן
 התחומות סכא (תהלים קל"ה) מעלה נסיאים
 מקלה הארץ וצכל מקום סתפקיר להס המלך
 הס מנסיאים נמיד הארץ היא מעוצרת ולוחתה
 כאסה אלמנה סהיא מעוצרת מזכות אצל כסירלה
 סקציה לצרך למח האדמה המער צא מן הסמים
 סהס מים זכרים ומיד הארץ מעוצרת ומלמחת
 זרע על צרכה סכא (דברים כ"ה) יפחה ה'
 לך אח אולרו הטוב אח הסמים ע"כ.

ויש לך להעצור צסס מער סהוא מיוחס לסמים
 צרוצ המקומות סצחורה כי יס הפרס גדול
 צין העלות ויס צחלוקי חלסוכות ידיעה מופלחה
 וחכמה מפורת וסן אל לצך מהו (איוצ ל"ז)
 וגסס מער כי לסלג סתחת כסא הכצור אחר
 סיחזור ארץ ולגסס סהוא סגוף סיחזור מער
 וכבר ארזיל ספך צצרו ללפירי אס וזהו (תהלים
 קל"ה) צרקיס למער עסה כי לפי ססועו סל
 כחוצ יחייב סיפיו צרקיס כרלין עס המער
 לעולם ואינו כן: ואבדתם סחרה, אס ח"ו
 סעצדו עכויס סהיו גולין מעל הארץ סטיצה
 לפי ססארץ אינה סובלת מוצרי עצירה וכן
 אהיב (יסעיה י"ג) וחטאיה יסמיד מנחה, ועסלו
 רזיל מלמסיד לארס סהוא מוליד צכו לצית
 המסחה והיה מזהירו סלא יאכל יותר מדאי
 כדי סיצא כקי לציתו לא ססגיה סגן ואכל
 וססה יותר מדאי הקיא ועכף כל צכי המסחה
 עס עשו צכי המסחה כעלוהו צידיו וצרגליו
 וצרקיהו אחרי פלטרין: (יה) וססהם אח דברי
 אלה, דרזיל אף לאחר סחגלו סיו מלוייכין
 צמלות סניחו ספילין עשו מוזות כדי סלא
 יהיו חרסיס עליכס כסחחרו וכס"א (ירמיה
 ל"א) הליצי לך ליונים, סכוכה צזה לומר כי
 אעיס סאכו עוסין סמלות צח"ל וסס חוצת
 סגוף לעסותס צכל מקיס למדוכו סחכמים ז"ל
 סאין עקר עסייחן אלא צארץ הקדושה:

(יס) ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם, מעסה
 ססגן ידע לדבר למדתו חורה ליה לנו

מסס או פסוק סל סמע: (כא) לחה לחס כיסי
 חסמים על הארץ. למדך סכ' כי ארץ ישראל
 כחוכה לישראל לעולם כימי ססמים על הארץ
 סהס לעולם ואס יגלו מנחה עתידין לחזור
 לחוכה סאין אותה ולסון מוסיצין אותה ומחזיקין
 צה כי אס ישראל, ויחכן עוד לומר סיסיס
 הצמחה לעת"ל כי צזכות סחורה יאריכו ימים
 ויחיו חיים ארוכים ארצע מלות וחמס מלות
 סכס ז"ס כימי ססמים על הארץ סהרי ח"ק
 סנה מן הסמים לארץ וכן סחכצא יסעיה עיה
 לעתיד ואמר (יסעיה ס"ה) כימי סעץ ימי עמי
 כאותו זמן סל אדס"ר סאכל מן סעץ והיו
 ימי הארס ומייהס ארוכין כן יהיו ימי עמי
 לעתיד וזה יהי כסחחזור ססכינה סהיא ס"א
 אחרונה סצסס, לפי סצעוה"ז אין צ"ד סל
 מעלה מצניסין עד עסריס סנה ולעתיד כסחחזור
 סהיא לא יהיו מעניסיס עד מלות סהוא חמסה
 פעמים עסריס סכ"כ (יסעיה ס"ה) כי סכער
 צן מלות סנה ימות וסחוס"א צן מלות סנה
 יקולל וכיון סיאריכו לרסע ולא יעכס עד מלות
 סהוא חמסה פעמים עסריס אין ספך כי סלדיק
 סחחצרך וסזוכה יחיה למעוע חמסה פעמים
 מלות סהוא ח"ק וז"ס יסעיה עיה כימי סעץ
 ימי עמי וסוא עץ חיים סדרסו צו רזיל עץ
 חיים מהלך ח"ק סנה, וז"ס מסס צכאן כימי
 ססמים על הארץ כמדת ססמים על הארץ וזה
 וזה אחד אלא ססרצ רמז וסחלמיד סירס.

ויש לסרס עוד כי סכ' ירמוז על סכי חיי
 האצות כי סס חיו צין כלן ח"ק סנה
 סהרי אצרהס חיה קעיה סנה וילחק קיס סנה
 ויעקב קמ"ז סנה חרי חקיצ סנה סחיו סאצות,
 ססכיס סכסאריס ככגד סמים וארץ וח"ק סוא
 סעור סצין סמים לארץ וכן סמלא ססס סנעלס
 סל סס סדי סהוא ח"ק וכסכחצחצ סעולם
 וכמחה כסעור הזה ח"ק אז אחר לעולמו די
 וז"ס אסר כסצע ה' לאצותיכס סחיו ח"ק סנה
 כימי ססמים על הארץ סהס ח"ק כי סכל
 צזכות סאצות, עוד אפסר לומר כימי ססמים
 על הארץ כי סס ססמים וסארץ סצצראסיה
 וסוא זמן יוצל סעולם וסגן זה: (כצ) כי אס
 סמור חסמרון, אס ססמרו מלות סחורה סקציה
 יגרס סאויציס מפניכס סהרי ע"מ כן אסס
 כככסיס לארץ, ובמרש אס סמור ססמרון אס
 סמור מלות סחורה ססמרון כליו סחיו כסעריס
 סכל איוצ ומכל מו"ק וכן סחח"ל צפרסה סל
 מעלה

ראויה לזא עליו וכן שלעים מזחיר את האדם
על מדה הנעחון (משלי כ"ח) מדה אדם יתן
מוקם וצוה צה' יסוגג:

פרשת ראה

מחרף עצד לא יחרוש ושאל בקציר
ואין (משלי כ"ד):

שְׁלֵמָה המעיה דרס נספר משלי לזאר כלל
כל המדות הטובות כדי שימרחק
האדם מן המדות המגונות ויתקרב אל המעודות
ובכללם מדה הזריזות והעללה לפי שמדה העללה
היא פורס לנזקים הרבה וסנה לכמה מכסולות,
יש עלל ציחו ויש עלל צגופו ויש עלל נכספו
ויש עלל צחורה וצמלות וצמעט'ע, יש עלל
צציתו כי מי שילערך לחקן הקרה צציתו אם
יתקנו מיד יוכל לחקנו צהולא מועטת ואם
יתעלל צדצר ויתרסל צו סוף שילערך להוליא
כל ממוכו עד שיורס וימד, ועזיא סלמה (קהלת
י') צעללחים ימד המקרה, יש עלל צגופו אם
יסתדל האדם צעניני גופו ולרכי מוונותיו
ויסמח צחלקו ויספיק לו צציוכי ולא יבקס
המוותרות אז יוכל להסיגס ואם יתעלל צהן
ולא יחסוצ צהן כלל ויסמוך על הכס ימות
צרענ, ועזיא שלעים (משלי י"ג) מתחיות ואין
נפסו עלל, יש עלל צנפסו כלומר סיחעלל
צחקון מדותיה לפי שהנפס צמדותיה כדעיון
האדמה כסס סיס אדמה טובה כוחה להעצד
ויש צעצורתה קסה ואעפ"כ אין העוצד לריך
להכיתה להפסד וסיחרפה צה אלא סייעמול צה
כפי כחו ועזיא שלעים (סס י"ח) גם מהרפה
צמלאכחו את הוא לצעל מסיחית, כן צנפסות
יש נפס טובה תקצל המוקר צמעט חוכחות
ומעט עמל ויש נפס קסה להכסיגה להמסך
אחר הסכל ואם הוא מסתדל ועמל צחקון
מדות נפסו כעמל העוצד צאדמותו אין ספק
סימסיכנה מעט מעט אל המדות הטובות, ועל
זה אחר שלעים (סס כ"ד) על סדה אים עלל
עצרת' ועל כרס אדם חקר לז, העסיל החאות
לסדה לפי שהוא מחולדות החומר ואם לא
יכהיגנו כראוי ויכית החאות על דרכה סנה
הוא מסיחית גופו ונפסו זהו (סס) וגדר לצניו
כהרסה, יש עלל צחורה וצמלות וצמעט'ס טובים
אם הוא מתעלל צחכמת החורה ואיכנו עורה
צמלות וצמעט' צעוה"ז צמה יזכה נפסו לעוה"צ,
וזיס צכאן מחרף עלל לא יחרוש ושאל צקליר
ואין

מעלה והיה אם צמוע חסמעו כלוי אם צמוע
לדצרי החורה חסמעו כלומר תהיו כסמעיס
ומכלל הן אחס צמוע לאו וכענין סכחוצ
(משלי כ"ח) חועס חזנו מועקה דל גם הוא
יקרא ולא יענה: (כג) והוריש ה' את כל הגוים
האלה מלפניכם. הקרוציס ואח"כ כל העוקס
אשר תדרוך כף רגלכם צו והס חרחוקיס ולכך
חרז'ל על דוד ע"ה סעסה סלא כסדר ולא
כמלות החורה כי צחחלה כצס חרחוקיס והס
אדם לוצה וארס כהרים סהס רחוקיס מן
הארץ ואח"כ כצס הקרוציס ומפני זה חמרו
כצוס יחיד לא סמיה כצוס קרואוהו כצוס יחיד
לפי סלא סיו סס ססיס רצוא וחמרו לא סמיה
כצוס לענין קדושה הארץ צמעטרות וצמעטת
קרקעות מן החורה אלא מדרצנן וארס לוצה
היינו קוריא כך דרז'ל צספרי: (כה) לא
יחיצב איש בפניכם פחרכם ומוראכם יתן ה'
אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר
דבר לכם. יש צפסוק הזה ע"צ חותיות כנגד
סס צן ע"צ יולא ממנו סס ידוע כדרס למצוקסיו
יודעי כחו הגדול לפחד הדרך, ומיס כאשר
דבר לכם כי כן הצטיחס הס"י (סמות כ"ג)
את אימת' חסלה לפניך וכן הספלל מטרע"ה
(סמות ע"ו) חפול עליהס אימתה ופחד סתהיה
מדה"ד מחומה כנגד חלוציס לטעה גם לעחיד
וכן דרכו סל הקצ"ה עם הלדיקיס כענין סכ'
(סהלס ל"ח) כי מלאכיו ילוה לך לסמך והוא
חרבו סל הקצ"ה סיס לה ייו פכיס חלומרת
הך צחלוציס, והצן זה כי חרבו סל הקצ"ה
סיס לה ייו פכיס כלמד הוא צפסוק (ויקרא
כ"ו) והצחתי עליכם חרצ וכן עוד (יסעיה
כ"ז) צחרצו הקסה הגדולה והחזקה וכן (ציראסית
ג') ואח להט חחרצ המחפכה וכבר כחצתי
סס, וענין הפרסה הזאת לזאר כי אם נסמור
את כל המלות הזאת והוא קיוס החורה סימסור
הקצ"ה ציד יסראל העמים החזקיס הסס וסיירסו
את מורסיחס ולכך חלוה הפרסה סכירא מחסס
יתעלה הוא סאמר (דצרים ו') את ה' חלהיך
חירא וסלא כירא מן העכויס הוא סאמר לא
חירא מהס לא תערון מפניהס לפי סיכחח
צסר ורס הוא סיחיתות הנפס וחסרון גדול צחק
יראת הסס ית' והירא וחרד מצ"ו הוא מסצב
מוקס ומכסול לנפסו ומציא עליו לרה אעפ"י
סלא סיתה ראוייה לזא עליו, ומי האיס חירא
וסס ה' מצמחו יכלל מן הלרה אעפ"י סהיתה

ואין, יאמר כי העלל אינו משהדל צמח סילמך
 באותו זמן שהוא ראוי להשהדל צו והמשיל
 כל עלל באיזה דבר שיהיה לעבוד אדמה שהוא
 יוצא בעל מחורף שהוא זמן החרישה ולא יחרוש
 והמשיל עושה לחורף שהוא זמן מעטלת הלכנה
 ועושה שהוא עקר המשילו לקיץ שהוא מעטלת
 השמש, ודבר ידוע לכל משכיל כי השמש
 והירח בעליונים דוגמא והשמש עקר, וכי
 צמחים שהמשיל שלמה ע"ה הגלות לחורף הוא
 שאמר (סיר ד') כי הנה הסתו עזר וגו',
 וכבר דרז"ל העושה דומה לערצ שבת והעושה
 דומה לשבת מי שמרצ צמח יאכל בשבת מי
 שלא מרצ מהיכן אוכל, בארו לנו כי כס
 שיום השבת הוא יום מנוחה לא יום המעשה
 ושמורה כן העושה עולם המנוחה והגמול לא
 עולם המעשה ומזה אמרו חס לא מרצ מהיכן
 אוכל וזהו ושא"ל בקליר ואין, ומ"ש מחורף ולא
 מחורף כס שאמר בקליר ענינו מפני פחד
 החורף כי כן דרכו של עלל שיטעון טענה
 למניעתו על הדבר כענין שכתוב (משלי כ')
 אחר עלל שחל בדרך, וזה שכתב מחרישה
 מפני עללותו יחלס אותו לפחד הקור, והכוונה
 לשלמה בגנותו חמיר מדה העללה כדי להמאיתה
 צמחי הצריות ושימרחקו ממנה ושימקצו אל
 מדה הזריות, והוא שמוכיח ומזהיר כמעלה
 (סס ו') לך אל כעלה עלל ראה דרכיה וחכס,
 יאמר אעפ"י שהעלה היא הפחיתות שברמשים
 מענה יס לו לאדם ללמוד דבר חכמה בענין
 הזריות שבה שח"א מאספה צומן אחד מה
 שתאכל צומן אחד שלא הוכל לאסוף צו, ועוד
 כי המצואה סירד עליה המער היא מוליאה
 אותה אל הרוח כדי שתתנגז ואח"כ האסוף
 אותה והסיה ראיה להשחער, ואמר אשר אין
 לס קלין שוער ומושל הכונה בזה שאין לה
 שכל כלל שכל מה שח"א עושה אינו מכה
 השכל אלא מכה המצב בלבד ומפני שהשכל
 יס לו ג' שמות והם חכמה חכמה ודעת ואינן
 מייחסין כי חס בעין האדם לבדו ושלשון מין
 אחד לכך חזר ג' שמות של אדנות שכלן מין
 אחד, והנה עם מדה הזריות יוכל להפסידם
 לקנות חיי העושה ועם העללה יכול להפסידם
 ועם הזריות יוכל לקנות חיי העושה ועם
 העללה יפסידם, עם מדה הזריות יקיים המלות
 יגיע לו עסס החיים והעוץ והצרכה ועם
 העללה יציא עליו שמות וחרע והקללה שהרי

השמות נחונה לו וסכל חלוי צמחיתו ורלונו
 וכל הדברים הם מקורין צידו לעשות עוץ
 או רע ואז חזא לו צרכה על המוץ והקללה
 על חרע וז"ש (כו) ראה אנכי נותן לפניכם היום
 ברכה וקללה: אמר ראה בלסון יחיד ולפניכם
 בלסון רבים כי משה ידבר עם הכל עם
 היחידים ועם ההמון ולפי שהצרכה והקללה
 כאללין משה מדות שבהן כצדא העולם והן
 מדה"ד ומדת רמזים שאין ענינם כגלה רק
 ליחידים המשכילים לכך אמר ראה בלסון יחיד
 והוא ראה בעין השכל כענין (קהלת א') ולבי
 ראה הרבה חכמה ודעת, ולפי שהצרכה והקללה
 הם זרז להמון צקיום המלות והמחדס בעצמם
 עליהן לכך דבר עם ההמון ואמר לפניכם,
 וכ"א במק"א (דברים ד') ראה למדתי אחכס
 חקים ומשפטים, הזכיר ראה בלסון יחיד כנגד
 החקים שאין עמון כודע רק ליחידים וסזכיר
 אחכס בלסון רבים כי המורה בחקותיה ומשפטים
 לרבים נחנה, הנה כחצאר צמקוק זה שהרשות
 והצמירה צידו של אדם רלה להדריך עלמו
 בדרך ישרה או להחילצ על דרך לא עוץ סכל
 מקור בלוננו וסכל חלוי צמחיתו ומזה אמר
 הכחוצ (סס ה') מי יחן והיה לבצס זה להס
 ליראה אותי, למד שאין הקציה גוזר על האדם
 להיות לדיק או רשע עד שיעשה עוזה או רעה
 אלא הכל מקור צידו, כי אילו היה הקציה
 גוזר על האדם להיות לדיק או רשע או יסיה
 שום דבר מושכו בעקר חולדתו לאחד מהדרכים
 עוץ או רע איך ילוח הקציה אותנו על ידי
 כציאיו לעשות כך כיון שהוא מתחלת צריאתו
 כבר כגזר עליו או חולדתו המעשכתו לדבר
 שא"א לזוז ממנו ומס מקום סיה לכל המורה
 כלס להפער ען הרשע או לסלס ללדיק סבר
 עוץ וזה עקר גדול ועלום והוא יסוד המנונה,
 ומפני זה כזכר העיקר הגדול הזה צמחית
 המורה וצמחיתתה הוא שתמלא באדה"ר כחוצ
 (צרחסית ג') הן האדם סיה כאחד עמנו לרעה
 עוץ ורע, באורו הן מין האדם סיה יחיד
 בעולם ואין לו מין שכי שידעה לו בעליונים
 ולא צמחחונים שהרי העליונים סכליים עוצדים
 ומקלקים הס"י צסכל ולא צמצע והארליים ג"כ
 מקלקין אותו ית' צמצע ולא צסכל כלל וכאוי
 סכרתי צקלוק זה סכרתי צסכל וזה סכרתי
 צמצע אין לאחד מהם מונע, אצל האדם הוא
 מצוהק מהם ומורכב משכיותם ען הסכליים מלד

שכס וכענין שכתוב (נראה שיה' יצ) עד מקום
שכס עד חלון מורה:

יב (ג) אבר תאבדון. כפל תאבדון ועכאן דרז"ל
סמעות עבודה אלילים לריק לשכס אחריה:

(ד) לא תעשון בן. להקטיר להש"י על הגזעות
ועל שהרים כדרך עובדי אלילים אלא

בעקום מיוחד: (ה) כי אם אל המקום אשר
יבחר ה' אלהיכם מכל שבטים. המקום הזה

הר המורה הוא והיה כודע ומפורקס באומות
כי ידעו מעלתו בקבלה אל"ל ישראל במדבר

שהיו יודעין זה מן האבות שהיה שם עקדה
לחם, ומה שכתב הכ' המקום הזה ולא אמר

בפירוש שהוא הר המורה כודע ומפורקס
לכל, כי הרמזים ז"ל בפרט המורה כי העלאת

המקום לסלסלה ענינים, האחד חילו ידעו האומות
כי שם התפלה מקובלת וקרבנות שם לרלון

ילכו כל אומה ואומה לחזיק בו ותרצה המריצה
והמריבה בין האומות, והשני כי הכנעניים

יוצאי הארץ אלו היו יודעין כי ישראל עתידין
לירש את ארלם ולעבוד הש"י ולהקריב קרבנותיהם

באותו מקום היו משחיתים אותו בכל מה שהם
יכולין, והסליסי כי היו הסצנים מריצים זה

עם זה כל אחד ואחד מנקם סיהיה המקום
ההוא בנחלתו וחפול המריצה והמחלוקת זיכיהם

כמו שכתב בנקטת הכהונה ולכך העלים וכתב
הכ' המקום הזה ולא פרסמו ואל"ל האומות כי

אפי' ישראל לא ידעו כי אפי' ידעו הכל
מעלתו של הר המורה לא היו יודעין כי הוא

המקום אשר יבחר ה': לשכנו תדרשו. לכבודו
הסוכן שם מדרשו ועכאן חרז"ל שכינה ע"ש

הכבוד כענין (שמות כ"ד) וישכן כבוד ה' על
הר סיני וכן (תהלים פ"ה) לשכון כבוד בארלנו

ואמר זה על סילה: (ח) לא תעשון ככל אשר
אנחנו עושים מה היום. לענין הצעות דבר הכ'

שמעצמו את הירדן ונתעסקו בכבוס הארץ
בין כבוס וחלוק י"ד שנה והיו מותרין להקריב

בצעות שלא הקריבו בהן כל אותו הזמן ככל
אשר היו מקריבין במדבר שסמכות עמם:

(ט) כי לא באתם עד עתה. כי לא באתם עדיין
בכל אותן י"ד שנה. אל הסנוחה. זו סילה,

ואל הנחלה. זו ירושלים. ויש לשאול למה הזכיר
הכ' בבאן סילה ודי סיזכיר ירושלים שהוא

העיקר ויאמר כי לא באתם עד עתה אל הנחלה.
אבל הענין כי ישראל במדבר היו מקריבין

בצעה כאוי"ל היה מקריב קרבנו על ראש

הגפס ומן הארליים מלך המצב ואיננו הכרחי
כי אם ילוניי שהרפות כחונה צידו להציא

עליו עונס ופכר הצרכה והקללה בחתימה,
הוא שהמלא בסיף דברי משה ראה כחמי לפניך

היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת
הרע כלו שהרפות צידכם לעשות טוב או רע,

וכי' בבאן ראה חכמי כותן לפניהם היום, וכי'
הרמזים ז"ל אל תחמה היאך אומר (תהלים

קל"ה) כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ,
בדאי שהכל בחפלו יעשה אפי' שמתענינו

מקורים לנו, כיכר כסם שחפץ הסייח להיות
האם והרוח עולין למעלה והמים והעפר יורדין

למטה והגלגל סובב בעגול וכן שאר צדיות
פעולם להיות כמנהגם שחפץ בו כך חפץ הסם

להיות האדם נפוחו צידו וכל מעשיו מקורין
לו בלא כופה ומוסך אלא הוא מעלמו וצדמתו

סנחן לו הש"י עושה כל יכלתו לפיכך דנין
את האדם לפי מעשיו אם עשה טובה מעינים

לו ואם עשה רעה מריעין לו הוא שאמר הכציא
(יפסיה כ') מירי היתה זאת לכם, (סס ס"ו)

גם הנה צהרו צדרכיהם וגו', ועז"ל סלסלה
עיה (קהלת י"ג) שמה צחור צילדותיך וגו' ודע

כי על כל אלה יציאך האלהים במשפט עכ"ל
ז"ל: (כז) את הברכה אשר תשמעו. לא הזכיר

בברכה אם השמעו כמו שהזכיר בקללה, ואמר
והקללה אם לא השמעו לפי שהוא לסון מקופק

ולא רלה להזכירו בענין הטובם אלא בפירענות
הזכיר לסון מקופק ולכך כתב בברכה אשר

השמעו שהוא לסון ודאי: (כח) אם לא השמעו
אל מצות ה' אלהיכם ופרתם סן הדרך. למדך

שכל העוזה עו"ל הרי הוא קר מכל מלות
התורה ועכאן אמרו המורה צעו"ל כאלו כופר

בכל תורה כלל: (כט) ונתתה את הברכה. נתינה
זו צפה הוא כענין (ויקרא ט"ז) ונתן אותם

על ראש הסעיר: על הר גרוזים. כלפי הר גרוזים
היו הופכין פניהם ופיתחין בצרכה צדוק האים

אשר לא יעשה פסל ומסכה וכן כל ארור שצפ'
כי חבל פיתחין תחלה בלסון צדוק ואחרי כן

הופכין פניהם כלפי הר עיבל ופיתחין בקללה.
והרמב"ן ז"ל כי יתכן שהיה הר גרוזים לדרום

שהוא הימין ורע עיבל ללסון כי מלפין
תפתח הרעה ע"כ: (ל) הלא המה בעבר הירדן

אחרי דרך סבוא השמש. כחן להם סימן שאם
ילכו אחרי דרך המערב ימלאום בארץ האמורי

היוצא בערצה כח הגלגל אלל חלוני מורה הוא

צדים (דהיא כ"א) ויהן דויד לארנן בעקום
סקלי זהב מעקל טט מאות וכי צספר סמאל
(ט"ז כ"ד) ויקן דוד את הגרן ואת הצקר צכספ
סקלים חמשים וכראין סני כחוצין אלו כקותרין
זה את זה ואינו כן מפני שהסס מאות היו
ל"ז סצעים חמשים לכל סצט וסצט וחמשים
סצכאן היו צעד סצטו סהיה ישודה ומכל מקום
הגורן הזה צחלקו סל צנימין סיה: (יע) כל
ימך על ארמחך. דוקא צאדן אצל צחולה לארן
אינך מוזהר עליו יותר מעניי ישראל:

(כ) ואמרת אוכלה בשר. למדה תורה דרך ארן
סלא יאכל אדם צטר אלא מחוך עושר
והרחצה וז"ל כי ירחיב: בכל אות נפשך תאכל
בשר. סחיר להס צטר חולין כסיכנסו לארן
לפי סצמדצר כל הצטר סהיו אוכלין סכל סיה
סלמים: (כא) וובחת וגו' כאשר צויתך. ע"ד
הפסס כאשר לויתך צקרצנות סחרי לא עלינו
צכל סחורה לווי סחיעה כי אס צקרצנות סכ'
כס (ויקרא א') וסחט את צן הצקר. וע"ד
מדרס רז"ל כאשר לויתך צסיכי על סה מחלכה
למסס מסיכי, הוא סאמרו מלמד סכלסות מסס
על הוסט ועל סקכס ועל רוצ אחר צעוף ועל
רוצ סכים צצחמס: (כג) רק חוק לבחתי אכול
הדם. לפי סהיו ישראל סטופין צאכילת סדם
צעצודת ססדים לכך חולרכה סחורה לסחיר
לא חאכלו על סדם וגס צכאן חולרך לומר
חזק וסחחזק צילרך סחכנע ולא חאכלנו, ומעסס
זה חולרכה חורה לסזכיר איסורו כמס פעמים
לפי סהיו רגילין צו הרצה והיו קסים לפרוס
וכס"כ כסהיה מציא סאדם לירי עצודת אלילים,
ומלינו סאיסור סדם כזכר צחורה סצעה פעמים,
וכן דרך סחורה צדצרים סחמורים לסזכירן
פעמים רצות כענין סצח סהיא סקולה כנגד
כל חוליות כלן וסח כזכר צחורה י"ז פעמים
וכן ענין יליאת מלרים כזכר צחורה חמסס
פעמים, או יאמר רק חזק לפי ססדם מחזק
גוף חאוכל חולרך לומר כנגד זה ססחא יחן
לו חוזק אס לא יאכלנו וצא לסון רק למעט
סכצד סכלו דס, וכן אך כאשר יאכל את
הלצי צא למעט את סחלצ סלא חאמר כיון
ססקיסו ללצי ואיל מה חלצ לצי ואיל מותר
אך כאן מותר אלא סצחחותו ענין סהוא אוכל
הלצי וסאיל סאינו מוזהר לאכלו צסחרה אלא
כלצי ואיל ספסולין למצח וסמח וסחור אוכלין
צקערה אחת כן יאכלנו צכאן סאילו צא לסחיר
החלצ

גג, מעסוקס ממסכן נאסרו סצמות סכאמר
(ויקרא י"ז) ואל סחח אהל מועד לא הביאו,
כסכנסו ישראל וצאו אל הגלגל סקיסו צגלגל
המסכן סצמדצר ואז סוהרו סצמות צגלגל לפי
ססכ' סלה איסור סצמות צמחנות המדצר וסח
סכ' (ויקרא י"ז) איס איס אסר יסחט מחוך
למחנה, וכסכנסו לארן ופסקו סמחנות סותרו
סצמות כמו סהיה קודס ססוקס המסכן.

ויש לך לדעת כי לא סיה צגלגל צית צנוי
אלא ססקיסו סס המסכן סצמדצר אצל
כסצאו לסילה סהיה סס צית צנוי ונקרא צית
ס' סכאמר (ס"א צ') וחציאו צית ס' סילה
ונקרא מסכן סכא' (סחלים ע"ה) ויעוס מסכן
סילה אז נאסרו סצמות לפי ססזכיר סכחוצ
צכאן כי לא צאחס עד עתה אל סמנוחה
סודיענו סכחוצ צכאן סמסמה סיגיסו לסילה
סנקרא מנוחה יאסרו סצמות אצל לא צגלגל
ולכך חולרך סכחוצ לסזכיר סילה ליתן סיחר
לגלגל סהיו מותרין סס צצמות כל ימי עמדם
סס וסח סצט סכנסו וסצט סחלקו, כסחרצ
סילה צאו לכוצ והקיסו סס המסכן סצמדצר
וסחר סס סצמות כסחרצ כוצ צאו לגצעון
ועמדו צכוצ וגצעון כ"ז סנה וסיו מותרים
לסקריצ צצמות צכוצ וגצעון וזהו ססזכיר אל
סנחלה סיא ירוסלים סכאסרו סס סצמות ליתן
סיחר לכוצ וגצעון, ולכך סזכיר סכחוצ סילה
וירוסלים לומר לך סמחר לסקריצ צצמה ציכיהס
צין סמנוחה וסנחלה וזהו כוצ וגצעון, וכן
דרז"ל אל סמנוחה ואל סנחלה למס חלק סכ'
ליתן סיחר צין זה לזה, ומס סקרא לסילה
מנוחה מן והכיח לכס מכל אויציכס ולירוסלים
נחלה ממ"ס (סס כ"ד) כי לא יעוס ס' עמו
ונחלתו לא יעוצ סכן סזכיר למעלה (סס קל"צ)
כי צחר ס' צליון חות למוסצ לו כי יעקצ
צחר לו יס ישראל לסגולתו יאמר כי סקצ"ה
צחר ירוסלים לסכינתו וצחר צישראל לסגולתו,
זה ס"י סרמנצ"ס ז"ל צפ"י סמסניות:

(יג) בכל מקום אשר חראה, סזחיר זה צלאו
אצל אחת מקריצ עפ"י כציא צחורחת סעה
כמו סעסס חליהו כדי לסכחים כציאי הצעל:
(יד) כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך.
סחס סכ' ולא פ"י מי מן ססצעים וזה
סיה צחלקו סל צנימין ולמעלה סזכיר מכל
סצעים סח כילד כסקכס דוד את הגורן
מארוכס סיצוקי גצס חזה מכל ססצעים סכ"כ

החלצו היה חומר כל אשר יאכל צלצו ואיל
 יאכל צו: כי הרם הוא הנמש. צא לתח טעם
 לחיבור הדם וכבר הארכתיו צוה נקדר אחרי
 מות: ולא תאכל הנפש עם הבשר. טעורו ולא
 תאכל הצער טכחחך מהבהמה צעוד טכפסו
 צו ואפי' לאחר שימות החי וזו הזהרת אחר
 מן החי טכא' לצכי נח צפסוק (בראשית י"ח)
 אך צער צנפסו דמו לא תאכלו, והטעם לפי
 שהוא ענין אכזריות ועוליד תכוכה רעה צנפס
 למי טרגיל צכך, ואמר לא תאכלנו והוא הזהרה
 לדם האזרים: (נח) למען ייטב לך ולבגידך
 אחריו. דרזיל מכהן למחן טכרן של מלות חס
 דם טנפסו של אדם קלה צו הסורט ממו
 זוכה לו ולצרכיו גזל ועריות טנפסו של אדם
 מתאוק להן ומחמדתן לא כש"כ. לפי שאסורי
 חורה על ג' חלקים, האחד שהטבע יחמדרו
 כגון גזל ועריות, והשני שהטבע ימאסנו כגון
 אכילת הדם והסרלים, והשלישי שאין הטבע
 לא חומד ולא מואס כגון זריעת כלאים ולצ"ש
 טעטנו וכיו"צ ע"כ ילערך האדם המזהר מטלסטן
 סירחיק ויחעצ צטצו החלק החמוד כסם
 טמרחיק ויחעצ החלק המאוס ועפ"י הזהרה
 המלוה יתעלה שחם בחלק המאוס הוקצע טכר
 ק"ו בחלק החמוד, ולכך ארז"ל צמדרט אל יאמר
 אדם אי אפסי לאכול צער חזיר אלא אפסי
 ומה חעסה ואצי טנפסוים גזר עלי:

(כט) כי יברית ה' אלהיך את הגוים. פרטת זו
 תזהיר האדם שלא לעצוד להקצ"ה צעצודה
 האלילים ונחן טעם צוה כי כל חועצת ה' אשר
 טכא עשו לאלהיהם, ואמר ופן חדרוט לאלהיהם
 לאחר איכה יעצדו הגוים האלה את אלהיהם
 וחעסה כן גם אחי להקצ"ה מה שחם עושין
 לעכו"ם וחחטוט טהיא דרך עוצה והקצ"ה רולה
 צכך, לא חעסה כן למה כי כל חועצת ה'
 אשר טכא עשו לאלהיהם, יאמר הנה חם מחזרים
 אחר הדצרים טהקצ"ה טוכחן ועושין אותן,
 וכענין טכחוט צרצעים הכופרים (טהלים ל"ז)
 כי החליק אליו צעיכיו למלוא עיכו לסכוא
 רומזים צעיניהם ומטככלין סיוכלו למלוא עון
 טהקצ"ה טוכאו ועושין אותה, וכן יאמר צכחן
 על הגוים האלה כי לא מלאו מכל חועצת קסה
 לפי הקצ"ה כמו טרפת הצנים והנה חם עושין
 כן וז"ש כי גם את צניהם ואת צנותיהם
 יטרפו צאט לאלהיהם כל' אפי' האדם שהוא
 מנחר המין שלא צרא הקצ"ה עולמו אלא

צצצילו הנה חם טורפים אותם צאט לאלהיהם
 ואמר את כל הדצר אשר אכני מלוה אחכם,
 הוא ענין הקרצכות ועצודת המקדש וצא ולמד
 טהוא טוכא את זה וצומר צוה: ובמדרש כי
 יברית ה' אלהיך את הגוים מלמה"ר למלך
 טנעט כרם צחוך טדהו והיו צתוכו חרזים
 גדולים וקולים, הלך המלך וקלץ את הארזים
 והניח הקולים אמרו לו עצדיו אדוכינו המלך
 הקולים טהיו כחחזין צצגדיו וקורעין אותם
 טכחח וקללח את הארזים אמר להן אילו קללחתי
 את הקולים והנחתי את הארזים צוה הייתי
 גודר כרמי ולא יפה עסייתי אלא יעמוד הכרם
 על עמדו ואני מלית צהן את האור, כך ישראל
 כרמו של הקצ"ה טכחמר (ישעיה ז') כי כרם
 ה' לצאות צ"ה ישראל הכניס ישראל לארץ
 וקלץ הארזים טבה טכא' (עמוס כ"ט) ואכני
 הטמדת את האמורי מפניכם אשר כבוזה חרזים
 גצהו וחטון הוא כאלונים והניח את צניהם
 וצכי צניהם טס כדי סיטמרו את הכרם טכא'
 (טופטים ו') ואלה הגוים אשר הניח ה' לנקות
 צם את ישראל וכ' (טס צ') למען נקות צם
 את ישראל הטומרים חם את דרך ה' ללכת
 צה, וכסיטמוד הכרם על עמדו צמטמרת החורה
 (ישעיה ל"ו) והיו עמים מטרפות סיד קולים
 כסוחים צאט ילחו:

י"ג (צ) כי יקום בקרבך גביא. סיחמר טהוא
 כציא וטהקצ"ה דצר אליו צחקין או צחלוס:
 ונחן אליך אות, צטמים כענין טכחוט צגדעון
 (טופטים ו') ועסיה לי אות טחחה מדצר עמי,
 או מופת צארץ אעפ"כ לא חטמע לו כן
 פירט"י, ואם חחמר למה נחן לו הקצ"ה מטטלה
 לעסות אות כי מנקה ה' אלהיכם: וחרטבין
 ז"ל פי' אות או מופת אות סימן על דצר
 סיהיה אחיכ צדמיוכו כענין טכ' (צמדצר צ')
 איט על דגלו צאותות, כי כסיחמר הכציא דצר
 פלוכי עמיד להיות לדמיון סיחיה אחריו כך
 יקרא אות כמיט (ישעיה ו') לכן יתן ה' הוא
 לכס אות, והמלה כגזרת מן חחה, ומופת יאמר
 על דצר מחודט סיטסה לפניכו צטנוי טצטו
 של עולם כענין טכחמר (דמ"צ ל"צ) לדרוט
 המופת אשר היה צארץ (יואל ג') ונחתי מופתים
 צטמים וצארץ וגו', והיא מלה מוקלרת מופת
 מופלחת והיו צמלרים אותה ומופתים הוא
 טכ' (דצרים ד') צמקות צאותות וצמופתים
 אותות חם סיקדים מטה לסודיעם טרם סיות'ם
 חופתים

מופתים הם הנעשים לשעמם צדק הפלא ופני הענע כענין המעט שקראו אותם פסודיעו צחלה וקראו מופת כשנעשה כחם לפני פרעה ולפני עצדיו ע"כ, ודבר ידוע שאין מחזיקין את האיש כנביא עד שיתן אות ונא האות בדבריו ולכך סתקיימו כל דבריו לא יחקר מהם שאם יחקר מהם אפי' בקודם אין זה נביא וכאשר הוחזק כנביא אלל בני האדם מלך האותות נהגו להם בעמיד וכתקיימו כלן אם הוא עתה על הרעה ולא נצא אין מחזיקין אותו בשקרן שאין הנביא נהגו כנבואתו אם אמת הוא אם לא אלל בענין הטובה שהנביא עלי צין ליחיד צין לרבים ולא יפול מכל דברו הטוב אשר ידבר, וכן אמר ירמיה לחנניה בן עזריה הנביא (ירמיה כ"ח) אשר ינבא לשלום צוה דבר הנביא יודע הנביא אשר שלחו ה' באמת, אלל בענין הרעה אם לא כתקיימו דבריו אין מהרהרין אחריו כי אולי עשו תשובה ותקנים חוזר ומתנחם על הרעה ואינו חוזר ומתנחם על הטובה, ואע"פ לי עדים כאעמים יונה ויטעיה שהרי יונה בן אמת כשהנביא ואמר (יונה ג') עוד ארבעים יום ונינוה תהפכת מחוץ שעתו תשובה כחם הקציה על הרעה ורחם עליהם, וכן יטעיה כשאמר לחזקיה (מ"ב כ"א) מות תמות ואין ספק שנגזרה עליו מיתה מאת הסייח מחוץ שעתו תשובה האריך לו ע"י שבת והרי דברי הנביאים שהיו מאת הקציה בטלים בענין הרעה לפי שהוא יתעלה ברא השוטה קודם שברא העולם והיא עולה על הכל: (ה) אחרי ה' אלהיכם תלכו, אחר מדותיו כענין ס"ב (דברים כ"ח) והלכת בדרכיו ואותו תיראו תלחקור ענינו מלך עלמותו אלל מלך פעולותיו: ואת מצותיו תשמרו, זו תורה שכתב שהיא תרי"ג מצוות, ובקולו תשמעו, הם הנביאים וגם זה כולל תורה שבע"פ שהיא קבלה מן הנביאים ובענין ששנינו משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מקרה לאכשי- כנסת הגדולה:

ואותו תעבדו, זו תפלה: ובו תדבקו, שאפילו צעפה שאתם עוקין צדק הרשעה תדביקו בו מחשבתכם ולא הפרדו ממנו אפי' שעה אחת, או יאמר ובו תדבקו שלא תכלי ללכת מעבודתו לעולם כי צוהג שבעולם כשהעבד חמת יד הארון אפי' ה' הארון עוב ורחמן עליו הרי הוא מתאווה סיפרד ממנו שילל מרשותו בן

חורין לעלמו, ולכך אמר צבאן ובו תדבקו שהיו דבקים בעבודתו לא תחלו אל הפירות ואל תחירות ממנו כי עבודתו היא תחירות האמת: או אספר לוהר עוד ובו תדבקו שהיא תהנהג אל שכר העושה ונא ללמד שאם אנו מקיימין התחירות שתזכיר והוא שכלל אחר מדותיו שירא אותו ושכשמוך תורה שכתב ובע"פ ובעבוד אותו תפלה יצוה אותו שנהיה דבקים בו צקוף והדבקות בו הוא שכתב צהאל הקדוש שהוא שכר העושה: (ו) כי דבר טרה על ה' אלהיכם המוציא אתכם מארץ מצרים, כליו מורד בתלכות שמים הוא ואפי' עשה כמה אותות ומופתים וטעמיד חמה צחלע הרקיע ואמר שהקציה לוהר שבעבוד היום כוכב או מזל או אחד משאר הכחות העליונים הרי זה חייב מיתה חנק לפי שצא להכחיש כנבואתו של מרעיה המפורסמה והמבוררת לכל ישראל וכן צא להכחיש דבור (שמות כ') לא יהיה לך שכל ישראל שמעו צחזניהם והם יודעים ועדים צדק זה ולכך אמר חורה יומת, וכל מה שעשה הכל צדק חכמה וכסוף, והנה זה בענין עבודת אלילים בלצר שאין אנו מאמינים אותו כל עיקר ואין אנו מסגימין צו צום אות ומופת שיעשה אלל צשאר מלות אם יאמר לנו שבעבוד היום על מלכות פלוגית שהקציה לוהר צכך כיון שהוא קודם לכן מוחזק אלינו כנביא והוא מהלך בדרכי הנבואה והפרישות יש לנו להאמין אותו כיון שאינו מלות לעצור על אותה מלכות לדורות ולעקור אותה לגמרי אלל הוראת שעה לוהר כן מלכות עלינו לשמוע לו ז"ס אליו חשמעון, ומה שאנו קוממין על אות שלו וצאפטר הוא שיעשה אות צדק חכמה וכסוף והוא אינו נביא, מפני שאנו הולכין אחר חזקתו הטובה וכיון שהחזקת אללנו קודם לכן כנביא יש לנו להעמידו על חזקתו כמו שאנו קוממין על שני עדים שחם כשרים אללנו וצאפטר הוא שיהיו עדי שקר אלל אנו מעמידין העדים צחזקתן וכן צבאן כנביא זה יש להעמידו על חזקתו, וע"ז אמר חורה (דברים כ"ט) הנסתרות לה' אלהינו והגלות לנו ולצנינו, וכן דרז"ל צכל אם יאמר לך נביא עובד על דברי תורה כאלהו צהר הכרמל שמע לו חוץ מע"ז, וענין אליהו הוראת שעה היתה שהקריצ עולה צחון כדי להכחיש נביאי הצעל ולא כחכוון לעקור המלות שאלו כחכוון

אמר.

אקור לשמוע אליו שכל המלות כלחיות הן ולדורי דורות נחנו שנאמר (סס כ"ט) לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, ומה שהזכירו החכמים ז"ל אליהו היה לכל שאר הנביאים שכלו מפי הקציה שנעבור על המלות לפי שעה כמו שעשה יהושע שנלטהו בכזום יריחו נצחה ועשה זה לפי שעה לא שנלטהו לעקור מלות שבת ח"ו, וכן מלינו זאלישע מלות (ע"ז ג') כל מעין מים יסתמו וכל עץ טוב יפילו והתורה אמרה (דברים כ') לא תסחית את עמך הלא לפי שעה לוח כן לא לעקור המלות שאם נהכוון לכך אין שומעין לו, והל"ל לעקור המלות לבגדתי הלא אפי' להוסיף עליה. או לגרוע ממנו אין ראוי לנו להאמין בזה נכבדות שום נביא, וזה צדור מה שארז"ל אם יצא אליהו ויאמר חוללין נמנעל שומעין לו נסכדל אין שומעין לו. ועוד נוסף נרכות אילו אמרה לי יהושע בן נון מפומיה לא לייחכא ליה ולא שמעכא מינה ואפילו שמענו נח קול מן השמים כנגד המלות אין לנו שומעין נח קול לעקור המלות לפי שהמלות ע"י נבואה נאה לנו שהיא למעלה מנח קול ולכך לא היינו מסגיחין בנח קול וע"ז אמרו נבנא מליעל עמד ר' יהושע על רגליו ואמר כהנח עלינו נחורחך (שמות כ"ג) אחרי נבים להטות: (ז) כי יסיתך אחיך בן אשך. ע"ד הפסוק אפי' אחיך בן אומך שהיית עמו נצטון אחד. וע"ד מדרש רז"ל אפי' בן אמו שאינו כוטל חלק עמו צירוסה ואינו שוכחו לא ישמע לו בזה הל"ל בן אב שנופל חלק עמו ואולי הוא שוכח אותו וכוהן לו עלה דעת: אשר לא ידעת אתה ואבותיך. פירש"י ראה כמה חכמה עלתו שאומר לך להכניח מה שמסרו לך אבותיך. ויחבן לפרש סירמון נכאן על שני חלקי האמונה שני חלקים, הא' מלך הקבלה, והשני מלך הידיעה והחכמה, המאמין מלך הקבלה מקבל מאבותיו בן אמונה עונה היא מאחר שהקבלה אמתיא חבל אין לה שלמות לפי שאין זה חכמה, והנה דמיונו בעור ההולך נחנרת עורים וכאויא סומך ידו על חצרו ויש פקח אחד נראש כלן שהוא מנהיג אותן צודאי כלן הולכין בדרך סלולה ויטרה מאחר שהם אוחזים בדרך הפקח, בן אמונתו מלך הקבלה נלא חכמה בדרך סלולה היא הסומכין וכשענים זה על זה עד מרעיה ואנחנו

אוחזין דרכו כי נא כינו שמענו ואבותינו ספרו לנו, חבל אין שלמות לאמונה הזאת כי המאמין מלך הקבלה אם ישמע דברי החושים והכופרים עוזרי אלילים אינו נטות בעלמו שלא יעה לנו לאחד מהם כיון שאין לו חכמה חבל צודאי אפשר שיטה לנו או יאמין או יסתפק בעו העיר שאינו נטות בעלמו שלא יכשל, חבל הפקח הוא נטות שלא יכשל כי נח הראות חזק עמו ואין לריך לאחר, בן המאמין הזה שלם בעלמו נטות שלא יעה לנו אחרי המנהילים ומחוך חכמתו וידיעתו יסתור דעתם ויטאר לנו חזק באמונתו, לכך ילערך האדם שלא יספיק לו ענין אמונתו מלך הקבלה נלמד חלא סילמוד ויחכם עד שחשלים אמונתו ותהיה לו אמונה מלך הקבלה ומלך הידיעה, וע"ז ארז"ל הוי שקור ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס, וזהו שהזכיר נכאן שני חלקי האמונה ואמר אשר לא ידעת אתה ואבותיך, אשר לא ידעת זהו אמונה מלך הידיעה, אתה ואבותיך היא האמונה מלך קבלת האבות: (ח) הקרובים אליך או הרחוקים ממך, השום רחוקים לקרובים כסם שאי אתה רואה ממש נקרובים כך אין מעט נרחוקים: מקצה הארץ ועד קצה הארץ. חלו חמה ולבנה שהם מחלכים מקוף העולם ועד סופו: (י) כי הרג תהרגנו. דברי הנורה כלם רחמים נבעל הרחמים יתעלה ובאשר מלות עלינו להרוג המחויב לא כוונה שנעשם כן דרך נקמה שננקים ממנו כיון שנחחייב זה כי זה היה קנה להרגיל נצטנו נמדה האכזריות אך הכוונה ננקמתו דרך רחמנות לרחם על השאר, ומזה הזכיר לפנינו לא חמום עינך עליו ואחריו וכל ישראל ישמעו וייראו ולא יוספו לעשות כן עוד ונערה הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו וייראו: (יד) יצאו אנשים בני בליעל. לסין בליעל שלא יעלה נמחילחו של הקציה או צלי עול כלוי שאינו מקבל עול תורה חלא שפורק ממנו עול מלכות שמים, אנשים דרשו רז"ל ולא נשים, וידיתו את יוספי עירם ולא יוספי עיר אחרת מכאן אמרו אינה נעשית עיר הנדחת עד שידחות אנשים ועד שיהיו מדיחיה מחובה: (עו) ודרשת וחקרת. הוי צודקין את העדים צדיקי נפשות נסבע חקירות באיזה שמיטה באיזו טבה באיזה חדש נכמה נחדש באיזה יום נכמה נעוה מן היום באיזה מקום, ועוד סיו צודקין אותן נסבע צדיקות וסנדיקות

הן הדברים שאינן עיקר צעדות ואין העדות מלוים בהן והוא שסוואלין להם מה הם לבדם שנחרג או הסורג צגדים לצבים או שחורים עפר האדמה שנחרג עליה הם לבן או אדום. מעשה היה שאמרו עדים במקום פלוני תחת החלבה הרג פלוני את הנפש וצדקו חכמים את סעדים ואמרו להם האנים סלה שחורות או לצבות עוקלין סלהן ארובות או קלרות, וסוד שצב חקירות כנגד שצב קלוות והסביעי היכל הקדש מכוון צאמלע והוא האמת המכריע כן יודע האמת מחוך שצב חקירות:

(עז) חבה תבה. אם אינך יכול להתייחס צמיחה האמורה תכס צמיחה אחרת וזהו הכפל הכה הכה: (יז) ואת כל שללה תקבוצ. דרז"ל ולא סלל שמים וצא ללמדך שסלל שמים סלע, מכאן אמרו הקדשות שנחוכה יפרו כלומר אינן נסרפין אצל הן כסאר הקדש סלריך פדיון שסוס דסלל שמים הוא, וכן סכלל זה מעשר שני שנחוכה שאינו כסרך אפי' סהוא נאכל לישראל מסוס דהקדש אקרי והס סכלל הקדש, וכן כחצי הקדש שנחוכה דלא אמרינן יסרפו אלא צין מעשר שני צין כחצי הקדש וכל עידי דהוי קדש אינן נסרפס אצל עעוכין גביהם: בליל לה' אלהיך. כלה סל סקציה אין לך רשות ליסנות ממנה אלא סהסרפוס לכבודו יתעלה, ודרז"ל איר סמעון אחר הקציה אם אתה עוסה דין צעיר הנדחת מעלה אכי עליך כאלו הקרבת לפני עולה סהיא כליל לה' סנא' (סעוה לינ) עלאו ירכס היום לה' כי איס צצכו ונאחיו: (יח) למען ישוב ה' מחרון אפיו. הוא אלהי ישראל וסוד הענין צעיר הנדחת כי היו אכסיה מלוחן סאמרי המקושים (סינ) וחסצ מחסצות לצלחי ידח וגו', וסכה סס כדמים ממחילחו סל סקציה ונעקרים ממקום שרשס וממעחס ולפיכך חיינן הכחוצ שרפה כענין קרס סכדון צסרפס וגס כל סללה אסור צהנאה וסעיר סהיא חל עולם. לא יצכו הנפשות עוד לתחית סממים אך חכלינה כליון. חרוץ, וכתן לך רחמים. מרת רחמים וזה כענין סכי (צרחסיה עיג) ואל סדי יתן לכס רחמים והצן זה, ואמר כי ססמע צאורו כי ססמע צקול ססוא ה' אלסיך לסמור אה כל מלוחיו אן חעסה היסר צעיני ה' ססוא סס סמיוחד וזה מצוהר יד' (ח) בניס אתה לה' אלהיכס, כסמכה פרסה זו לעיר סנדחת להורות סאסור להסחצל על

מתי עיר הנדחת איס על צכו ועל אחיו, ואסר על סממים גדידה צצסר ז"ס לא ססגודדו, ומכנה סאמוריים סיה לפי סהיו עופין סן העוה"ז עיקר וכאסר יעוה להס מה יאצד מציניהס סכה הוא אצודו לעולם, אצל אהס איכסס כן כי צבים אהס לה' אלהיכס ודיך אהצ למורים לצכו מנה יסס סיס לו ולפיכך העוה"ז סצנר אחי הוא מעוחד לכס וע"כ אי אהס נסלין להסגודד על סמח ולא למרע סער הרשס כי צעומים אהס סאס יאצד הנוץ צעוה"ז ססירסו חיי סעוה"ז ססוא העיקר, וז"ס כי עס קדוש אהס לה' אלסיך וענין קדוש נצדל יאמר לפי סאסס צדלים מסאר צני כח בענין (ויקרא כ') ואצדיל אהכס מן העמים לסיות לי, ויכלול עוד צאמרו כי עס קדוש אהס לה' אלסיך ענין סכר סעוה"ז יאמר לפי סאסס עס דצק צאל הקדוש ואהס מעוחדים למעלה זאת היא מעלת העוה"ז אין ראו לכס לעשות מה סהס עופים: (ג) לא תאכל כל חועבה. יזסיר על איסור סמחלות כי היא מנדד הקדוסס ססזכיר כי עס קדוש כי הוא קדוש גפה ונמעסה ודרז"ל לא תאכל כל חוענה כל ססענתי לך הרי צכל תאכל כגון צסל צסר צחלצ הרי זה דצר ססענתי לך והרי הוא צכל תאכל: (ד) שור שס בשבים ושה עוים. ג' הן מעין סללן, איל ולכי ויחמור ואקו ודיסון ותאו וזמר הן ז' והרי לך עסר צהמות סכחכת לנו חורה למאכלנו, ולמאכלנו סל מוצח לא הוכסרו אלא סגי סהס מעין סללן וכל חיס סקולס לגצי מוצח וז' חיות טסורות אלו לסוכס יוכיח, איל ולכי (סיר צ') צלנחות או צחילות ססדה, ויחמור (סנקיך ג') חמר מים רבים, ואקו וקוית"ל, ודיסון (ויקרא כ') וססיג לכס דים, ותאו וסחלויהס לכס, וזמר (תהלים ס') זמרו כצוד סמו, ואקו הוא יעל-כמו (איוצ לי) יעלי סלע, וכן סרגימו יעלא, ותאו שור היסר והרגוס חורצלל, וצלל הוא יער צלסון סלמוד: (ז) חססועה, דרז"ל צמס' חולין צריה היא ויס לה סכי גצין וסתי סדראות וסיח מעלת גרה, ולמה כסכו סנחמות כאן סהרי כצר אמורות צמיכ צסדר ויהי ציוס ססמיכי לא כסכו אלא צסציל סססועה וכן העופות לא כסכו אלא צסציל סרחה, סצתיכ לא הזכיר לא סססועה ולא סרחה וסכ סזכיר רחה, ורחה ודחה סכל אחד, ולמה נקראה

שמה ראה שהיא רואה ציור עומדת כאן ורואה ככלה צאנן ישראל, וכן היה ודיה אחת היא ומפני שיש לה שני שמות כחצ אחת הכל שלא יהיו מקלחן אוכלין זו שמה היא ומקלחן אוכלין זו שמה דיה, ומה שפרט צעופות הטמאים לפי שגלוי וידוע לפניהם שהעופות טהורים מרובים מן הטמאים לכך כחצ אחת הטמאים ופרט אח המועט, מכאן אמרו לעולם ילמד אדם להלמידו דרך קלרה, ונקרא שלך ע"ש שפולה דגים מן הים, ודוכיפת סודו כסות ע"ש שברצלו כפולה והוא תרכובל סדר: (כא) לא חבשל גדי בחלב אמו. כבר צארתו בקוף סדר כי חטא צאור הפסוק הזה ואיני לריך להחזיר כאן, וכאמר צחורה ג' פעמים אחד לאיסור חבילה ואחד לאיסור הכאה. ואחד לאיסור צפול וצמק, חולין גדי ולא חיה גדי ולא עוף גדי ולא צהמה עמאה, צא ללמדנו שאין צהן עמוס א"י צניה מה"ת: (כב) עשר תעשר. ע"ד הפסע אחר שהולאת מעשר ראשון ללוי מעשר מעשר שני לעלמך ותעלה ותאכלנו צירוסלים: (כג) למען הלמד ליראה, כי חמלא שם הכהנים והלויים מורי החורה וילמדו אותך העבודה והיראה, ואמרו צמק' תענית עשר מעשר א"ר יוחנן עשר צמציל שחמער, והנה אין צלשון הכ' לשון עושר כי שני השיכ"ן קבולה הן חבל ר' יוחנן היה מפרש כן עשר צמציל שחמער אמרו שנים רבות והו העושר, כן כ' הראצ"ד ז"ל שם צפירוסיו, והנה זה צודאי כסיון והחורה אמרה (דברים כ') לא תנסו אלא כבר דרז"ל חוץ מו שחמער (מלאכי ג') הציאו את המעשר אל צית האולר ויהי עירף צניה וצחוכי כל צחא וגו': וע"ד המד' עשר מעשר עשר שלא תחמק רמז למפרטי ימים להוליא אחד מעשרה לעמלי חורה, עשר מעשר צחוג שצעולם אדם יש לו שדה כוחה למחלה לשלים ולרציע חבל הקציה אינו כן מציב רוחות מעלה ענכים מוריד גשמים מפריה עללים מדשן פירות ואינו מצקס אלא אחד מעשרה לפיכך הזהיר משה לישראל עשר מעשר, מעסה צאחד שהיה מוליא מעשרותיו כראוי היתה לו שדה והיתה עושה חלק מדות ומוליא ממנה מאה מדות למעשר ומן העושר הים תחפנק הוא וצני ציתו כל ימיו, כשמת אמר לבנו הן דעחק על שדה זו כך וכך אני מוליא למעשר וממנה הייתי

תחפנק כל ימי, שנה ראשונה זרעם חצן עשמה חלק מדות מוליא ממנה מאה מדות מעשר, שנה שניה זרעה עשמה חלק מדות ככנס צו עין הרע ופחת עשר שלא כחן מאה מדות חלא השעים, שלישיית זרעה פחתה מאה פחת הוא עשרה, רביעית פחתה הסדה מאה פחת הוא עשרה וכן חמיסית וססית עד שעתה הסדה על מעשרותיה, כשראו קרוציו כך לצטו לצנים ונחעטמו לצנים וככנסו אללו אמר להם למה צאחס לשמות על אותו האיס סכדותו, אמרו חיו לא צאנו חלא לשמות לשעצר היית צעל הציה והקציה כחן ועכסיו כעסית כחן והקציה צעל הציה, ולפיכך עסה מזהיר לישראל עשר מעשר את כל חבואת זרעך: היוצא השרה. אמרו צמדרס חס זכיתם סוף סיולאין לזרוע הסדה ואם לאו סיולא הסדה מחגרה צכס, סיולא הסדה זה עשו שחמער (צראסית כיה) ויצא עשו מן הסדה: חבואת זרעך. חס זכית סופך כפיק לחקלך וחמי עלמא לריך מערה ותחפלל עליו והוא יולא זהו סיולא הסדה ואם לאו סוף שסוכאי ישראל יולאים לקצור צניהם צסדה. מעשר דנגך תירושך, חס אחס מעשר דנגך, חס לאו דגני, חס אחס מעשר תירושך, ואם לאו תירוש' סכאי (הוסע צ') לכן חסוצ ולקחתי דגני צעמו ותירוש' צמועדו: שנה שנה, למדך הכי שאינן מעשרין מנסה לחצרתה מן חחדש על היסן, כך דרז"ל: ובבורות בקרד. לא סיאכלס ישראל סהרי הצכור כאכל לכסכים, ודע כי הצכור יש צו קדושה לעולם ואפי' צזמן הזה צחולה לארץ קדושה יש צו ואינו כגזז ולא כעצד ואסור לאכלו אלא צמקעו וזה שלא כדעת הרמזים ז"ל סכ' צכור צה מם סהורה אין מלוחו כוחנת אלא צאנן ישראל. וכבר חפס עליו הראצ"ד ז"ל צהסגותיו ואמר דאפי' ריע שהיה קוצר כן לא אמר אלא לעכין שאינו קרב חבל צודאי קדושה צכור יש לו חפי' צזמן הזה צה"ל ואין להחיר לאכלו אלא ח"כ יש צו מוס והרליה חמיס צסנהדרין אמר ליה ר' חייא לרצ צר אחתיה כחית לצצל יורה יחיר צכורות אל יחיר והנה צצל חולה לארץ היא: ועוד צפרק פסולי המוקדסין סהוא סרוע דאחא לקמיה דרצ חסי אמר למאי כיחוס ליה אי כהן הוא אי ישראל הוא סרי צכור וממו עמו, וידוע כי רצ חסי צצצל חוס וזה רחיה סהצכור הוא כוחג צחיל להאכל צמומו.

ועוד צוה' צילס פרוק אין לדין צעכין סטוא
גצרא דאיינטי צוכרא קמים דרצא וסוה
חייף ריסיס דלי עיכיה וחזייה למומיה איל
זיל האידנא ותא למחר אחר ליה היכי הוה
עוצרא איל הוה פדין פערני צהך גיטא צהדי
דקא עייל ריטא צזעים הולא לספוחיה, וזה
ראה פרוצותיו פצצבל סיו מדקדקין הרצה צעכין
סצבור צקדושתו וצמוס עוצר ולא סיו עושין
כן אלא מחוך סיס צו קדושה ואפי' צחיל:
(כח) מקצה שלש שנים. אס לא הפריס מעשרות
סל סנה ראסונה וסניה לסמטה יחייצו
הכי סיצערס מן הציה צסנה הסליסית ולריך
הוא סיוליך לירוסליס מעשר סל סנה ראסונה
סציקו וסחודה צערהי הקדס מן הציה וצא
סלוי וכוטל מעשר ראסון והגר וסיהוס וסאלמנה
יעלו מעשר עכ' ולא סאלכו צירוסליס כדרך
סעסית צמעשר סכי סל סחי סכים:

טו (א) מקץ שבע שנים תעשה שמיטה. אמרו
הספרים כי לסון מקץ סחלחל סצע סכים
לפי סכל דצר יס לו סחי קלוות כעכין סכי
(סמות ליו) מן הקלה אל הקלה וסחלחל וסקוף
כל אחר יקרא קלה. ואין זה דעת רז"ל אלא
מקץ סצע סכים צסוף סצע סכים כי לא אמר
הכי מקץ הסנה סציעית סאלו אמר כן היה
ענינו סחלחל אצל עסה סאמר מקץ סצע
סכים ענינו הקלה סאחרון וסוה סוף סצע
סכים, וכן ארז"ל סציעית אינה מסמטה כספים
אלא צכופה וכן ס"א צסוף וקצלו רז"ל סהצית
סרצ צמולאי סציעית סכן דרשו צעירוצין
מגלגלין זכות ליוס זכאי וסוצה ליוס חייב
כסחרצ הציה צראסונה מולאי סצח היה ומולאי
סציעית היה וערצ עיב היה וכן צסכיה אמרו
קע"צ סנה אחר סורצן הציה כסלמו ד' אלפים
סצסנה סכיא סרצ הציה לרצרי רציו סס
ז"ל ססס עיקר ואע"פ סכוצ ססנה ילא צצכין
כיון סצלוותה סנה סרצ הציה מסנות סרצן
אנו מוכין אותה ויס לנו היום כ"א סנה לפרע
הילירה לרף קע"צ עס כ"א וסס רכ"ג סקול
מכל מאה סרהי וכדאמרינן צגמ' דע"ז לפי
סכל ססאר סס סמעות יצאו מן סאלף ומאחיס
כ"ד וסנה כי עולה הוא לכאן ולכאן למחין
יוצל ולמחין סמטה לרף כ"ד אלו עס כ"ג
הספאריס ויהיו מ"ז עסה מהס סמעות כסארו
הי צמלחת אומר לסחי סכים סהיה סמטה וזה
היה צסנה כ"ג וכן צסנה ס' ואחריו ס"ז

ואחריו ע"ד, ולדעת רס"ז ז"ל צצסנה ס"ך
סרצ סצית סהיה סמטה סנה כ"ג ואחרים
כ"ע ואחרים ס"ן ואחרים ע"ג: ולשון סעסה
סמטה כלסון לעסות אס יוס ססצח, וסכונס
סמסצות כאן וכאן ציוס ססצח מולאכה וצסנה
סמטה מעצודה קרקע, וסעכין אחר צקדושה
סציעיות זה צימים וזה צסכים וסיוצל צסמעות
וכצר כחצאר זה צסדר צהר סיכי: (צ) וזה
דבר השמטה, אמרז"ל אומר לו סמלות ללוס
מסמט אכי לכסיציא מעותיו סעצרה עליהס
סמטה, אס אמר לו סלוס אכי רולס לסרעך
יקצל סמלות ממכו סלא סזכיר סכי ללוס סלא
יפרע אס חוצו כמו סעסה צרצית סמכע
לסכיהס כעכין סכחוב (דצריס כ"ג) לא ססיך
לאחיק ססוה אזהרה ללוס אצל צסמטה לא
סזסיר אלא למלוס סלא יגוס אס סלוס לסרעו
ולא יכהוג אדנות צעלמו לסכריחו על פרעונו
לפי ססיוצל הוא קוצל לאדון סכל יסעלה וסו
כי קרא סמטה לה', אצל אס סציה לו סלוס
מדעתו מותר לו למלוס לקצל מידו, ואמרו
רז"ל ססמחזיר למלוס חוצ סעצרה עליו סציעית
רוח סכמים כוחס סימכו ואס אינו מחזיר אפסר
סמלוס לצייסו ולומר לו סרלס ססאלכל מעותי
סנס, וכן סלוס יכול למחול ספקעה מלוס
סציעית צסעה סלוס ולימר ע"מ סלא יסמיענו
צסציעית לויהי ממון זה סכל סכאי סצממון
קיים אצל-לא יאמר סלא יסמיענו סציעית
דמסמט סלא יסא דין סמטה צסלווחו וזה
לאו כל כתיכיה ורסאי סמלוס לסצוע חוצו
כל סנה סמטה לפי סאינה מסמטה אלא
צסיסה-סכאי מקץ, וסמוסר סער חוצו לצ"ד
קודס לכן סוב אינה כסמטה סכצר הוא כגוס
ועומד ואין צו מסוס לא יגוס אצל מססקעה
סמטה סל ערצ ראס ססנה סל מולאי סציעית
אינו רסאי לסצוע אלא א"כ ססנה עליו מסחלה
ויחומיס אינו לריכין לסכאי זה ססצ"ד סוכל
דור ודור אציהן סל יחומיס וסרי סס כאלו
צאו סעריהס לידס וסעמידס על ככסי סלוס
ואפי' מלוס סיס צו סצועה מסמטה כדסכן
צפרק כל סכצנעין וססציעית מסמטה אס
סצצועה מסוס סכאמר וזה דצר סמטה, ואמרו
רז"ל מלמד סאפי' דצור מסמט, וסמטה כספים
כוחגה היא צכל מקיס וצכל זמן מדרצנן כדי
סלא ססחכה סורה סמטה מיסרלל אלא ססכי
סלה סמטה כספים צסמטה קרקעות, אע"פ

לו בלל עוז צבצר פנים יפות, וז"ש רז"ל ר' ינאי חז"ה להסוה גברא דקא יתיב לעניא צפרהקיא ח"ל מועב דלא יחבת ליה מדיהבת ליה ובספתיה: כי בגלל הדבר הזה. דרז"ל לא חמר בעבור ולא חמר למען אלא בגלל לשון בגלל הוא כלו' בגלל הוא שחורר בעולם אם לא חתן לו חכי מהפך את הגלגל ואעשה אוחד עני והוא עשיר עכ"ל (תהלים ע"ה) כי אלהים שופט זה יספיל וזה ירים. ודרז"ל לעולם יצקש אדם רחמים על מדה זו שאם לא בא הוא בא בכו ואם לא בא בכו בא בכו: יברך ה' אלהיך. קצע צרכה על מלכות ה' וזהו שחמר שלמה (משלי ע"ו) יש מפזר וכוסף עוד, והנה לעוררך בעיקר גודל המלכות הזו הנכבדת אשר ירשנוה מאבינו אברהם וליהעזר אוחד על יסודה וסודה, דע כי העני מחלק מדה"ד שהי' מדה"ד מתוחה כנגדו, זהו (תהלים ק"צ) תפלה לעני כי תפלה מלשון דין ופלוול ולכך בא העלמך לחכמי האמת עני חשוב כמת, והעשיר אשר לחו צרכה הוא מחלק מדה רחמים והוא צדמיון השמש המאיר ללצנה והלצנה מקבלת אורה מן השמש כן הנותן לדה מאיר עיניו של עני ומקבל צרכתו ממנו ולכך חז"ה חסורת סכל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום שירגיל האדם עלמו צדדת הרחמנות שיתן מצרכתו לדה לעני וצעקותו זה ישחף מדה רחמים עם מדה"ד שהשתוף שהוא הוא קיום העולם וא"א להתקיים מצלעדי סניחס, וכבר ידעת שהלדקה נמשכת ללדק ושם מריקה השפע. והנה ירושלים נקראת (ישעיה ח') עיר ה' לדה וכ' (סם) לדה ילן זה ואמר להם הנביא (סם) בלדקה תכוכני כי ה' לדה היא בנסת ישראל זה זוגו של עבת וא"כ חז"ה צמלות ה' לדה וחנותן לדה לעני למטה הגם הוא מעסיך למעלה לדה ללדק, ועל זה אמרו חכמי האמת צפניני דצריהם גדולה לדה לשמה כוונת לומר כי ממש הצרכה שופעת צפלים, וז"ש דוד המע"ה (תהלים קי"ט) ואשא כפי אל מלתיך אשר אהבתי. ועוד אמלא צמדתם תהלים והוא רמז לזה ראה את כמה של לדה שצפרותה שהאדם נותן לעני זוכה ומקבל פני סכינה, צוהג שבעולם מטרוניתא מבקשת להקציל פני המלך עושה עטרה לפי כבודה וע"י העטרה שנכנסת לעטר את המלך היא רואה את פני המלך כך ע"י ה' לדה אדם

אדם מקבל פני שכינה שנאמר (שם י"ז) אני
 צלדק אחזה פניך אשבעה צחקין תמונתך,
 ומה שהחילת הפרשה באחד שעריך בארלך
 וסיימה ג"כ בארלך יורה שעיקר הדרקת אינה
 אלא בארץ אע"פ שהיא חוצת הגוף בכ"מ והוא
 הדין לכל שאר המלות שעיקר חיונו בארץ
 כי כן הזכיר בתחלת הפרשה אלה החקים
 והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ לפי
 שהמלות כלן הן משפט אלהי הארץ שכבר
 הזכירו רז"ל כי בעשותו אותן צה"ל הוא כדי
 שלא נסבבם כשנחזור לארץ, והוא שארז"ל
 (דברים י"א) ושמעם את דברי אלה על לבבם
 אף לאחר שסבלו היו מלוייכין במלות הכיחו
 חפלין עשו מזוזה כדי שלא יהיו עליכם מדעים
 כשתחזרו לארץ, וכפי"א (ירמיה ל"א) הליצי לך
 ליוכים, או יהיה צאור מלת בארלך חפ"י
 בארלך וזה מחייב על מלות הדרקת צה"ל כי
 חוצת הגוף היא בכל מקום ומלות מוסכלת
 היא. ופעם הפרשה השמר לך שלא תאמר קרבה
 שנה השבע שנה השמטה ואם אני לריך להשמיט
 מעותי או קרקעותי בארץ איך אחן עם לרקה
 כמלא שאני מפקיד מכל לך וע"כ אמר ולא
 ירע לצדך צחקך לו כי צגלל הדבר הזה וגוי
 על כן אנכי מלוד לאחר שתפתח ירך לעניך
 ולאציוכך חפ"י בארלך שאתה משמע עם את
 שלך צין שמעתי קרקעות צין שמעתי כספים
 עם אני מזהירך על הדרקת כי הסי"ת יצרכך
 על זה ויוסיף על שלך וכפי"כ שאתה לריך
 לחת לרקה צה"ל שאין עם שמעתי קרקעות,
 ולמדנו מזה כי כשהזכיר בארלך לא צא למעט
 ח"ל שאם הייתה חכונה בארץ דוקא היה מזכיר
 הכי כי תצאו אל הארץ או צבואכם אל הארץ
 כענין שצלינו במלות התלויות בארץ:
 (י"ז) כי ימבר לך אחיך העברי או העבריה.
 כבר כזכר דין מצד עצמי אצל חזר וסנאו
 כאן מפני דין אמת העצרים לחדש ולומר
 שדינה כדן מצד עצמי ללאת צעש ועוד מפני
 מלות הענקת שחדש צעניהם כאן: (יד) הענק
 תעניק לו. לשון תפארת כלו' עשה לו כבוד
 ותפארת ממנוכך מלשון (מסלי ח') וענקים
 לגרגרותיך, ואפשר לפרשו מלשון ענקים שהם
 גדולי הקומה כלומר הן לו מתכות גדולות:
 (טו) וזכרת כי עבר היית, והענקתך צוה
 מלרים וצוה הים: (יז) ואף לאמתך תעשה
 כן. אינו חוזר לרליעה שאין רליעה באמת

אצל הוא חוזר להענקת וכוונתו (שמות כ"א)
 ואם שלם אלה שאינו חוזר לשאר כסות ועונת
 סמנוך לו אלא אל אשר יעדה והפדת, וכן
 עוד (שם כ"ד) אם זרחה השמש עליו וגוי
 שהוא חוזר אל חמטה צקר יתלם: (יח) כי
 משנה שבר שביר עברך שש שנים. זמן הסכירות
 שאין מנהג צבני אדם להסכיר עלמן לזמן
 גדול ומנו הוא ג' שנים וכענין שבי (י"ט)
 ט"ז) שלם שנים כשני שכיר, ודרז"ל מכלן
 מעצד עצמי עוצד לרבו ציוס וצליה מצדו
 מוסר לו שפחה כנענית לולדות וזהו משנה
 שבר שכיר שהרי אין עצודתו של שכיר אלא
 ציוס: (יט) כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך
 הוכר תקריש לה' אלהיך. אע"פ שהבכור הוא
 קדוש ומעלמו שהרי צפטי רחם מלת רחמנא
 אחר תקדים צפה ומלות להקדישו בקריאת
 עם והכי שומר (ויקרא כ"ז) אך צבור אשר
 יצבר לה' וגוי לא יקדים אים אותו מעמו
 שלא יקדישו לקרבן אחר: (כ) בשעריך
 תאכלנו. מי צראוי לאכלו, שנה צמנם לא
 סיטיה. אסור לאכול אחר שנתו שהרי מוסס
 למעשר שני שנה ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר
 דגנך וגוי וצבורות צקרך והוא אינו נפסל
 משנה להצרתה אלא שאלו לאכלו חוץ שנתו:
 אתה וביחך, צית סבתך, צעריך תאכלנו סבתך
 חוץ למקדש, הטעם והטהור לשון קריאת הוא
 ויחזור אל תאכלנו כלו' אתה סבתך צין שנה
 צין טהור ואינו צצטר קדש שאם אכלו שנה
 הרי הוא צכרת: (כב) רק את דמו לא תאכל.
 שלא תאמר הואיל וכולו סיחר סבה מכלל
 איסור הוא שהרי קדש ונשחט צחוץ צלא פדיון
 וכאכל יהא אף הדם מותר:

מ"א (א) שמור את חדש האביב. הוא חדש
 כסן שהיה צו אציצ כסילאו מעלרים,
 ודרז"ל שמתהו לפני צואו סיטא ראוי לאציצ
 לקרב צו את העומר ואם לאו עצר את השכם:
 ממצרים לילה. הסוללה ציוס סיטה שנאמר
 (צמדבר ל"ג) ומחרת הפסקה ילאו צבי יסרחל
 וגוי, וכי (שמות י"ז) צעלם היום הזה ילאו,
 אצל משעה שסורסו ללאת צלילה תקרא סוללה
 ולכך לא אמר הכי צלילה אלא לילה לרמוז
 על שעה שהורסו שנאמר (שמות י"ז) ויקרא
 למסה ולאחרן לילה ויאמר קומו לאו, ולכך
 היא ועצד לך כסין צליליא כדי שלא תצין כי
 הסוללה סיטה צלילה: (ב) וזכחת פסח לה'
 אלהיך

ע"ש שישראל כעלרין וכאספים צימם עוצים
לצמי כנסיות ולצמי מדרשות וחגומו כניסין,
ויש לך להשכיל כי יום שציעי של פסח הוא
יקוד וקראו הכי עלרת כסם סנקרא לסמיני
של חג שהיא הסמיני הסמוכה לו, וכבר
כתבאר זה בקוף קדר פנחס צמקוק ציוס
הסמיני עלרת: לא חעשה מלאכה. במלות השצת
כאמר (סס כ') לא חעשה כל מלאכה חצל
צ"ע אמר מלאכה וא"א לומר זו כל מלאכה
סהרי אוכל כפס מותר: (ט) שבצה שבועות
חספר לך. הזכירה הפרשה שלם רגלים כקדרן
סהם פסח שצועות סכות שכל ישראל מתקצלין
זהם ולא הזכיר ר"ה ולא יו"ט שאין מתקצלין
סם בצחמ"ק, ומזה אין לנו אומרים בחפלה
מוסף ר"ה ויו"ט ואין לנו יכולים לעלות
ולראות כמו שאנו אומרים בחפלות שלם רגלים
חלל ואין לנו יכולים לעשות חצותינו, ומ"ש
חספר צלסון יחיד וצמק"א (ויקרא כ"ג) חספרו
חמשים יום צלסון רצים דרך הכתובים להזכיר
המלות פעם צלסון יחיד ופעם צלסון רצים
ואחר שהזכיר המלות צלסון רצים יחזור ויזכירם
צ"י יחיד כדי שלא יחסוצ היחיד להפטר ממנה
צכלל הרצים ולהכלל מענקה לכך יחזור וידבר
עם כל יחיד ויחיד כענין מלות ליכית שהיא
חמירה צלסון רצים (צמדבר ע"ו) ועשו להם
ליכית על כפפי צגדיהם לדורותם וכתנו על
ליכית הכנף פחיל חכלת וחזר והזכירה צלסון
יחיד (דברים כ"ז) גדילים חעשה לך על
חרצע כנפות כסותך, וחל"ל צמלות אחת בפסוקים
רצים שאפי" צפסיק אחד מלאנו לסון רצים
ויחיד הוא סכתוצ (ויקרא כ"ג) וצקלרכם אח
קליר חלרכם לא חכלת פחת סרך ורצים כן,
ועוד עעם אחר שאלו ככתצ המלות צלסון
רצים ולא צלסון יחיד הייתי אומר שהמלות
אינה חמירה חלל לצ"ד ואין כאו"א מישראל
חייצין זה לכך הולרך הכי לחזור ולהזכירה
צ"י יחיד, וכן צמלות לולצ הזכירה צ"י רצים
(סס) ולקחחם לכס ציוס הראסון ולא כזכר
צסום מקום צלסון יחיד הרי הזכיר סם וסמחחם
לפני ה' חלסיכס וא"א להצין סתהא המלות
חמירה-לצ"ד ולא לכל ישראל סהרי כל ישראל
חייצין סם צמחח העועדים וכבר מלינו צ"י
יחיד וסמחח צחגך, ולענין הספירה אחחז"ל
סצעה סצועות חספר לך מלות למימני יומי
ומלות למימני סצועי, יש ססוצרים כן מלות
למימני

אלהיך צאן ובקר, לאן לחיוצ הפסח ובקר
לסלמי חגיגה כדי שיהא הפסח חכל על
סצוצע: (ג) לא חאכל עליו חסך. על שחיעת
הפסח שלא ימלא צרסותו חמן צצעה שחיעת:
(ד) בערב, צצא הסמס: (ו) מועד, ג' זמנים
סם צערצ חסחטנו חסס סעות ולמעלה
וכצא הסמס חאכלנו ומועד לחהך חסרפנו:
(ז) ובשלת ואכלת. צסול זה ללי חס הוא
מלסון (צרחסית ח') הצסילו חסכלוחיה,
וכן (דה"צ ל"ה) ויצסלו הפסח: ופנית בבקר.
לצקרו של יום סני שהוא חול. סאי חספר לו
לכסוע חסס צ"ע שהוא קדש, או יאמר ופכית
צצקר וחלכת - לחהליך סניצ ירוסלים ומסס
ילך לו חל חרלו, ודרז"ל ופכית צצקר מחאן
סעעון ליכה צליל מולאי י"ע צעיר לכבוד
המלות, וכך דרסו ופכית צצקר כל פכות שחחה
פוכה מן המקדש. כסחצא חליו לא יהו חלל
צצקר, וצאור לחהליך חפי" היה החחרון סצח"י
כדי סיוכל להגיע לציחו ולחזור פעם סניה
לראית חג הסצועות ומזה הולרך פסוק זה
להכהצ צחג הפסח יוחר מצסאר סחגים לפי
סאין פכאי. ללכת לציהמ"ק סני פעמים חפסח
ועד עלרת חל"כ הוא כוסע חסס לצקרו של
חג המלות אחר סאכל סם פסחו ועמד י"ע
ראסון יש לו ללון סם ולצקר שהוא חול ילך
לחחליו ועס זה יספיק לו זמן להגיע לציחו
ולחזור לחג הסצועות כילד הרי סארז"ל ח"י
ח' פרסה על ח' פרסה כליו חורך הארץ ח'
פרסה ורחצה כמו כן והיה צהמ"ק צחמלע
חארץ וח"כ חחחים פרסה היה חמהלך ליוחר
רחוק וחחרון סצח"י וצ"י יום יהיה חרס חהלך
חחחים סרסאות לחסצון י" פרסאות צכל יום
וידוע כי חפסח ועד עלרת ח"ע יום חקר
חחס ח' ימי הסצת ויום חחרון של יו"ע
כסארו ח' יום, ועז"א ופכית צצקר וחלכת
לחחליך כליו צזמן עסרים יום וצעסרים הכסחרים
היה לריך לחזור סניה למקדש לראית סצועות:
(ח) ששת ימים חאכל מצות, והלא הזכיר למעלה
סצעה ימים חאכל מלות דרז"ל למה ילא
סציעי מן הכלל ללמד על הכלל כליו ילא סזו
חחח ח"יג מדות סהחורת כדרסה צהן לומר
חח סציעי רסות חף ססח ימים רסות רלה
אוכל מלה או פירות משה"כ צליל ראסון סכאי
(סצות י"צ) צערצ חאכלו מלות הכחוצ קצעו
חוצה: וביום השביעי עצרת. כקרא צלסון עלרת

למימינו יומי בכל יום ויום ומלות למימינו שבו
זה שלמות השבועות. אבל לא בכל יום שאין
לורך להזכיר השבועות בכל פרט הימים וזה
דעת המאור ז"ל, ויש שסוברים מלות למימינו
יומי ומלות למימינו שבו בכל יום ויום וכיון
פעבר שבו ראשון מלות למימינו השבועות
שאחריו בכל יום ויום מן הימים שהוא סופר
לפי שהשבועות ירמוז לאלף השביעי ולכך לריך
סיזכירם בכל יום וזה דעת החכם ר"א בן
עזרא: מהחל חרמש בקמה תחל לספור. למדך
שהקלירה והספירה באין כאחד ודרז"ל יכול
יקלור ויסקפור ואימתי סירלה יביא ת"ל מיום
הביאכם אי מיום הביאכם יכול יקלור ויסקפור
ויביא ציוס, ת"ל שבע שבתות תמימות תהיינה
אימתי אחת מולא אותן תמימות צוען שאתה
מונה מצערב הא כיכר קלירה וספירה כלילה
והנאה ציוס, ועוד דרז"ל אל תקרי בקמה אלא
בקומה מכאן לסקפירה העומר שהיא מעומר
ומה קלירה מעומר אף ספירה מעומר, וארבעה
דברים הן שמוכות מעומר והסימן בהם עלמ"ל
ואלו הן עומר לילית מילה לולב: (י) מסח
גדבה ירך אשר חתן כאשר יברך ה' אלהיך.
מסת כדצת ירך חגומו די מחקורו כמסת
חוקרניה, ויאמר הכ' לפי ספוק כדינות הלכ
סצך ולפי הצרכה והעושר. ט"ס לך חתן ולכך
הושמה מלת חתן באמלע צין מסת כדצת ירך
וצין כאשר יברך ה' אלהיך כל' לפי כדינתך
ועשרך הביא קרצנות לשלמים ותקדיש על
שלחך קרואים. ונראה שאינו דבק עם חג
השבועות לה' אלהיך אבל הוא ענין צפ"ע
והיה צפ"ע המועדים סימן אדם לרקס ויקדיש
קרואים לפי כדינותו ולפי עשרו אבל בלה זה
צכאן צחג השבועות מפני שהפסקה זמנו שבעת
ימים והקבות כחו כן שבעת ימים אבל שבועות
שאינו אלא יום אחד הייתי סבור שאין החומר
בו כל כך כמו צפ"ע המועדים לכך הודיענו
בו החיוב שאין להקל בו צמלות הלדקה שהרי
סוה הוא לצפ"ע המועדים וחומר כמותם ואע"פ
שאינו אלא יום אחד, והקרואים האלה הם
הלוי והגר והיתום והאלמנה, וגר זה אינו
חומר אלא צגר לרק שחוא בן צריח ומה לוי
בן צריח אף הגר בן צריח ודרז"ל ארבעה
שלי כנגד ארבעה שלך ארבעה שלי הלוי והגר
והיתום והאלמנה ארבעה שלך צכך וצתך ועצדך
ואמחק, אמר הקצ"ה אס אחת משמח את שלי

אחי משמח את שלך וז"ש ושמחת לפני ה'
אלהיך אחת וצכך וצתך ועצדך ואמחק וסלוי
והגר והיתום והאלמנה אשר צקרצך:
(יד) ושמחת בחגך. דרז"ל ולא צשמחת אסתך
מכאן שאין מערצין שמחה צשמחה, והנה
הזכיר צכאן צחג הקבות לשון שמחה ולסון
צרכה, לשון שמחה סכא' ושמחת צחגך, לשון
צרכה דכ' כי יברך ה' אלהיך, וכ"מ שהזכיר
צחג שבועות לשון שמחה סכאמר ושמחת לפני
ה' אלהיך, לשון צרכה כאשר יברך ה' אלהיך,
אבל צחג הפסקה לא הזכיר צו לשון שמחה ולא
לשון צרכה, ועם הדבר מפני שצכני המועדים
שהם שבועות וקבות החצוה מלויה בהם אלל
צעלי צחים ואפסר להם לפרכס ארבעה קרואים
שהזכיר וכיון שהוא מפרכסן צהן סרי שמחה
והרי צרכה שהקרואים שמחים וצעלי צחים
מתצרכין, אבל צפסקה לא נקלרה החצוה החדשה
עד"ן והיטבה צכר כלתה וא"א לצמח אותם
צפסקה סירדה חורה לסוף דעתו של אדם שלא
יפרכסם לא כזכר צו לשון שמחה וצרכה, ועוד
עם אחר אמרו צמדרש מפני מה לא הזכירה
חורה שומחה צפסקה והזכירה שמחה צעלרת
וצככות שלש שמחות ושמחת צחגך והיית אף
סמח ושמחת לפני ה' אלהיך, לפי שצכינו
צארצע פרקים העולם כדון צפסקה על החצוה
צעלרת על פירות האילן צראש הסכה כל צאי
עולם עוצרין לפניו כצני מרון וצחג כדוכין
על המים, ומפני שפסקה יוס הדין וכל הדיקין
עתידין להעשות לכך לא כזכר צו שמחה כלל
אבל צעלרת סכצר עצר דין אי של פסקה ככצ
צו שמחה אחת וצחג סכצר עצרו שלסס דייקין
פסקה ועלרת וראש הסכה לכך ככצצו צו שלס
שמחות ע"כ: ודרך הקצלה צשלס רגלים אלו
הזכרים צפרסיות כקדון פסקה שבועות סכות
כנגד שלסס אצות, החקר והדין והרחמים,
פסקה כנגד מדת החקר כלסון (שמות י"צ)
ופסקה ה' על הפתח ות"א ויתוס וז"ס (תהלים
קל"ו) למכה מלרים צככוריהם כי לעולם חקרו
סכרי מכה צכורות סצו ילאו ישראל דין סיה
למלרים וחקר לישראל, שבועות כנגד מדת
רחמים שהוא המכריע ומזה דרשו והתפארת
זה מתן חורה לפי שהחורה צשס המיוחד כחכה,
סכות כנגד מדת הדין לשון סוכה צרוה"ק
וכן אמרו למה נקרא שמה יסכה ססוכה צרוה"ק
וזהו (סס ס"ח) אדני צס סיני צקדס כלומר
צככותה

צחכמה ספרי מלוח הסכה רעז לחכמה ולכך
 דרשו קדש צסיני לא נאמר אלא סיני בקדש
 מלמד שהקציה מקומו על עולם ואין עולמו
 מקומו, והענין שהוא מקום עולמו או בית
 עולמו וכן חכמה כרמזה צבייה על צחכמה
 והסוכה נקראה בית שנאמר (צחכמה י"ג)
 ויעקב נסע סכוכה ויצן לו בית וכה"ל (מסלי
 כ"ד) צחכמה יצנה בית וכתיב (סס ח') בית
 נתיבות כלצה וחכמה מקפה וקוצצה את הכל
 ודונעמה אות הצייה שהיא מוקפת וג' לרדים
 כנגד הסכר הסכה שהיא שלש דפנות שהם
 בהלכתן וסליסיה אפי' טפה והולרכו לומר כן
 וג' אפי' טפה על עוקלו על צייה היולל
 מאחוריו וזה מבואר: (טו) והיית אך שמח.
 והלא כבר נאמר ושמחת בחגך אלא למד
 שישמח בכל מצעת הימים זה' אך כלומר עד
 שיצטרו כ"א ימים מתשרי ואחר ח"ך ימים
 כבר עברו מצעת ימי הסכוכה ויחנך עוד שנה
 לרמוז סראוי לו למעט צמחית העוה"ז שלפון
 אך לפון מועט הוא ומפני ששנה כבר צחג
 הסכה שהיא תחלת קליר העושר וגדלה צמחתו
 צחג הקליר וכענין סכוכה (ישעיה ט') שמחו
 לפניך כשמחת בקליר ועתה צחג האסיף כי
 יאסוף תבואתו ופירותיו למנו ופשתו שנתו
 וסקויו וחצא לו מנוחה והסקט אחר היגיעה
 והעורה והעמל הנה צמחתו כפולה, וע"כ יזכיר
 סכוכה הזה צחג הסכות והיית אך שמח כדי
 למעט השמחה שהרי כל חכין ורקין מעוטין.
 ולמדך סכוכה סיחכהג האדם צמחת העוה"ז
 צדך צינכוי, ואף צמחן עשית' המלות ראוי
 לו שישמח וירעד וכענין סדרז"ל (תהלים צ')
 עמדו את ה' ציראה וגילו צרעדה צמקום גילה
 סס סהא רעדה, לפי שצעה"ז יש צו ילה"ר
 שהוא נמשך אחר השמחה ואין הלדיקים צמחים
 צמחם אצל עיקר השמחה ושלמותה הוא לעוה"ז
 צחכמה סני שכניה צמפע שאין לה הספק
 וצחוספה הסנה וחענוג שאין לו חכלית, וכן
 אחר ישעיה ע"ה (ישעיה כ"ה) ויטפו ענוים
 צה' שמחה ואציוכי אדם צקדוש ישראל יגילו:

פרשת שופטים

דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום:
שלמה המעיה הודיענו צפסוק זה (מסלי
 ג') כי יסוד התורה ועקרה שלום
 וכ"ע עיקר צריחתו על עולם שהוא השלום

ולכך דרז"ל כל מעשה צחכמה צקומחן נצראו
 צדעתן נצראו צלציונם נצראו סנא' (צחכמה
 צ') וכל לצחם, וידוע כי הסמים נצראו תחלה
 ונקראו סמים לפי שהם אש ועיס ותנה סס
 סני ספכים לא יתכן זוגם והתחצרותם כי
 אש ע"י הסלום הוא סכ' (איוצ כ"ה) עושה
 שלום צמרותיו, הקציה נקרא שלום שנאמר
 (סופטים ו') ויקרא לו ה' שלום וכתיב (סיר
 ח') סיר הסירים אשר לסלמה מלך שהשלום
 שלו צחג צישראל יוחר מעצעים אומות וקראן
 סולמית וזמו סדרז"ל (סס ו') סוני סוני
 הסלומים אומה ססלום העולמים דר צחוכה
 וכתן להם סחורה סכלה שלום שנאמר (מסלי
 ג') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום
 כל מלוחה על תורה הן שלום לגוף ולנפש,
 שלום לגוף הוא סכ' (סמות ע"ז) ויאמר אש
 סמוע ססמע לקול ה' אלהיך והישר צעיניו
 חעסה והאזנת למלותיו וגו', שלום לנפש כי
 מלך קיום המלות ססוצ סנפס סחורה לסרעה
 כענין סכוכה (תהלים י"ט) תורה ה' תמימה
 מטיצה כפס, ותהיה מרת הסלום סולצת אותה,
 ועזה דרז"ל צכחוצים כססרעעים נספרין מן
 העולם מלאכי מסיחית יולאין לקראתן ואומרים
 להם (ישעיה מ"ה) אין שלום אחר ה' לרעעים
 וגדולה מרת הסלום סכל המדות נחממות צסלום
 והסלום חתימת הכל ולכך תקנו לנו רז"ל
 סתהא סתפלה חותמה צסלום סמצרך את עמו
 ישראל צסלום, וכן דרשו צמק' סוכה צרכה
 דהקציה שלום היא שנאמר (תהלים כ"ט) ה'
 יצרך את עמו צסלום, ונראה לומר סילל להם
 לרז"ל לחתום סתפלה צסלום מפרשת הקרצנות
 סחרי ספלות כנגד סחידים סקנום והתורה
 צסדור ספרסיות על הקרצנות חתמה לנו צקדון
 סלמים הוא סכ' (ויקרא ז') זאת סחורה לעולם
 למכחה ולחמחה ולאסס ולמלואים ולצנה ססלמים,
 ודרז"ל למה נקרא סמן סלמים סמעילין שלום
 צעולם, וכ"ע סלעיה סחתם סיר הסירים צסלום
 הוא סאמר (סיר ח') אז הייתי צעיניו כעוללח
 שלום וכן צקהלת עמים סצו סחומים צסלום
 סנא' (קהלת ג') עת מלחמה ועת שלום ודרז"ל
 חף צסעה מלחמה לריכין שלום סנא' (דברים
 כ') כי סקרב אל עיר להלחם עליה וקראה
 אליה לסלום ואל"ל העולם סספל סאפי' העליונים
 לריכין שלום סנא' (איוצ כ"ה) סעפל וסחד
 עמו עושה שלום צמרותיו, וכך דרז"ל סעפל